

ผลการสำรวจ

เด็กไทยกับภัยออนไลน์

กรณีศึกษาประเทศไทย

ผลการสำรวจ
เด็กไทยกับภัยออนไลน์
กรณีศึกษาประเทศไทย

การศึกษาครั้งนี้ดำเนินการโดย
อิซาเบลล์ มิเชลท์
ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย บริษัท Prasena
เว็บไซต์: <http://www.prasena.com>

พรสุข เกิดสว่าง : แปล

หนังสือเล่มนี้จัดพิมพ์โดยลิขสิทธิ์ตามกฎหมายเป็นของ ECPAT International 2003

จัดพิมพ์โดย ECPAT International
328 ถนนพญาไทย เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400
โทร: 662-215-3388, 611-1271-2, 611-0972
โทรสาร: 662-215-8272
อีเมล: info@ecpat.net
เว็บไซต์: www.ecpat.net

การจัดพิมพ์รายงานฉบับนี้ได้รับการสนับสนุนจาก องค์การยูนิเซฟประเทศไทย

สารบัญ -

- บทนำ: ปกป้องเด็ก ๆ จากภัยออนไลน์.....1
จิตรพรรณ วนิสพงษ์, ECPAT International
- เด็กไทยกับภัยออนไลน์ กรณีศึกษาประเทศไทย.....8
อิชาเบลล์ มิเชเล่, ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย บริษัท Prasena
- อินเทอร์เน็ตและนัยสำคัญต่อการคุ้มครองเด็กในประเทศไทย.....44
นาย รอมป์สาดน, ECPAT International

บทนำ : ปกป้องเด็ก ๆ จากภัยออนไลน์

จิตราภรณ์ วันสัพพัตต์
ECPAT International

เพียงในช่วงเวลาไม่กี่ทศวรรษ อินเทอร์เน็ตได้ขยายตัวจากการเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับนักวิชาการและนักวิจัย ไปสู่ความเป็นสื่อยอดนิยมของกลุ่มประชากรในวงที่กว้างขึ้น การใช้อินเทอร์เน็ตได้เฟื่องฟูขึ้นในช่วงระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมา และก็จะยังคงขยายตัวต่อไป จากการสำรวจของบริษัท NUA Internet Survey Ltd. พบว่าในปีพ.ศ. 2540 มีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตประมาณ 100 ล้านคนทั่วโลก ซึ่งจำนวนนี้ได้เพิ่มเป็น 544.2 ล้านคนในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2545 นอกจากนี้บริษัทยังคาดการณ์ว่าภายในปี พ.ศ. 2548 จะมีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตถึงประมาณ 1,000 ล้านคนทั่วโลก

กลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เพิ่มจำนวนขึ้นอย่างรวดเร็วกลุ่มหนึ่งก็คือเด็กและเยาวชน ในหลายประเทศรัฐบาลได้เริ่มส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตในโรงเรียนทั่วประเทศ อินเทอร์เน็ตได้รับการติดตั้งไว้ในคอมพิวเตอร์บ้าน และกลายเป็นของเล่นชิ้นใหม่ของเด็กเล็ก ร้านอินเทอร์เน็ตผุดขึ้นทุกหัวระแหงราวกับดอกเห็ดและเด็กก็ได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับอีเมล แชตรูม และเกมส์คอมพิวเตอร์ได้มากขึ้น

แต่โซคร้ายก็คือ ในขณะที่อินเทอร์เน็ตได้พัฒนาระบบการสื่อสารและชีวิตของผู้คนจำนวนมากให้ดีขึ้น เทคโนโลยีใหม่ชนิดนี้ถูกผู้ที่มีมุ่งแสวงประโยชน์จากเด็กนำไปใช้ประโยชน์ด้วย การปฏิบัติทางเทคโนโลยีใหม่ได้ทำให้ชีวิตของคนเหล่านี้ย่ำแย่ขึ้น ดังเห็นได้จากหลากหลายรูปแบบของกรณีการแสวงประโยชน์จากเด็กที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตที่ปรากฏเป็นข่าวอย่างต่อเนื่อง

อินเทอร์เน็ตและการหาประโยชน์จากเด็ก

นักล่อลวงเด็กได้ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือในการล่อลวงเด็กด้วยวิธีต่าง ๆ กัน เพราะอินเทอร์เน็ตเป็นสถานที่ที่ผู้คนจะสามารถติดต่อสื่อสารกับเด็ก ๆ ได้โดยง่าย และโอกาสที่จะถูกจับได้น้อยลงด้วย

นักแสวงประโยชน์จากเด็กชื่นชอบเทคโนโลยีใหม่ชนิดนี้ด้วยเหตุผลเดียวกันกับคนอื่น ๆ นั่นคือเทคโนโลยีใหม่ช่วยให้การสื่อสารดำเนินไปได้ง่ายขึ้น เร็วขึ้นในราคาที่ถูกลง บนอินเทอร์เน็ตผู้ที่ต้องการหาภาพลามกเด็กสามารถดาวน์โหลดภาพใหม่ ๆ ได้ทันทีโดยไม่ต้องเสียเวลาดาวน์โหลด และรอคอยให้ภาพส่งมาทางไปรษณีย์เหมือนเคย ผู้ที่ต้องการพบปะกับเด็กจะสามารถเข้าไปในแชตรูมและพูดคุยกับเด็ก บางคนถึงกับปลอมตัวเป็นเด็กเสียเองเพื่อสร้างความไว้วางใจจากเด็กจริง ๆ

อินเทอร์เน็ตยังเป็นสื่อที่ช่วยให้นักล่อลวงเด็กขยายเครือข่ายออกไปทั่วโลก ตัวอย่างหนึ่งก็คือ มีการจับกุมและยึดภาพลามกเด็ก 50,000 ภาพที่ถูกค้นพบบนเซิร์ฟเวอร์ในกรุงมอสโก ซึ่งเจ้าของเซิร์ฟเวอร์ควบคุมจัดการจากสหรัฐอเมริกา นักแสวงประโยชน์จากเด็กก็เป็นเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดกฎหมายอื่น ๆ นั่นก็คือมักปกปิดชื่อเสียงที่แท้จริงเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกดำเนินคดี โดยมักใช้ชื่อแฝงในแชตรูมและที่อยู่อีเมลปลอม

อินเทอร์เน็ตเป็นอันตรายต่อเด็กได้อย่างไร

เด็กอาจได้รับผลกระทบจากอินเทอร์เน็ตได้สองทาง ทางแรกก็คือ พวกเขาอาจได้พบกับเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย หรือเป็นอันตราย เช่น ภาพลามกเด็ก ภาพลามกผู้ใหญ่ที่อยู่ในชั้นนอณาจารย์รุนแรง ข้อมูลเกี่ยวกับยาเสพติด ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตระเบิดมือ หรือเว็บไซต์ที่หลอกลวงด้านการเงิน โดยที่เด็ก ๆ ไม่รู้เท่าทันพอที่จะรับมือกับสิ่งเหล่านี้

อีกทางหนึ่งเด็ก ๆ อาจถูกติดต่อโดยนักละเมิดทางเพศ หรือผู้ที่ประสงค์ร้ายต่อเด็กได้โดยตรง และมีโอกาสอย่างยิ่งที่จะตกเป็นเหยื่อของคนกลุ่มนี้ได้ ในที่สุด ผู้ผลิตสื่อลามกเด็กมักจะเป็นคนกลุ่มเดียวกับผู้ที่ทำโอกาสจะติดต่อกับเด็กทางอินเทอร์เน็ตเพื่อกระทำชำเรานั่นเอง

ภาพลามก

การที่เด็กสักคนจะออกไปหาซื้อหนังสือโป๊ที่แผงหนังสืออาจทำได้ไม่ถนัดนักเพราะคงไม่มีร้านหนังสือไหนมีหนังสือโป๊วางแผงให้เลือกเต็มชั้น แต่โลกอินเทอร์เน็ตไม่ได้เป็นเช่นนั้น อินเทอร์เน็ตปราศจากปราการใด ๆ ที่จะป้องกันเด็ก หรือบุคคลใดออกจากสื่อลามกไม่ว่าพวกเขาจะต้องการหรือไม่ก็ตาม

ในประเทศตะวันตก ภาพลามกถูกนักล่อลวงเด็กใช้เป็นเครื่องมือแสดงความชอบธรรมว่า การถูกถ่ายภาพเปลือยนั้นมิใช่เรื่องผิดแปลก แม้อภาพลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ตจะเป็นที่ยอมรับว่าเป็นเรื่องผิดกฎหมาย ผู้คนอาจจะรู้สึกว้าภาพลามกอนาจารของผู้ใหญ่บนอินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องธรรมดา แต่อันที่จริงแล้ว ภาพลามกของผู้ใหญ่เป็นประเด็นที่เราไม่ควรเพิกเฉย เพราะอาจจะส่งผลกระทบต่อเด็กได้เช่นกัน หากเราเห็นความจำเป็นที่จะต้องปกป้องเด็กให้ปลอดภัยจากการล่อลวง และถูกประทุษร้ายทางเพศ ก็มีความจำเป็นเช่นเดียวกันที่จะต้องคุ้มครองผู้เยาว์จากการเข้าถึงภาพลามกอนาจารเหล่านี้

สื่อที่เป็นอันตรายอื่น ๆ

นอกจากภาพลามกเด็กแล้ว เด็กยังสามารถเข้าถึงเนื้อหาที่เต็มไปด้วยความรุนแรงและอันตรายจากอินเทอร์เน็ต เช่น เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำระเบิด การค้ายาเสพติด และกิจกรรมผิดกฎหมายต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ในต้นปีพ.ศ. 2541 ณ กรุงลอนดอน เด็กชายวัยแรกรุ่ง 2 คนได้ดาวน์โหลดวิธีทำระเบิดจากวัสดุที่มีอยู่ทั่วไปในบ้านจากอินเทอร์เน็ต จากนั้นก็ทดลองโยนระเบิดลูกหนึ่งใส่แปลงดอกไม้ในสวนสาธารณะ และอีกลูกหนึ่งโยนใส่ถังขยะจนพัง นับว่าเด็กทั้งสองโชคดีมากที่ไม่มีผู้บาดเจ็บหรือล้มตายในเหตุการณ์ดังกล่าว

นอกจากนี้ เด็กอาจจะยังคงถูกหลอกล่อให้ซื้อสินค้าที่ไม่เหมาะสมทางอินเทอร์เน็ต หรือเปิดเผยข้อมูลทางการเงินของครอบครัวในอินเทอร์เน็ตอีกด้วย

แฮ็คตรูม

ภัยหลักทางอินเทอร์เน็ตต่อเด็กอีกประการหนึ่งเกี่ยวข้องกับ “แฮ็คตรูม” หรือสถานที่พบปะในโลกอินเทอร์เน็ต ผู้ที่ชื่นชอบการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กมักจะเข้าไปในแฮ็คตรูม ส่วนมากจะปลอมตัวเป็นเด็กเสียเอง และคอยหลอกล่อพูดคุยกับเด็กจริง ๆ โดยทั่วไปแล้ว บุคคลเหล่านี้จะพยายามโน้มน้าวให้เด็กออกไปยังพบปะกันในแฮ็คตรูมส่วนตัว เพื่อพูดคุยกันอย่างใกล้ชิดมากขึ้น ส่วนมากบุคคลเหล่านี้ใช้เวลาในการพูดคุยอยู่กับเด็กนานพอสมควร จนกว่าจะเด็กจะไว้วางใจ หลังจากนั้น ก็จะพยายามหาทางนัดหมายให้เด็กออกมาพบกันจริง ๆ และ/หรือทำให้เด็กส่งหรือรับภาพลามกเด็กให้

อีกวิธีหนึ่ง ก็คือหากเด็กไม่ทันระวัง และให้ข้อมูลส่วนตัวไปโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ เช่น ที่อยู่โรงเรียนหรือที่บ้าน ก็เป็นไปได้ว่า คนที่เด็กพูดคุยด้วยทางอินเทอร์เน็ตจะดำเนินการลักพาตัวเด็กไปเสีย

กรณีตัวอย่างต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่า ปัญหาเรื่องอาชญากรรมทางเพศที่มีต่อเด็กนั้นกว้างขวางและปราศจากอุปสรรคเรื่องเขตแดนของประเทศ ในปฏิบัติการ “แลนด์มาร์ค” (Landmark) ตำรวจสากลได้ทำการสืบสวนพบผู้ใช้อินเทอร์เน็ต 11,000 รายที่ดาวน์โหลดภาพลามกเด็กจากเว็บไซต์ต่าง ๆ จากนั้น ตำรวจจึงให้ปฏิบัติการครั้งนี้มุ่งเป้าไปที่ผู้เผยแพร่ภาพลามกกรายใหญ่ 400 รายที่ดำเนินการอย่างเป็นลำเป็นสัน และในที่สุดก็นำไปสู่หมายจับและการตรวจค้นสถานที่ถึง 130 แห่งใน 19 ประเทศที่เชื่อว่ามีหลักฐานเป็นภาพลามกเด็กซุกซ่อนอยู่

อีกกรณีหนึ่งก็คือ ปฏิบัติการ “อวาแลนเช่” (Avalanche) ในประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าหน้าที่ตำรวจได้เข้าจับกุมคู่สามีภรรยา ที่ดำเนินการเว็บไซต์ภาพลามกเด็กที่เรียกเก็บเงินจากผู้เข้าชมในทวีปยุโรปตะวันออก สามีภรรยาคู่นี้สามารถทำรายได้มากกว่า 1 ล้านดอลลาร์ต่อเดือน และมีข้อมูลสมาชิกในฐานข้อมูลถึง 250,000 รายจากทั่วทุกมุมโลก นอกจากนี้ การวิจัยในประเทศสหรัฐอเมริกาอีกชิ้นหนึ่งยังพบว่าร้อยละ 25 ของผู้เยาว์ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำเคยได้รับการชักชวนขณะออนไลน์ให้มีเพศสัมพันธ์ด้วย

การละเมิดเด็กบนอินเทอร์เน็ตและในโลกแห่งความเป็นจริง

ผู้คนจำนวนมากมักมองไม่เห็นว่าการดูภาพเปลือยของเด็ก หรือปล่อยให้เด็กพูดคุยกับคนแปลกหน้าทางอินเทอร์เน็ตจะกลายเป็นอาชญากรรมร้ายแรงได้อย่างไร แต่อันที่จริง การทำร้ายเด็กบนอินเทอร์เน็ตนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการละเมิดเด็กในโลกแห่งความเป็นจริงอย่างชัดเจน นั่นก็คือ เด็กที่ถูกนำมาถ่ายภาพลามกไม่ว่าจะเป็นภาพถ่ายหรือวิดีโอ มักจะถูกกระทำซ้ำเราในชีวิตจริงก่อนหรือระหว่างถ่ายภาพเสมอ ในทางกลับกันภาพลามกเด็กยังถูกใช้เป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวให้เด็กที่ได้เห็นภาพเหล่านั้นเชื่อว่า การที่เด็กถ่ายภาพลามกนั้นเป็นเรื่องปกติธรรมดา นอกจากนี้การศึกษาศึกษาชิ้นหนึ่งของศุลกากรสหรัฐอเมริกาพบว่า ผู้ที่นิยมดูภาพลามกของเด็กส่วนมากแล้วก็มักจะเป็นผู้ที่มีรสนิยมชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็กด้วย

เด็กไทยกับการใช้อินเทอร์เน็ต

ในประเทศไทยจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ในปี พ.ศ. 2543 คาดประมาณว่ามีผู้ใช้อินเทอร์เน็ตชาวไทยราว 1.3 ล้านคน อย่างไรก็ตามตัวเลขดังกล่าวเพิ่มขึ้นเป็น 4.6 ล้านคนในปีพ.ศ. 2545 แม้ว่าผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทยส่วนใหญ่จะมีอายุประมาณ 20-29 ปี แต่กลุ่มเด็กอายุต่ำกว่า 20 ปีเป็นกลุ่มที่เพิ่มขึ้นเร็วที่สุด

จากการสำรวจและงานวิจัยหลายชิ้นที่ผ่านมาพอจะให้ภาพกว้าง ๆ ของการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กไทยดังนี้ เด็กที่ใช้อินเทอร์เน็ตร้อยละ 42 เข้าอินเทอร์เน็ตโดยใช้คอมพิวเตอร์ที่โรงเรียน ร้อยละ 31 ใช้ที่บ้าน และร้อยละ 24 ใช้ที่ร้านอินเทอร์เน็ต สำหรับกิจกรรมที่เด็กทำบนอินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปนั้น เด็ก ๆ บอกว่า การพูดคุยกับเพื่อนใหม่บนอินเทอร์เน็ต นั้นเป็นกิจกรรมยอดนิยมอันดับหนึ่งเลยทีเดียว การสำรวจออนไลน์ของมหาวิทยาลัยเอแบค และบริษัทเคเอสซี ที่ทำการเก็บข้อมูลในเดือนเมษายน พ.ศ. 2542 เรื่องวัยรุ่นไทยกับการใช้เซ็ตรูม พบว่าผู้ตอบร้อยละ

74.4 จะใช้เซ็ตรูมเพื่อหาเพื่อนใหม่ มีเด็กและเยาวชนมากถึงร้อยละ 44.8 เคยออกไปพบเพื่อนที่ตนรู้จักทางอินเทอร์เน็ตมาแล้ว และยิ่งไปกว่านั้น ผู้ตอบมากถึงร้อยละ 75 ระบุว่า ตนอยากจะไปพบกับเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตหากมีโอกาส คำตอบเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า เด็กและเยาวชนจำนวนมากยังไม่ตระหนักว่า การกระทำเช่นนี้จะก่อให้เกิดความเสี่ยงต่ออันตรายอย่างไรได้บ้าง

หนังสือพิมพ์ไทยรัฐฉบับวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2543 ลงข่าวเกี่ยวกับกรณีเด็กหญิงวัย 17 ปีคนหนึ่งถูกข่มขืนและฆาตกรรมโดยเพื่อนที่เธอรู้จักทางอินเทอร์เน็ต กรณีนี้มีใช้ครั้งแรกและครั้งเดียวที่ปรากฏในหน้าหนังสือพิมพ์เรายังได้เห็นรายงานข่าวเรื่องการละเมิดทางเพศ การข่มขืน ไปจนถึงฆาตกรรม ซึ่งเป็นกรณีที่เหยื่อถูกโน้มน้าวให้ไปพบกับเพื่อนที่รู้จักผ่านทางอินเทอร์เน็ตอีกหลายครั้ง จริงอยู่ที่การประทุษร้ายทางกายและทางเพศไม่ใช่เรื่องใหม่ แต่กรณีเหล่านี้สะท้อนให้เห็นว่า อินเทอร์เน็ตมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งที่ทำให้เหยื่อและผู้ร้ายได้รู้จัก และทำความคุ้นเคยกันตั้งแต่แรก

พวกเราระหนักถึงภัยนี้หรือไม่?

พ่อแม่

จากงานวิจัยหลายชิ้นที่ผ่านมา พ่อแม่ซึ่งเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดไม่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกมากนัก จากการสำรวจพ่อแม่ 300 รายที่มีลูกใช้อินเทอร์เน็ต ร้อยละ 40 ตอบว่าตนไม่เคยตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกอย่างใกล้ชิด มีเพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่ระบุว่าตนตรวจสอบอย่างใกล้ชิด ในขณะที่อีกร้อยละ 26 ตอบว่าไม่ทราบว่าจะตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกได้อย่างไร การสำรวจให้เราได้เห็นภาพว่า พ่อแม่กับลูกสื่อสารกันน้อยมากในเรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งช่องว่างนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นทั้งช่องว่างระหว่างวัย และช่องว่างของความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

โรงเรียน

สำหรับโรงเรียนที่มีคอมพิวเตอร์ให้นักเรียนใช้อินเทอร์เน็ตได้ ฝ่ายบริหารและครูอาจารย์ให้ความใส่ใจในเรื่องที่นักเรียนอาจเข้าถึงข้อมูลที่ไม่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเว็บไซต์ลามก หรือที่เว็บไซต์ที่มีเรื่องเพศอย่างโจ่งครึม เว็บไซต์ที่เด็กชอบเข้าไปอีกชนิดหนึ่งก็คือ เว็บเกม เป็นประเด็นที่ผู้ใหญ่ค่อนข้างห่วงใยมากเช่นเดียวกัน โรงเรียนบางแห่งประกาศห้ามไม่ให้นักเรียนเล่นเกมในอินเทอร์เน็ต ในด้านของการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตนั้น โรงเรียนจำนวนมากก็ไม่อนุญาตให้นักเรียนใช้โปรแกรมอีเมล ไอซีคิว และแชตที่โรงเรียน

โรงเรียนส่วนใหญ่มีวิธีการตรวจสอบการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน ซึ่งส่วนมากก็เป็นการให้ครูคอยเดินตรวจตราตามโต๊ะคอมพิวเตอร์ ในขณะที่นักเรียนกำลังใช้อินเทอร์เน็ต โรงเรียนบางแห่งใช้เทคโนโลยีเพื่อกลั่นกรองถ้อยคำหยาบคายหรือลามกไม่ให้ปรากฏในเว็บบอร์ดของตน

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่มีมาตรการค่อนข้างเข้มงวดในด้านการกวดขันตรวจตราพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน แต่โรงเรียนส่วนใหญ่กลับยังไม่มีความตระหนักที่จะจัดการเรียนการสอนในเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเป็นระบบ การสอนอินเทอร์เน็ตในโรงเรียนส่วนใหญ่ จะเน้นไปที่การให้ความรู้ด้านเทคนิคและการใช้โปรแกรมแบบใหม่ ๆ โดยที่ละเลยแง่มุมด้านผลกระทบทางสังคมและจริยธรรมของการใช้อินเทอร์เน็ต

การดำเนินการในปัจจุบัน

หลายประเทศในทวีปยุโรปและอเมริกาเริ่มมีการกำหนดแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต ซึ่งครอบคลุมถึงการแก้ไขกฎหมายหรือออกกฎหมายใหม่ การจัดตั้งหน่วยตำรวจอินเทอร์เน็ตเพื่อสืบสวนคดีเกี่ยวกับอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะการตั้งสายด่วนแจ้งเหตุภาพลามกเด็ก และอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ต การกำหนดจรรยาบรรณของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตที่แสดงความรับผิดชอบต่อสังคมและเยาวชน รวมไปถึงโครงการต่าง ๆ ที่ทำการรณรงค์เพื่อความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ต โดยพุ่งเป้าไปยังกลุ่มเด็ก เยาวชน และพ่อแม่ผู้ปกครอง

ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (ISP)

การดำเนินการเพื่อขจัดภาพลามกเด็กบนอินเทอร์เน็ตนั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตด้วย ธุรกิจอินเทอร์เน็ตสามารถแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมได้ด้วยการหันมาเอาใจใส่ และคิดหามาตรการเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างจริงจัง เพื่อให้ธุรกิจนี้เป็นธุรกิจที่สะอาด และปลอดภัยอย่างแท้จริง ดังเช่นที่นายสตีฟ เคส ประธานบริษัทอเมริกาออนไลน์ (America Online-AOL) ซึ่งเป็นผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตรายใหญ่ที่สุดในโลก ได้กล่าวไว้ว่า “ยอมรับความจริงเถอะ พวกเราก็มีลูกกันทั้งนั้น และทุกคนก็อยากทำงานในธุรกิจที่เรารู้สึกภูมิใจ” ในหลายประเทศสมาคมผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตได้ร่างจรรยาบรรณเพื่อกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบต่อตนในการดูแลเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย ตัวอย่างเช่น ยูโรสป้า (Eurolspa) ซึ่งมีสมาชิกเป็นผู้ให้บริการในอินเทอร์เน็ต 500 รายในทวีปยุโรป 10 ประเทศคือ ออสเตรีย เบลเยียม ฟินแลนด์ ฝรั่งเศส เยอรมัน ไอร์แลนด์ อิตาลี เนเธอร์แลนด์ สเปน และสหราชอาณาจักร ที่ร่วมกันร่างจรรยาบรรณของผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต โดยทั่วไปแล้วจรรยาบรรณดังกล่าวควรจะครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้

- จะต้องให้ข้อมูลแก่ผู้ให้บริการในเรื่องของกฎหมายเบื้องต้นในการใช้อินเทอร์เน็ต และความรับผิดชอบต่อทางกฎหมายของผู้นำเสนอเนื้อหา
- ผู้เยาว์ควรได้รับการปกป้องจากเนื้อหาที่เป็นอันตราย
- ควรมีการนำมาตรการคุ้มครองมาใช้ เช่น สัญญาที่เป็นภาพหรือเสียง การติดฉลาก การจัดประเภทหรือระบบที่จะตรวจสอบอายุของผู้ใช้ในหน้าบนเว็บเพจที่มีข้อความเตือน เมื่อทราบว่าอาจจะมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมปรากฏบนอินเทอร์เน็ต
- ISP ควรสนับสนุนให้ผู้ปกครองรู้จักวิธีควบคุมการใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน เช่น การใช้ซอฟต์แวร์กั้นกรอง
- ควรมีการสำรวจหาวิธีรับข้อร้องเรียนจากสาธารณชนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ISP ควรส่งเสริมมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการต่อต้านเนื้อหาผิดกฎหมาย และละเมิดลิขสิทธิ์ของมนุษย์
- ควรมีการชี้แจงให้ ISP ทราบถึงกฎเบื้องต้นในเรื่องความร่วมมือระหว่าง ISP ด้วยตนเองและเจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย เช่น ตำรวจ และอัยการ
- ควรมีกระบวนการจัดการกับ ISP ที่ละเมิดจรรยาบรรณนี้

หากผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตในประเทศไทยเริ่มกำหนดจรรยาบรรณเกี่ยวกับความปลอดภัยทางอินเทอร์เน็ตสำหรับเด็ก ก็จะช่วยทำให้สังคมไทยรับมือกับปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในปัจจุบัน ผู้ประกอบธุรกิจอินเทอร์เน็ตเริ่มประสานความร่วมมือระหว่างกัน และมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในประเด็นเรื่องอาชญากรรมบนอินเทอร์เน็ตบ้างแล้ว

สายด่วนแวกเวท (อีออกไลน์)

สายด่วนแวกเวทนั้นมีไว้รับแจ้งเกี่ยวกับนักแสวงประโยชน์จากเด็ก เว็บไซต์ และการลงข้อความในนิวส์กรุปที่เป็น การแสวงหาประโยชน์จากเด็ก ทั้งนี้โดยผ่านทางอินเทอร์เน็ต โทรศัพท์ โทรสาร สิ่งพิมพ์และจดหมาย สายด่วนสามารถ ประสบความสำเร็จในการต่อสู้กับภาพลามกเด็กและนักละเมิดเด็กได้ดียังยิ่ง

การบริการสายด่วนจะให้คำแนะนำแก่สาธารณชนถึงขั้นตอนการฟ้องร้องเว็บไซต์ผิดกฎหมาย และยังสามารถขอให้ ผู้ลงข้อความลบเนื้อหาที่ผิดกฎหมาย รวมถึงแนะนำให้ผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตลบเนื้อหาที่ออกเสียด้วย นอกจากนี้สาย ด่วนอาจให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมาย และจัดการกับเนื้อหาที่ไม่ถูกต้องในประเทศอื่น โดยส่งต่อข้อมูลไปยัง สายด่วนอีกสายหนึ่ง หรือส่งไปยังหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลมักจะเดินทางผ่านสายด่วนได้รวดเร็ว กว่าหน่วยงานเหล่านั้นติดต่อกันเองโดยตรง

นอกจากนี้สายด่วนยังคงสนับสนุน ส่งเสริม และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาระบบจัดอันดับเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับ การบริการสายด่วนต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้อินเทอร์เน็ต สายด่วนที่ดีทุกสายจะมีความโปร่งใสในการทำงาน และรายงานผล การปฏิบัติการทำงานเปิดเผย

ความท้าทายระดับสากล

ปัญหาที่เกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ตที่มีความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนเป็นเดิมพันนี้ เป็นความท้าทายที่เกิดขึ้นระดับโลก การรับมือกับปัญหานี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ECPAT ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนระดับนานาชาติที่เน้นการทำงาน เพื่อคุ้มครองเด็กจากการค้าประเวณี การค้าเด็กข้ามชาติและสื่อลามกเด็ก ได้เน้นไปยังมาตรการหลัก 3 ประการ ดังจะกล่าว ต่อไปนี้

ประการแรก แต่ละประเทศจะต้องร่างกฎหมายใหม่ หรือแก้ไขกฎหมายที่มีอยู่ให้เท่าทันกับสถานการณ์ของปัญหาด้าน สื่อลามกเด็ก กฎหมายจะต้องเอื้อให้มีการนำตัวผู้ผลิต จำหน่ายแจก และผู้เสพยาลามกเด็กเข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมได้ง่ายขึ้น พิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กว่าด้วยการขายเด็ก การค้าประเวณีเด็ก และภาพ ลามกเด็กซึ่งมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 18 มกราคมปี พ.ศ. 2545 นี้ได้วางมาตรฐานทางกฎหมายระหว่างประเทศไว้ โดยเรียกร้องให้รัฐกำหนดให้การผลิต การจำหน่ายแจก รวมถึงการครอบครองภาพลามกเด็กทุกรูปแบบเป็น อาชญากรรม

ประการที่สอง จะต้องมีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ เจ้าหน้าที่ผู้รักษากฎหมาย ภาคธุรกิจ องค์กรเอกชน องค์กรระหว่างประเทศ และประชาสังคม จะต้องเปิดโอกาสให้สาธารณชนสามารถรายงานภาพลามก เด็กบนอินเทอร์เน็ตต่อเจ้าหน้าที่ได้โดยง่าย ในกรณีนี้การมีสายด่วนแจ้งข่าวบนอินเทอร์เน็ต และการสนับสนุนของภาค เอกชนจะมีบทบาทสำคัญมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา การดำเนินการด้านนี้จะมีความคืบหน้าอยู่ใน ระดับหนึ่ง แต่ก็ยังคงมีอุปสรรคมากมายในการติดตาม และนำตัวอาชญากรทางอินเทอร์เน็ตเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ประการสุดท้าย ซึ่งไม่ได้มีความสำคัญน้อยไปกว่าประการอื่น ๆ ก็คือ จะต้องมีการให้ความรู้แก่เด็ก พ่อแม่ผู้ปกครอง และครูอาจารย์ เพื่อจะได้ใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างปลอดภัยและตระหนักถึงอันตรายที่อาจเกิดขึ้น เนื่องจากในหลาย ประเทศ อินเทอร์เน็ตอยู่ในช่วงที่กำลังขยายตัวอย่างรวดเร็ว การดำเนินมาตรการป้องกันและให้ความรู้ไว้แต่เนิ่น ๆ ย่อมจะดีกว่ารอจนปัญหาขยายตัวจนยากที่จะแก้ไข

เราทำอะไรได้บ้าง

อาจจะต้องย้ำอีกครั้งในที่นี้ว่า อินเทอร์เน็ตโดยตัวของมันเองไม่ได้เป็นต้นตอของอาชญากรรมที่ทำร้ายเด็ก แต่อินเทอร์เน็ตถูกใช้เป็นเครื่องมือของนักละเมิดล่อลวงเด็กในการทำพฤติกรรมที่ถือว่าผิดกฎหมายอยู่แล้วนั่นเอง อินเทอร์เน็ตเพียงแต่เอื้อให้เกิดวิธีใหม่ ๆ ในการประกอบอาชญากรรมรูปแบบเดิม ๆ นอกจากนี้อินเทอร์เน็ตยังคงเป็นสถานที่ซึ่งผู้คนจะสามารถติดต่อสื่อสารกับเด็กได้ง่ายโดยเสี่ยงที่จะถูกจับได้น้อยกว่า

การห้ามขาดไม่让孩子เล่นอินเทอร์เน็ตไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใด แต่พ่อแม่ควรมีบทบาทในการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกให้มากขึ้น การสอนลูกให้รู้จักรับมือกับอินเทอร์เน็ต และผลกระทบที่ตามมาจากการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งพ่อแม่ทั้งหลายอาจจะเริ่มต้นได้ ด้วยการเรียนรู้ที่จะใช้คอมพิวเตอร์เสียเอง !

เด็กไทยกับภัยออนไลน์ กรณีศึกษาประเทศไทย

อิซาเบลล์ มิเชเลต์

ผู้อำนวยการฝ่ายวิจัย, Prasena

117/11 ซอยสมมาตร ถนนสุขุมวิทซอย 4 กรุงเทพฯ ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์: 66-1-257 11 45 โทรสาร: 66-2-254 13 04

อีเมล: imichelet@prasena.com

เว็บไซต์: <http://www.prasena.com>

1. บทนำ

ด้วยตระหนักถึงความสำคัญอันทวีของโลกคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตต่อสังคมโลกาภิวัตน์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อชีวิตของเด็กยุคนี้ ในปีพ.ศ. 2545 องค์กร ECPAT INTERNATIONAL จึงได้ตัดสินใจดำเนินการสำรวจ “ออนไลน์” เพื่อทำความเข้าใจถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กไทยให้ดีขึ้น และเพื่อทราบว่า อินเทอร์เน็ตอาจเป็นภัยต่อเด็กและเยาวชนอย่างไรบ้าง ผลการสำรวจครั้งนี้ จะถูกนำมาใช้เป็นฐานสำหรับออกแบบโครงการเพื่อส่งเสริมความปลอดภัยในการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กในประเทศไทย บริษัท PRASENA ซึ่งเป็นบริษัทที่ปรึกษาด้านการวิจัย เป็นผู้ดำเนินการสำรวจดังกล่าว

การสำรวจครั้งนี้ ออกแบบให้มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ภาพการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กไทยที่ชัดเจน โดยมีกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือเด็กอายุ 7-11 ปี และเยาวชนอายุ 12-18 ปี และกลุ่มพ่อแม่และครูอาจารย์ ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ด้านอินเทอร์เน็ตของกลุ่มนี้พบว่ามีค่าด้วยเช่นกัน โดยหลัก ๆ แล้ว การสำรวจครั้งนี้ ได้สอบถามกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ว่ามีความคุ้นเคยกับการใช้อินเทอร์เน็ตมากน้อยแค่ไหน จากนั้นก็พยายามทำความเข้าใจโดยเกี่ยวพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งรวมถึงโอกาสที่จะเผชิญกับอันตรายที่อาจเกิดขึ้น และประสบการณ์ไม่ดีที่ได้พบจริงบนอินเทอร์เน็ต (หากมี) โดยเปรียบเทียบระหว่างมุมมองของตัวเด็กเอง พ่อแม่ และครู สมมติฐานของการสำรวจก็คือกลุ่มเป้าหมายทั้งสี่กลุ่มจะมีคำตอบที่แตกต่างกัน และมีทัศนคติที่ต่างกันอย่างออกไปในเรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชน

ปัจจัยสำคัญต่อการออกแบบการสำรวจนี้ประการหนึ่งก็คือ ข้อเท็จจริงที่ว่า “อินเทอร์เน็ต” โดยตัวของมันเองอาจไม่ใช่ต้นเหตุหลักของอันตรายที่อาจเกิดขึ้นกับเด็กก็ได้ แต่เครื่องมือและเวทีสื่อสารออนไลน์หลากหลายซึ่งเด็กสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายต่างหาก ที่เป็นสาเหตุของความเสียหายมากกว่า ดังนั้น การสำรวจจึงจำเป็นต้องพิจารณาถึงภัยจากเครื่องมือเหล่านี้ด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้ออกแบบสำรวจจึงไม่เพียงแต่จะตั้งคำถามเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต (โดยหลักก็คือเว็บไซต์) เท่านั้น แต่จะรวมไปถึงเรื่องการใช้อีเมล (e-mail) “การรับส่งข้อความทันที” (Instant messaging) รวมถึงไอซีคิว (ICQ) กล้องสำหรับเว็บไซต์หรือ “เว็บแคม” (webcams) กระดานหาคู่ (dating boards) และการสนทนาออนไลน์ หรือการ “แชต” (online chats) ด้วย

ท้ายที่สุด เนื่องจากอันตรายที่เกิดจากตัวเครื่องมือสื่อสารเหล่านี้ จะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อเครื่องมือดังกล่าวตกไปอยู่ในมือของผู้ที่มีเจตนาไม่ดี การสำรวจจึงออกแบบให้มีการเก็บข้อมูลเรื่องความสัมพันธ์ “ออนไลน์” ของเด็กไทย

วิเคราะห์ธรรมชาติรวมทั้งผลกระทบของความลัทธิออนไลน์ และผลกระทบจากความลัทธิใน “ชีวิตจริง” ที่มีต่อพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือสื่อสารออนไลน์อื่น ๆ ของเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่ว่าพ่อแม่ ครูอาจารย์ และเพื่อนฝูงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของเด็กในโลกอินเทอร์เน็ตหรือไม่

ผลที่ตามมาก็คือ แบบสอบถามที่ใช้ในการสำรวจครั้งนี้มีความละเอียดและมีความยาวมาก ซึ่งทำให้บางครั้งผู้ตอบไม่สามารถตอบได้หมด ดังนั้น โครงการสำรวจจึงขยายขอบเขตงานออกไป โดยอาศัยความร่วมมือจากหลายองค์กร และหน่วยงานเพื่อกระตุ้นให้มีผู้เข้ามาตอบแบบสอบถาม ได้แก่ หนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ ซึ่งโพสต์แบบสอบถามในเว็บไซต์ www.bangkokpost.net บริษัทประชาสัมพันธ์ FRONTIER DIGEST รับหน้าที่ประสานงานประชาสัมพันธ์การสำรวจนี้ในหมู่สื่อมวลชน วงดนตรี “พรุ” ช่วยประชาสัมพันธ์การสำรวจนี้ในคอนเสิร์ตและในแผ่นพับซีดี โดยได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากสถานทูตอังกฤษในประเทศไทย

โครงการประสบความสำเร็จในแง่ที่สื่อมวลชนให้ความสนใจ และลงข่าวเผยแพร่โครงการอย่างน่าพอใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระหว่างการปลูกกระแสช่วงแนะนำโครงการเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2545 มีการตีพิมพ์บทความทั้งภาษาอังกฤษและไทยในสื่อต่าง ๆ จำนวนมาก เว็บไซต์ซึ่งเป็นที่นิยมในหมู่เด็กไทยจำนวนหนึ่งก็ลงป้ายโฆษณาการสำรวจนี้ และโปสเตอร์นับพันก็กระจายติดตามร้านอินเทอร์เน็ต สถานทูต และโรงเรียนต่าง ๆ

ผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ได้เห็นโปสเตอร์โฆษณา ป้ายโฆษณาในเว็บไซต์ต่าง ๆ หรือได้ข่าวเกี่ยวกับโครงการนี้จากสื่อต่าง ๆ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ตอบมาทางอินเทอร์เน็ต ประมาณร้อยละ 20 ของผู้ตอบแบบสอบถามใช้วิธีเขียนลงแบบสอบถามที่กระจายไว้ตามสำนักงานหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ และร้านอินเทอร์เน็ต

โครงการเปิดรับแบบสอบถามที่ตอบเรียบร้อยแล้วเป็นเวลา 2 เดือน คือ กรกฎาคม - สิงหาคม 2545 หลังจากนั้น ข้อมูลทั้งหมดก็ถูกนำมาวิเคราะห์ โดยมีการกลั่นกรองเอาแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ และไม่น่าเชื่อถือ หรือใช้ไม่ได้ ออกไป แม้ความซับซ้อนของแบบสอบถามอาจทำให้กลุ่มตัวอย่างมีขนาดเล็กลง แต่ก็ส่งผลดีต่อคุณภาพของข้อมูลอย่างเห็นได้ชัด เพราะผู้ตอบมักจะมีสติตั้งใจ และเต็มใจที่จะใช้เวลาและใช้ความคิดกับแบบสอบถามอย่างเต็มที่

เมื่อฐานข้อมูลประกอบไปด้วยข้อมูลที่ใช้ได้แล้ว PRASENSA ก็ได้จัดระบบและวิเคราะห์เชิงสถิติ เพื่อชี้ให้เห็นถึงทิศทางของมุมมองต่ออินเทอร์เน็ตโดยทั่วไปและแง่มุมเฉพาะจากสายตาของวัฒนธรรมสังคมไทย

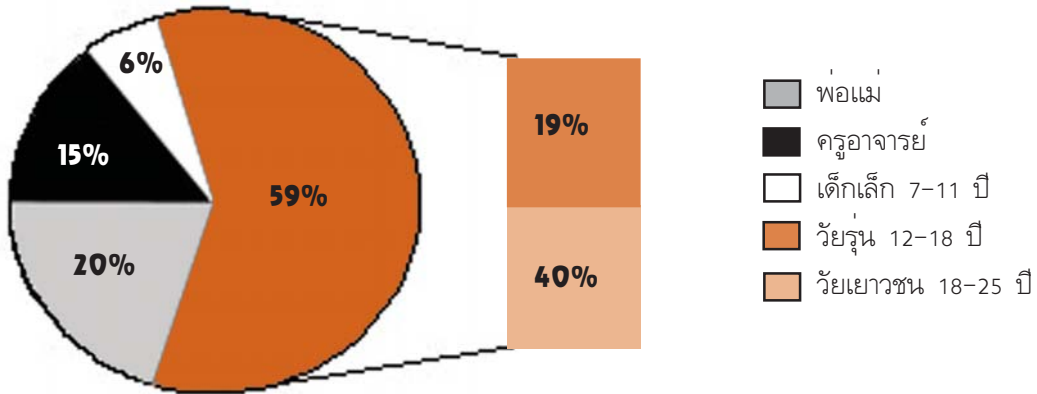
2. ผลการสำรวจ

แบบสอบถามที่สมบูรณ์ทั้ง 557 ชุด ถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมและประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนไทยในการใช้อินเทอร์เน็ต ผลการสำรวจต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นว่า เทคโนโลยีที่เด็กและเยาวชนไทยใช้กันมากที่สุด มีอันตรายซึ่งอาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ ทักษะคติที่พวกเขาที่มีต่ออันตรายที่อาจเกิดจากอินเทอร์เน็ต ประสบการณ์ไม่ดีที่เด็กและเยาวชนเคยประสบจากการใช้อินเทอร์เน็ต บทบาทรวมถึงการสนับสนุนของผู้ใหญ่ในการใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ ผลการสำรวจยังสะท้อนให้เห็นถึงปรากฏการณ์ของ “มิตรภาพออนไลน์” ที่เกิดขึ้น และมีโอกาสจะนำไปสู่การนัดพบกันจริง ๆ และอาจจะตามมาด้วยเหตุการณ์อันไม่พึงประสงค์

2.1 การวิเคราะห์ห้กลุ่มตัวอย่าง

จากแบบสอบถามที่ได้รับการตอบรับ 557 ชุด แม้การสำรวจจะไม่ได้มุ่งเป้าหมายไปที่หนุ่มสาววัย 18-25 ปี แต่มีผู้ตอบรับมาจำนวนหนึ่ง ผู้วิเคราะห์จึงนำข้อมูลของคนกลุ่มนี้มารวมไว้กับกลุ่มวัยรุ่น (อายุ 12-18 ปี) และรวมเป็นกลุ่มเยาวชน โดยจะวิเคราะห์แยกกลุ่มกันในบางประเด็น

2.1 ก กลุ่มสำรวจ

2.1.1 กลุ่มเด็กเล็ก

ข้อมูลเด็กเล็กมาจากกลุ่มตัวอย่างอายุ 7-11 ปีที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศไทย (ส่วนใหญ่คือกรุงเทพฯ และเชียงใหม่) ร้อยละ 85 ของเด็กกลุ่มนี้ถือสัญชาติไทย ส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีนและไทย ในจำนวนนี้เป็นเด็กหญิงร้อยละ 58 และร้อยละ 85 กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนในจังหวัดที่ตนอาศัยอยู่ ส่วนใหญ่อยู่ในระหว่างชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-6 เด็กกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในความดูแลของแม่หรือพี่เลี้ยงในเวลาหลังโรงเรียนเลิก แต่มีเด็กจำนวนร้อยละ 12 ที่ต้องอยู่ตามลำพัง

เด็กที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะใช้คอมพิวเตอร์เป็นบางโปรแกรมเท่านั้น แม่เด็กร้อยละ 9 จะบอกว่าตนมีความเชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์เป็นอย่างดี

2.1.2 เยาวชน

ข้อมูลจากแบบสอบถามในกลุ่มเยาวชน เป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มวัยรุ่น (12-18 ปี) และเยาวชน (19-25 ปี) ที่อาศัยอยู่ในเขตจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย (ส่วนใหญ่จะเป็นกรุงเทพฯ) ร้อยละ 96 ถือสัญชาติไทย (ส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีน และเป็นคนกรุงเทพฯ แต่ดั้งเดิม) เป็นหญิงร้อยละ 62 และร้อยละ 84 กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนระดับมัธยมหรือมหาวิทยาลัย เยาวชนกลุ่มสำรวจส่วนใหญ่ใช้คอมพิวเตอร์เป็นเพียงบางโปรแกรม ถึงอย่างนั้น ร้อยละ 19 ของกลุ่มสำรวจก็ตอบว่าตนเป็น “ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์” ดูเหมือนว่ายิ่งอายุน้อยเท่าไรผู้ตอบก็ยิ่งมีความมั่นใจในความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ของตนมากขึ้นเท่านั้น

2.1.3 พ่อแม่

ข้อมูลจากพ่อแม่จะมาจากผู้ใหญ่ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย (ส่วนใหญ่จะเป็นกรุงเทพฯ และเชียงใหม่) ร้อยละ 53 ถือเป็นสัญชาติไทย (เชื้อสายจีนหรือมีพื้นเพจากภาคเหนือ) และร้อยละ 67 ของผู้ตอบเป็นผู้ชาย ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยราว 40-50 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 42) หรือสูงกว่า (ร้อยละ 33) ร้อยละ 68 ของพ่อแม่กลุ่มนี้ทำงานนอกบ้าน และอีกร้อยละ 15 ทำงานอยู่ที่บ้าน ร้อยละ 37 ของกลุ่มสำรวจรู้จักกล้องสำหรับเว็บไซต์หรือเว็บแคม (webcam) ดี ในขณะที่ร้อยละ 29 ไม่รู้จัก ส่วนใหญ่แล้วไม่ว่าผู้ปกครองจะเคยเห็นเว็บแคมจริง ๆ หรือไม่ก็ตาม ก็มีความคิดเห็นในเชิงลบต่อผู้ที่บันทึกภาพของตนมาโพสต์ไว้บนอินเทอร์เน็ต มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่คิดว่าน่าจะสนุกดี

พ่อแม่ที่ตอบแบบสอบถามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือสื่อสารออนไลน์และการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกไม่มาก และไม่ชัดเจนนัก สำหรับคำถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกร้อยละ 10-30 จะตอบว่าไม่ทราบเลย

2.1.4 ครูอาจารย์

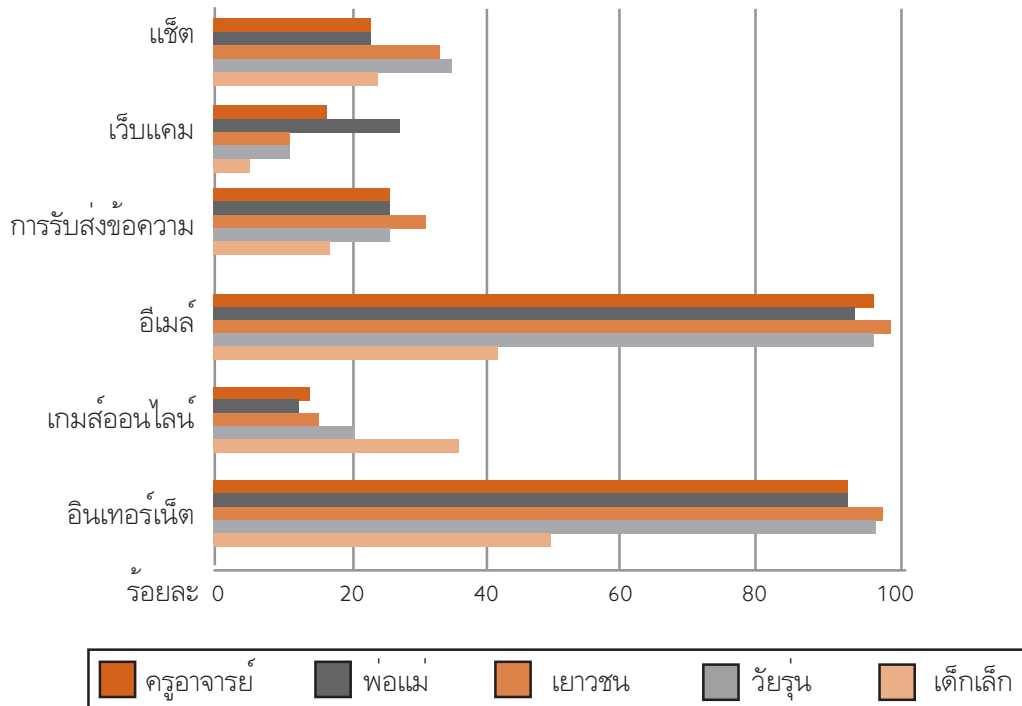
ข้อมูลตัวอย่างของกลุ่มครูอาจารย์จะมาจากผู้มีอาชีพครู (ร้อยละ 73) และรวมถึงผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กอื่น ๆ (ร้อยละ 27) ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย (ส่วนใหญ่อยู่ในกรุงเทพฯ และเชียงใหม่) ร้อยละ 84 มีสัญชาติไทย (ส่วนใหญ่มีเชื้อสายจีนหรือมีพื้นเพอยู่ในภาคเหนือ) ร้อยละ 53 เป็นชาย ส่วนใหญ่อายุระหว่าง 30-40 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 53) หรือสูงกว่านั้น (ร้อยละ 41)

จำนวนของนักเรียนที่ครูอาจารย์เหล่านี้ต้องรับผิดชอบมีตั้งแต่ 1-100 คน โดยเฉลี่ยแล้วคือ 43 คน และอายุเฉลี่ยของนักเรียนอยู่ในช่วงระหว่าง 12-18 ปี

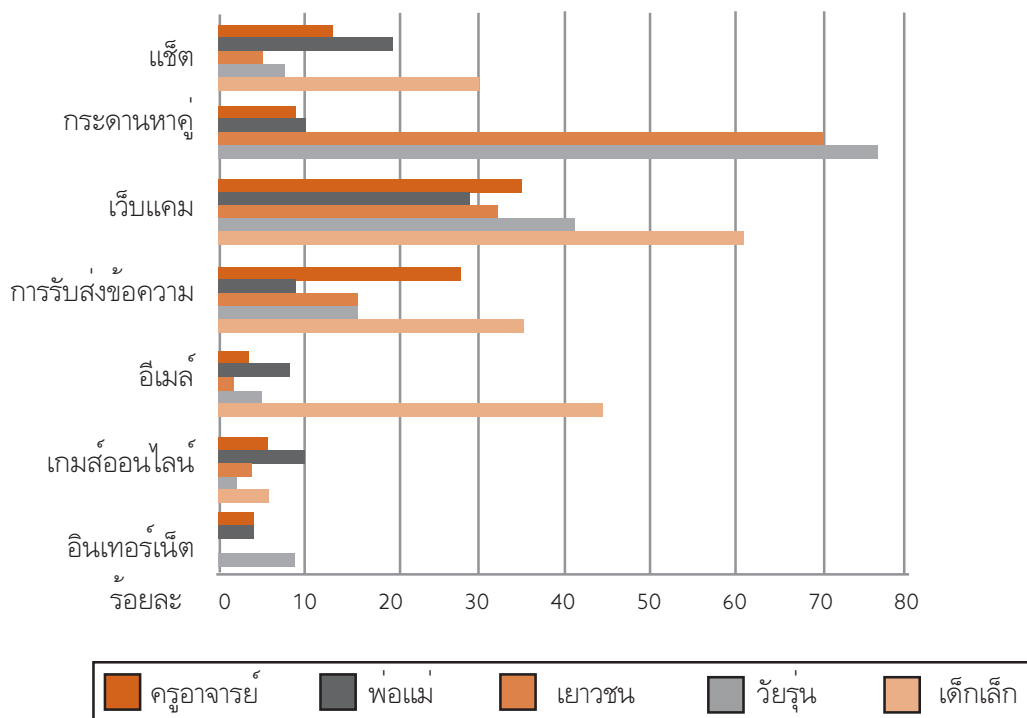
ครูส่วนใหญ่ (ร้อยละ 74) จะใช้คอมพิวเตอร์เป็นบางโปรแกรมเท่านั้น แมวร้อยละ 23 จะบอกว่าตนเป็น “ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์” ร้อยละ 92 ของครูกลุ่มสำรวจมีความคุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ตดี ร้อยละ 33 ผ่านการฝึกอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตมาก่อน ที่เหลือจะเรียนรู้ด้วยตัวเอง หรือเรียนจากเพื่อน ครูอาจารย์ร้อยละ 55 คุ้นเคยกับเกมส์ออนไลน์ ในขณะที่ร้อยละ 5 ไม่เคยเห็นเลย ร้อยละ 96 มีอีเมลล์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการใช้อีเมลล์ฟรีประเภท Yahoo หรือ hotmail (ร้อยละ 73) ร้อยละ 60 รู้จักการรับส่งข้อความทันที (Instant messaging) แต่ร้อยละ 18 ไม่รู้จัก ร้อยละ 47 คุ้นเคยกับไอซีคิว ในขณะที่ร้อยละ 19 ไม่รู้จัก และร้อยละ 74 คุ้นเคยกับการ “แช็ต” (online chat) แต่ร้อยละ 13 ไม่เคยใช้โปรแกรมนี้

ครูอาจารย์เพียงร้อยละ 24 เท่านั้นที่รู้จักเว็บแคม ในขณะที่ร้อยละ 36 ไม่รู้จัก ส่วนใหญ่แล้วไม่ว่าจะเคยเห็นเว็บแคมจริง ๆ หรือไม่ก็ตาม ผู้ตอบก็มีความคิดเห็นในเชิงลบกับผู้ที่บันทึกชีวิตของตนมาเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต มีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นที่คิดว่าน่าสนุกดี ครูมีความรู้และเข้าใจในการใช้อินเทอร์เน็ตและการสื่อสารทางเน็ตของนักเรียนในความดูแลไม่มากและไม่ชัดเจนนัก ครูร้อยละ 25-50 ตอบว่าไม่ทราบ เมื่อถูกถามถึงพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนในความดูแล

2.1 ข ความถี่ในการใช้อินเทอร์เน็ตและ
อุปกรณ์สื่อสารอินเทอร์เน็ตของผู้ตอบแบบสอบถาม

2.1 ค สัดส่วนของผู้ตอบแบบสอบถาม
ที่ไม่คุ้นเคยและไม่เคยใช้อินเทอร์เน็ตหรือเครื่องมือสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต

2.1.5 นิยามกลุ่มสำรวจ

กลุ่มตัวอย่าง 557 คนอาจจะไม่ถึงเป็นตัวแทนที่ดีของประชากรทั้งหมด 60 ล้านคนในประเทศไทย นอกจากนี้ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามก็ค่อนข้างสูงและเข้าถึงเทคโนโลยีได้ง่าย จึงสะท้อนว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มาจากชุมชนเมือง จึงไม่ได้เป็นตัวแทนของคนไทยส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชนบท และทำงานในภาคที่ไม่ค่อยได้ใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร

อย่างไรก็ตาม สำหรับประเทศไทย โครงสร้างด้านเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารกำลังพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว และจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นไปอีกไม่กี่ปีข้างหน้า เห็นได้จากการพัฒนาโครงการขนาดใหญ่เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสาร การขยายตัวของผู้ใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการเติบโตของร้านอินเทอร์เน็ตที่พบเห็นได้ในทุกหนทุกแห่ง วัฒนธรรมอินเทอร์เน็ตกำลังแผ่ขยายอย่างรวดเร็ว เป็นไปได้อย่างยิ่งที่ในอีกไม่กี่ปีข้างหน้า ประชากรเด็ก และเยาวชนไทยส่วนใหญ่จะคุ้นเคยและใช้อินเทอร์เน็ตกันอย่างเป็นเรื่องปกติ ซึ่งจะทำให้เกิดช่องว่างทางความรู้ และความเชี่ยวชาญเรื่องอินเทอร์เน็ตอย่างใหญ่หลวงระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ โดยเฉพาะผู้ใหญ่กลุ่มที่ไม่ได้ทำงานที่ต้องใช้เทคโนโลยีพวกนี้มากนัก สถานการณ์เช่นนี้อาจนำความประหลาดใจมาสู่ผู้ร่างกฎหมาย และผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาจำนวนมาก ซึ่งมักจะเชื่อว่า มนุษย์เราจำเป็นต้องมีการศึกษาดีและเป็นบุคคลที่มีคุณภาพเสียก่อน จึงจะสามารถใช้คอมพิวเตอร์และ/หรืออินเทอร์เน็ตได้

แม้กลุ่มตัวอย่างของการสำรวจครั้งนี้จะค่อนข้างเล็กดังที่กล่าวไปแล้ว ผู้วิเคราะห์ก็เชื่อว่าข้อมูลดังกล่าว ก็ควรจะได้รับการเผยแพร่ต่อสังคมไทย เพื่อจะได้ตระหนักถึงสถานการณ์ด้านการใช้อินเทอร์เน็ตและอันตรายที่อาจเกิดขึ้น รวมทั้งการวางแผนเตรียมการดำเนินการเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าวได้ทัน่วงที

2.2 การใช้อินเทอร์เน็ตและภัยอันตรายจากอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตสามารถเป็นภัยต่อผู้ใช้ได้เช่นเดียวกับเทคโนโลยีและสื่ออื่น ๆ แต่ภัยจากอินเทอร์เน็ตอาจจะขยายตัวได้รวดเร็วและรุนแรง ก็เพราะว่าอินเทอร์เน็ตนั้นเปรียบเสมือนห้องสมุดขนาดใหญ่ที่ไม่ได้มีการควบคุม และจัดระบบเนื้อหาจากส่วนกลาง ดังนั้นขณะที่อินเทอร์เน็ตอาจให้ข้อมูลที่มีคุณภาพสูงและรวดเร็ว ก็มีโอกาที่จะให้ข้อมูลที่ผิดพลาดและ/หรือไม่เที่ยงตรงได้เช่นกัน เนื่องจากเป็นระบบที่ปราศจากการควบคุมและกลั่นกรอง อินเทอร์เน็ตจึงเป็นแหล่งที่ทำให้เด็กและเยาวชนเข้าถึงสื่อที่ “ไม่เหมาะสม” ได้ง่าย ซึ่งเนื้อหาที่รุนแรงและ/หรือลามกนั้นอาจหลอกหลอน หรือกระทบต่อทัศนคติของพวกเขาอยู่โดยเจียบ ๆ

2.2.1 การใช้อินเทอร์เน็ต

ปัจจุบัน เด็ก ๆ จะทำความคุ้นเคยกับเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็วและรู้จักกับอินเทอร์เน็ตตั้งแต่อายุยังน้อย หากมีโอกาสในกลุ่มเด็กเล็กอายุ 7-11 ปีที่ตอบแบบสอบถาม ร้อยละ 58 เล่นอินเทอร์เน็ตมากกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง ซึ่งในจำนวนนี้ ร้อยละ 13 เล่นอินเทอร์เน็ตทุกวัน มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่เคยผ่านการเรียนหรือฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต

สำหรับกลุ่มเด็กโตก็ยิ่งเป็นผู้ใช้อินเทอร์เน็ตที่เหนียวแน่นยิ่งขึ้นไปอีก ร้อยละ 90 ของเยาวชนใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตมากกว่า 5 ชั่วโมงต่อหนึ่งสัปดาห์ โดยร้อยละ 54 ของวัยรุ่น และมากกว่าสามในสี่ของคนหนุ่มสาวจะใช้อินเทอร์เน็ตทุกวัน และสัดส่วนของผู้ที่เคยผ่านการอบรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ตต่ำกว่ากลุ่มแรก (ร้อยละ 13) เสียด้วยซ้ำ

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตได้จากที่บ้าน กลุ่มที่ใช้อินเทอร์เน็ตจากบ้านที่มีสัดส่วนสูงสุดก็คือ กลุ่มวัยรุ่น

(ร้อยละ 84) อาจจะได้ความได้ว่าเยาวชนหนุ่มสาวใช้อินเทอร์เน็ตจากที่ทำงาน หรือที่มหาวิทยาลัยมากกว่า ส่วนเด็กเล็กจะเข้าถึงอินเทอร์เน็ตจากบ้านในอัตราส่วนที่ต่ำกว่ากลุ่มอื่น (ร้อยละ 61) อาจเป็นเพราะว่าพ่อแม่คิดว่าการจะลงทุนซื้อคอมพิวเตอร์ให้ลูกนั้นน่าจะรอให้ลูกเป็นวัยรุ่นเสียก่อนจึงเหมาะสมกว่าซื้อให้กลุ่มเด็กเล็ก เพราะพ่อแม่เชื่อว่าเด็กโตจะใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนมากกว่า และคอมพิวเตอร์จะช่วยดึงดูดให้เด็กวัยรุ่นอยู่บ้านแทนที่จะออกไปเที่ยวข้างนอกอีกทางหนึ่ง ร้านอินเทอร์เน็ตจะเริ่มกลายมาเป็นเหมือน “ศูนย์รับเลี้ยงเด็ก” มากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ และเมืองใหญ่ ๆ ซึ่งเด็กเล็กจะใช้เป็นสถานที่เล่นฆ่าเวลาระหว่างรอให้พ่อแม่มารับกลับบ้าน

ผู้ตอบแบบสอบถามที่ใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพังนับเป็นสัดส่วนที่สูงมาก ในกลุ่มเด็กเล็กบางคนอาจเล่นอินเทอร์เน็ตกับครอบครัว (ร้อยละ 26) หรือเพื่อน (ร้อยละ 29) แต่เด็กร้อยละ 40 อยู่คนเดียวเกือบตลอดเวลาในการท่องเน็ต สัดส่วนนี้ สูงขึ้นถึงร้อยละ 74 ในกลุ่มวัยรุ่น เป็นที่สังเกตว่า ยิ่งเด็กอายุมากขึ้น ก็จะใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพังในสัดส่วนที่สูงขึ้น เมื่อเทียบกับบริบทของวัฒนธรรมไทยโดยปกติ เด็กมักไม่ได้ปล่อยให้ทำอะไรหรือไปไหนเองตามลำพัง เด็กจะแหวดลอมไปด้วยพ่อแม่และญาติพี่น้องที่คอยดูแล ฉะนั้นการที่เด็กอยู่ตามลำพังในโลกอินเทอร์เน็ต จึงเป็นเรื่องที่ควรจับตามองเป็นอย่างยิ่ง เพราะที่นั่นเองที่เด็กเล็กและวัยรุ่นต้องเผชิญกับสถานการณ์ซึ่งพวกเขาจะต้องตัดสินใจตามลำพังเป็นครั้งแรกในชีวิต

แล้วเด็กและเยาวชนไทยกำลังทำอะไรอยู่ในโลกอินเทอร์เน็ตบ้าง? เด็กเล็กใช้อินเทอร์เน็ตในการทำที่บ้าน (ร้อยละ 70) ด้วย แต่ก็ไม่น้อยที่สุด เพราะร้อยละ 82 ของเด็กจะเปิดค้นเน็ตไปเรื่อย ๆ สนุก ๆ มากกว่า เด็กร้อยละ 39 เล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ พวกเขาท่องเว็บไซต์ใหม่ ๆ ด้วยตัวเอง โดยอาศัยคำแนะนำเล็ก ๆ น้อย ๆ จากเพื่อนฝูง เกมสออนไลน์นั้นเป็นที่ชื่นชอบของเด็กมาก ร้อยละ 84 ของผู้ตอบแบบสอบถามตอบว่าเล่นเกมสออนไลน์

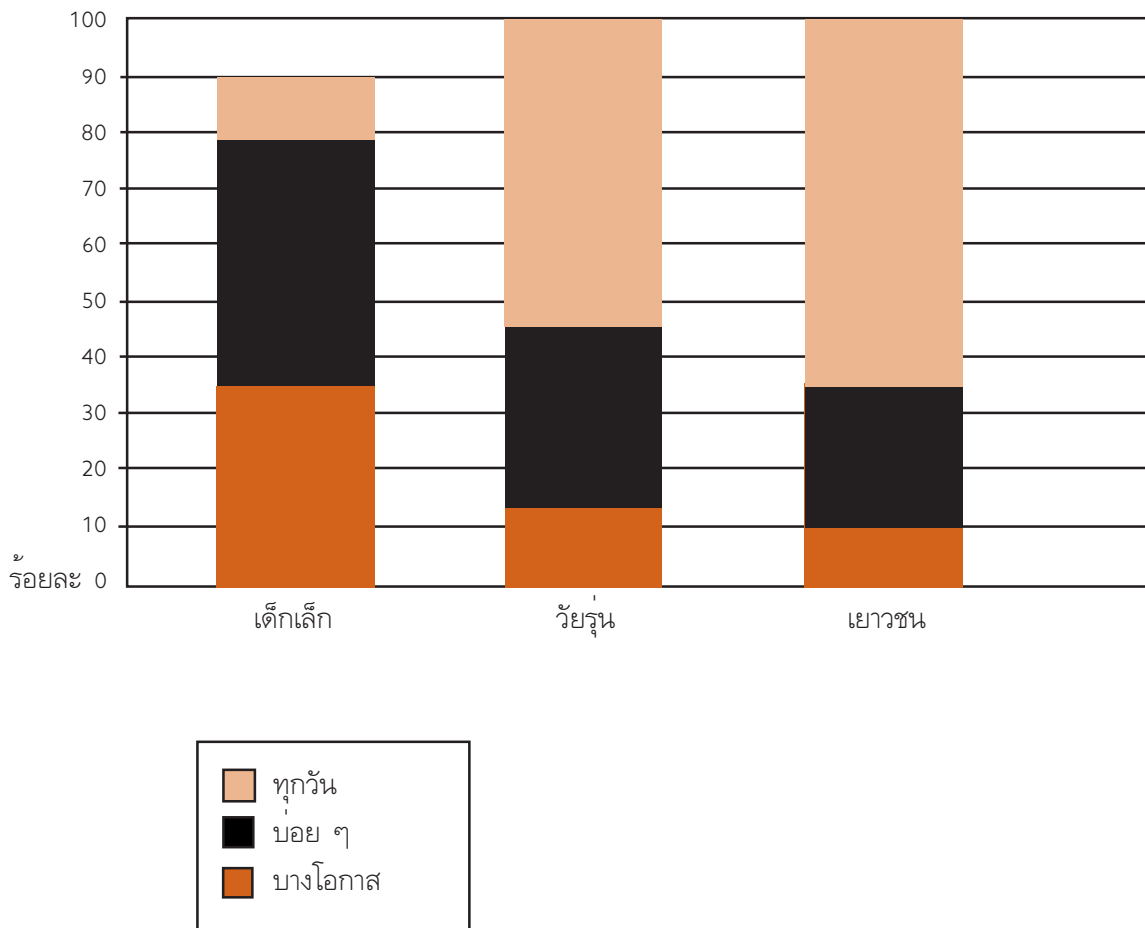
ส่วนในกลุ่มเยาวชน เยาวชนยังนิยมเกมสออนไลน์เช่นกันแม้จะมีสัดส่วนน้อยกว่ากลุ่มเด็กเล็ก (เว้นแต่เยาวชนจำนวนหนึ่งที่ติดเกมสเป็นพิเศษ) ร้อยละ 82 ค้นอินเทอร์เน็ตเพื่อทำที่บ้านและร้อยละ 57 ทำเป็นประจำ สำหรับเยาวชนคุณค่าในด้านความบันเทิงของอินเทอร์เน็ตมีสูงกว่าที่มีต่อเด็กเล็ก เยาวชนร้อยละ 97 เล่นอินเทอร์เน็ตเพื่อความสนุก โดยร้อยละ 84 เล่นเป็นประจำ (และร้อยละ 37 เล่นทุกวัน) ส่วนใหญ่แล้ว พวกเขาจะท่องเว็บต่าง ๆ โดยไร้จุดหมาย ยิ่งผู้เล่นมีอายุมากขึ้น ก็มีแนวโน้มที่จะท่องอินเทอร์เน็ตอย่างมีระเบียบและมีแผนมากขึ้น อย่างไรก็ตามพวกเขาก็ไม่ได้ใช้เครื่องมือค้นหา เช่น สารบัญเว็บ (search engine) มากเท่าที่ควร (ร้อยละ 23 เท่านั้นที่ใช้สารบัญเว็บ)

พ่อแม่และครูอาจารย์เข้าใจสถานการณ์ของการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก ๆ ในความดูแลบ้างหรือไม่? ในส่วนของพ่อแม่ผู้ปกครองของกลุ่ม “เด็กเล็ก” การคาดการณ์ของพวกเขาไม่ห่างไกลความเป็นจริงมากนัก อาจคาดประมาณสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตของลูกกับครอบครัวที่บ้าน กับการใช้เพื่อทำที่บ้านสูงไปบ้าง แต่โดยทั่วไปแล้วก็นับว่าใกล้เคียงข้อเท็จจริงพอควร ที่น่าสนใจอีกประการก็คือ พ่อแม่คาดประมาณสัดส่วนของเด็ก ๆ ที่ใช้เวลากับอินเทอร์เน็ตตามลำพังเป็นส่วนใหญ่ได้ถูกต้อง แต่จากการตอบคำถามข้อถัดไป แสดงให้เห็นว่าพ่อแม่จำนวนมากยังไม่ตระหนักถึงภัยที่ซ่อนเร้นมากับอินเทอร์เน็ตเท่าไรนัก หรือยังมองว่าภัยจากอินเทอร์เน็ตยังเป็นเรื่องไกลตัว และน่ากลัวน้อยกว่าอันตรายที่รอคอยเด็ก ๆ อยู่ในโลกภายนอกคอมพิวเตอร์ อีกนัยหนึ่งก็คือ ในสายตาของพ่อแม่จำนวนมาก การเล่นอินเทอร์เน็ตยังเป็นกิจกรรมที่ปลอดภัยกว่าการเล่นบนท้องถนนอยู่ดี

ในทางตรงข้าม คำตอบของครูอาจารย์ซึ่งส่วนใหญ่มักจะดูแลนักเรียนที่เป็นกลุ่มเยาวชน แสดงให้เห็นว่า ครูอาจารย์มี

ความรู้เรื่องพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนของตนน้อยมาก โดยเฉพาะเมื่อเทียบกับกลุ่มพ่อแม่ โดยส่วนใหญ่จะคาดการณ์ต่ำกว่าความจริง จากคำตอบแบบสอบถาม ครูอาจารย์เชื่อว่านักเรียนนักศึกษาเพียงร้อยละ 68 เท่านั้นที่ใช้อินเทอร์เน็ตมากกว่าสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง (ในขณะที่ความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 87) และส่วนใหญ่จะใช้ที่โรงเรียน หรือที่ร้านอินเทอร์เน็ต โดยมีเพียงร้อยละ 25 ที่ใช้ที่บ้าน (ในขณะที่ความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 84 ที่ใช้อินเทอร์เน็ตที่บ้าน) นอกจากนี้พวกเขายังเชื่อว่า นักเรียนส่วนใหญ่จะใช้อินเทอร์เน็ตกับเพื่อน ครอบครัว และครูอาจารย์ของตน โดยไม่ได้ตระหนักเลยว่า มีเด็กจำนวนมากที่ใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพัง (ครูอาจารย์คาดว่ามียุวกที่ใช้อินเทอร์เน็ตตามลำพังเพียงร้อยละ 29 ในขณะที่ความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 74) ครูอาจารย์ยังคาดประมาณสัดส่วนการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อความบันเทิง และเพื่อใช้ทำการบ้านไว้ต่ำด้วย สำหรับกลุ่มครูอาจารย์ การคาดการณ์ที่ใกล้เคียงความจริงมากที่สุดก็คือ สัดส่วนของเด็กและเยาวชนที่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งสูงกว่าข้อเท็จจริงคือร้อยละ 14 ไปเพียงเล็กน้อยเท่านั้น แต่เนื่องจากปรากฏการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทยนั้นยังนับว่าเป็นเรื่องใหม่อยู่มาก โรงเรียนและครูจึงยังไม่มีมาตรการใด ๆ เพื่อตอบรับต่อเรื่องนี้

2.2 ก ความถี่ของการใช้อินเทอร์เน็ต

2.2 ข การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย และการคาดประมาณของพ่อแม่และครูอาจารย์

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การใช้อินเทอร์เน็ต					
คุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ตดี	51	95	96	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ผ่านการฝึกอบรมการใช้	15	7	13	ไม่มีข้อมูล	14
การใช้					
ทุกวัน	13	54	65	36	34
บ่อยครั้ง	45	33	25	24	34
รวม	85	87	90	60	68
น้อยกว่า 5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์	42	12	10	39	31
สถานที่					
ที่โรงเรียน	13	8	9	12	36
ที่ร้านอินเทอร์เน็ต	10	7	9	5	35
ที่บ้าน	61	84	80	79	25
ผู้ที่อยู่ด้วยขณะใช้					
ไม่มี	39	74	80	39	29
เพื่อน	29	16	8	10	36
ครอบครัว	26	8	10	36	18
ครูอาจารย์	6	2	2	10	11
ใช้ทำงาน					
มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	15	46	57	46	40
น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	55	30	25	28	26
รวม	70	76	82	74	66
ใช้เล่นสนุก					
มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	39	83	84	41	61
น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	42	15	13	34	19
รวม	81	98	97	75	80

2.2.2 ประสบการณ์กับเว็บไซต์ลามกและเว็บไซต์อื่น ๆ ที่น่าตกใจ

แม้ว่าแบบสอบถามสำหรับกลุ่ม “เด็กเล็ก” จะไม่มีคำถามที่เกี่ยวกับการเข้าไปในเว็บไซต์ลามกโดยตรง คำตอบต่อคำถามอื่น ๆ ก็แสดงให้เห็นทางอ้อมว่าในบรรดาเด็กกลุ่มนี้ อย่างน้อยร้อยละ 35 เคยเข้าเว็บไซต์ที่มีภาพลามกอย่างน้อยหนึ่งครั้งไม่ว่าจะตั้งใจหรือไม่ก็ตาม

สำหรับเยาวชนร้อยละ 71 (หรือวัยรุ่นร้อยละ 58) เคยตั้งใจเข้าเว็บไซต์ลามกมาแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ร้อยละ 45 (หรือวัยรุ่นร้อยละ 38) เข้าเว็บไซต์เหล่านี้เป็นบางครั้งหรือเป็นประจำ แรงจูงใจให้เข้าเว็บไซต์ลามกของเยาวชนแตกต่างกันไป เช่น รู้สึกว่าตื่นเต้นดี ตลกดี ให้ความรู้ดี และถูกกว่าซื่อนิตยสารภาพโป๊ เป็นต้น

สองในสามของผู้ที่เคยเข้าเว็บไซต์ลามกไปแค่เพียงครั้งเดียว จะถูกรบกวนจากการที่มีเว็บไซต์เรื่องเพศปรากฏขึ้นบนเบราว์เซอร์ของตัวเอง ได้รับอีเมลขยะเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือมีเว็บไซต์เกี่ยวกับเรื่องเพศบรรจุไว้ในเมนูเว็บโปรด (favorite) โดยอัตโนมัติ ร้อยละ 33 ของผู้ที่มีประสบการณ์ดังกล่าวไม่ได้ใส่ใจเท่าไรนัก ในขณะที่ร้อยละ 39 รีบลบออกโดยทันที (ทั้งด้วยตัวเองหรือด้วยความช่วยเหลือของเพื่อน) และทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้ ส่วนผู้ตอบรายอื่นบอกว่าเกิดความรู้สึกหลากหลายตั้งแต่ละอายใจไปจนถึงตกใจ

ร้อยละ 43 ของเด็กเล็กและร้อยละ 63 ของเยาวชนเคยหลงเข้าไปในเว็บไซต์ที่ทำให้พวกเขาตกใจ ส่วนใหญ่เป็นเพราะว่า เว็บเหล่านั้นแสดงภาพที่ “น่าเกลียด” (เด็กเล็กร้อยละ 37 และเยาวชนร้อยละ 34) มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศ และความรุนแรง (เด็กเล็กร้อยละ 21 และเยาวชนร้อยละ 25) มีภาพโป๊เปลือย (เด็กเล็กร้อยละ 21 และเยาวชนร้อยละ 20) หรือใช้ภาษาที่หยาบคาย (เด็กเล็กร้อยละ 14 และเยาวชนร้อยละ 13)

แม้ว่าการได้ของแฉกับสื่อลามกจะเป็นประสบการณ์ที่น่าเจ็บปวดสำหรับเด็กบางคน เด็กและวัยรุ่นจำนวนมากที่ได้รับอิทธิพลจากสื่อวิทยุโทรทัศน์มาก่อนจนชินชา กลับไม่ได้รู้สึกตื่นตระหนกไปกับสื่อลามก ในทางกลับกัน เด็กและเยาวชนกลับมีมาตรฐานสองชั้นทางจริยธรรมกับกรณีนี้ กล่าวคือ เด็กเล็กร้อยละ 30 และเยาวชนร้อยละ 52 บอกว่าตนไม่มีปัญหาอะไรกับการแพร่กระจายภาพโป๊ของดาราดาราภาพยนตร์ในอินเทอร์เน็ต อย่างไรก็ตาม เด็กเล็กร้อยละ 9 และเยาวชนร้อยละ 28 บอกว่า หากภาพเหล่านี้เป็นภาพของคนที่ตนรู้จักก็จะถือว่าเลียมเสียมและน่าอับอาย

2.2 ค ประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนไทยต่อเว็บไซต์ลามกและเว็บไซต์ที่น่าตกใจ

	พฤติกรรมจริง			การรับรู้	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
สื่อลามกในอินเทอร์เน็ต ไม่มีปัญหาอะไรกับภาพโป๊เปลือย	30	43	52	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
เคยเข้าเว็บลามก					
• อย่างน้อย 1 ครั้ง	ไม่มีข้อมูล	58	71	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
• บางครั้งหรือบ่อยครั้ง	ไม่มีข้อมูล	38	45	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ถูกรบกวนหลังจากนั้น	ไม่มีข้อมูล	67	73	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

	พฤติกรรมจริง			การรับรู้	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
เว็บไซต์ที่ทำให้ตื่นตกใจ					
เคยเจอ	43	64	63	30	44
ภาพโป๊เปลือย	21	28	20	30	45
เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศ	14	17	15	23	11
เนื้อหาเกี่ยวกับความรุนแรง	7	6	10	3	0
ถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์	7	8	8	17	11
ใช้ภาษาที่หยาบคาย	14	6	13	0	0
มีภาพน่าเกลียด	37	34	34	27	32

2.3 เครื่องมือสื่อสารในอินเทอร์เน็ตและอันตรายจากการใช้

เครื่องมือสื่อสารสำหรับอินเทอร์เน็ตหลากหลายรูปแบบ เป็นตัวนำสังคมของเราเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมสมัยใหม่ กลไกเหล่านี้ทำให้คนทุกเพศทุกวัย ทุกสัญชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมสามารถเข้ามามีส่วนร่วมใน “ชุมชนอินเทอร์เน็ต” และทุกคนสามารถติดต่อสัมพันธ์ แบ่งปันความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันได้โดยตรงและอย่างรวดเร็ว อินเทอร์เน็ตจะเปิดโอกาสให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมได้โดยไม่ต้องเปิดเผยชื่อหรือตัวตนที่แท้จริง หรือทำได้กระทั่งปลอมตัวเป็นคนอื่น การปลอมตัวบนอินเทอร์เน็ตอาจจะเป็นเรื่องสนุกหรือเป็นเกมที่ทำหาย แต่โซคร้ายที่การปลอมตัวอาจกลายเป็นอาวุธหรือเครื่องมือล่อลวงที่อันตราย หากตกอยู่ในมือของผู้ร้ายที่มุ่งล่าเหยื่อผู้ไร้เดียงสา โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่นิยมการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (pedophile)

เด็กจึงมีแนวโน้มที่จะเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อของบุคคลเหล่านี้มากขึ้น โดยเฉพาะปัจจุบันมีเด็กจำนวนมากขึ้นเรื่อย ๆ หันมาใช้เครื่องมือสื่อสารเหล่านี้เป็นกิจกรรมแม่กระทั่งเด็กที่ยังมีอายุน้อย ๆ มีเด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 55 และเยาวชนวัย 12-25 ปีร้อยละ 95 ใช้อีเมล การรับส่งข้อความ (หรือไอซีคิว) และ/หรือ “แช็ต” เป็นที่นำสังเกตว่า เด็กเล็กดูเหมือนจะเสี่ยงต่ออันตรายต่าง ๆ ได้มากกว่า ร้อยละ 44 ของเด็กเล็กที่ใช้เครื่องมือเหล่านี้จะใช้เพื่อคุยกับเพื่อนและพ่อแม่ ร้อยละ 22 ใช้เพื่อสื่อสารกับ “เพื่อนในเน็ต” และร้อยละ 33 ใช้พูดคุยกับคนแปลกหน้า ในขณะที่วัยรุ่นและเยาวชนหนุ่มสาวจะอยู่ในสภาพปลอดภัยกว่า คือร้อยละ 59 จะใช้คุยกับเพื่อนและครอบครัว ร้อยละ 33 ใช้คุยกับ “เพื่อนในเน็ต” และมีเพียงร้อยละ 8 ใช้พูดคุยกับคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักกันเลย

อันที่จริง “เพื่อนในเน็ต” ที่ว่านี้ส่วนใหญ่ก็คือคนแปลกหน้าที่ไม่รู้จักกันมาก่อนนั่นเอง แต่ได้พัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีติดต่อสื่อสารกันเป็นประจำจนได้รับความไว้วางใจ หากพิจารณาดูว่า เด็กส่วนใหญ่จะอยู่หน้าจอคอมพิวเตอร์ตามลำพัง และฟังได้แต่ตัวเองเท่านั้นในการแยกแยะข้อเท็จจริงออกจากเรื่องโกหก ดังนั้นเด็กเล็กและวัยรุ่นไทยจึงมีแนวโน้มที่จะพาตนเองเข้าสู่กับดักของผู้ที่จ้องจะหาประโยชน์ในทางที่มีชอบจากเด็ก

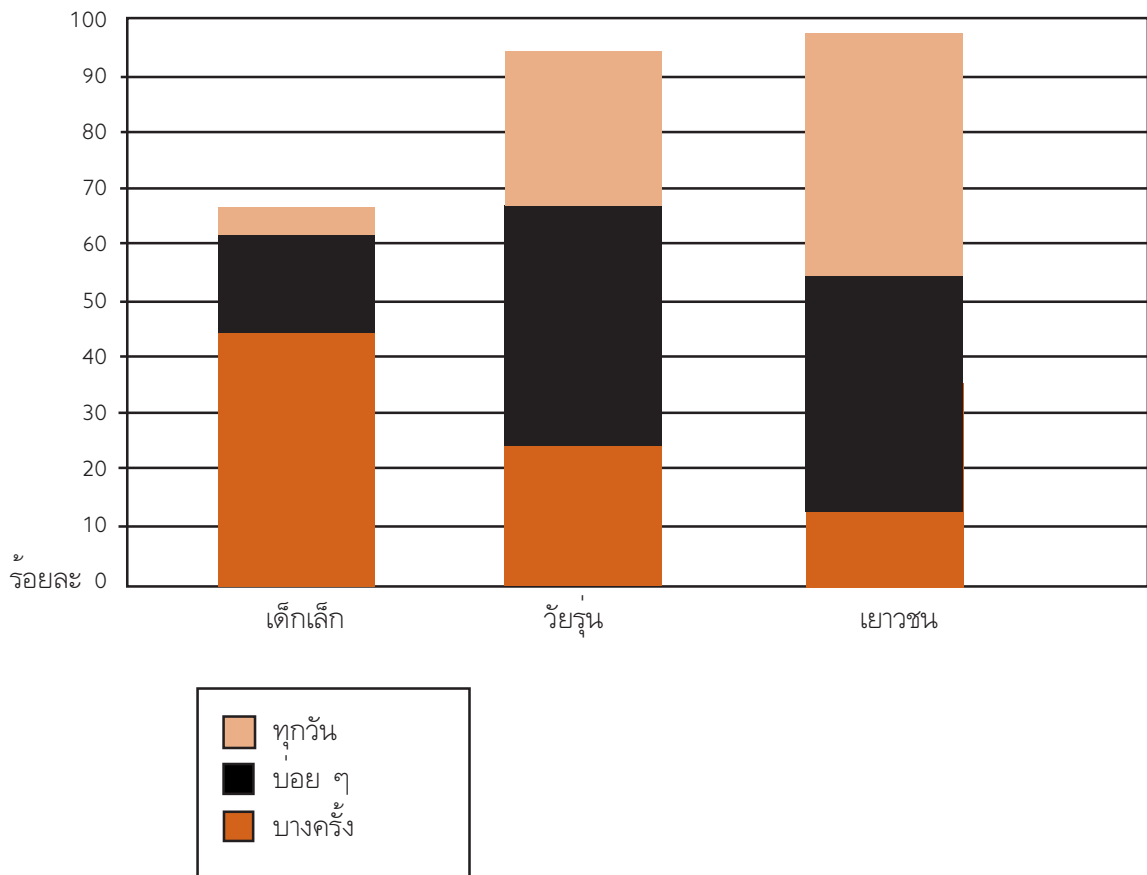
ที่น่าสนใจก็คือ มีพ่อแม่และครูจำนวนมากที่ไม่ทราบความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการสื่อสารทางเน็ตของเด็กในความดูแลของตนเลย ครูอาจารย์อาจคาดเดาพฤติกรรมของเด็กได้ไม่ไกลจากความจริงนัก ในขณะที่พ่อแม่กลับคิดว่าลูกใช้เครื่องมือสื่อสารเหล่านี้มากกว่าความจริง (ร้อยละ 81 ในขณะที่ความเป็นจริงมีเพียงร้อยละ 55) นอกจากนี้ พวกเขา ยังคาดประมาณอัตราที่ลูกสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกับเพื่อนและครอบครัวไว้สูงมาก (ร้อยละ 53 ในขณะที่ความจริงคือร้อยละ 44) อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่เหล่านี้ก็คิดว่าเด็กเล็กอย่างน้อยร้อยละ 12 และวัยรุ่นร้อยละ 50 จะใช้เครื่องมือสื่อสารพูดคุยกับ “เพื่อนในเน็ต” หรือคนแปลกหน้าด้วยเช่นกัน แต่พ่อแม่จะตระหนักหรือไม่ว่าพฤติกรรมดังกล่าวมีความเสี่ยงต่ออันตรายอย่างไรบ้าง

2.3.1 การใช้อีเมล

อีเมลเป็นเครื่องมือที่ผู้ใช้งานจะต้องเขียนหนังสือได้ เรามักเข้าใจกันว่าผู้ใช้อีเมลจะเป็นเด็กโต วัยรุ่น และคนหนุ่มสาว เสียมากกว่า อย่างไรก็ตาม การสำรวจครั้งนี้พบว่ากลุ่มเด็กอายุ 7-11 ปีมากกว่าครึ่งก็ใช้อีเมล ร้อยละ 44 ใช้อีเมลนาน ๆ ครั้ง และร้อยละ 22 ใช้มากกว่าสัปดาห์ละครั้ง สำหรับเยาวชนเกือบทุกคนมีอีเมล ซึ่งร้อยละ 85 ใช้เป็นประจำ (หรือร้อยละ 71 ของกลุ่มวัยรุ่น) และร้อยละ 44 (หรือร้อยละ 28 ของวัยรุ่น) ใช้ทุกวัน

การคาดการณ์ของผู้ใหญ่เกี่ยวกับการใช้อีเมลของเด็กนั้นห่างไกลกับความจริงอีกเช่นกัน พ่อแม่มักจะคาดประมาณการใช้อีเมลของลูก ๆ ไว้สูงเกินไป (คิดว่าร้อยละ 44 ใช้อีเมลเป็นประจำ ในขณะที่ในความเป็นจริงมีเพียงร้อยละ 22) ครูอาจารย์ก็จะคาดไว้ต่ำมาก (คิดว่ามีนักเรียนเพียงร้อยละ 43 ที่ใช้อีเมลเป็นประจำ ในขณะที่ความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 71)

2.3 ก ความถี่ในการใช้อีเมล

2.3 ข การใช้อีเมลของเด็กและเยาวชนไทยและการคาดประมาณของพ่อแม่และครูอาจารย์

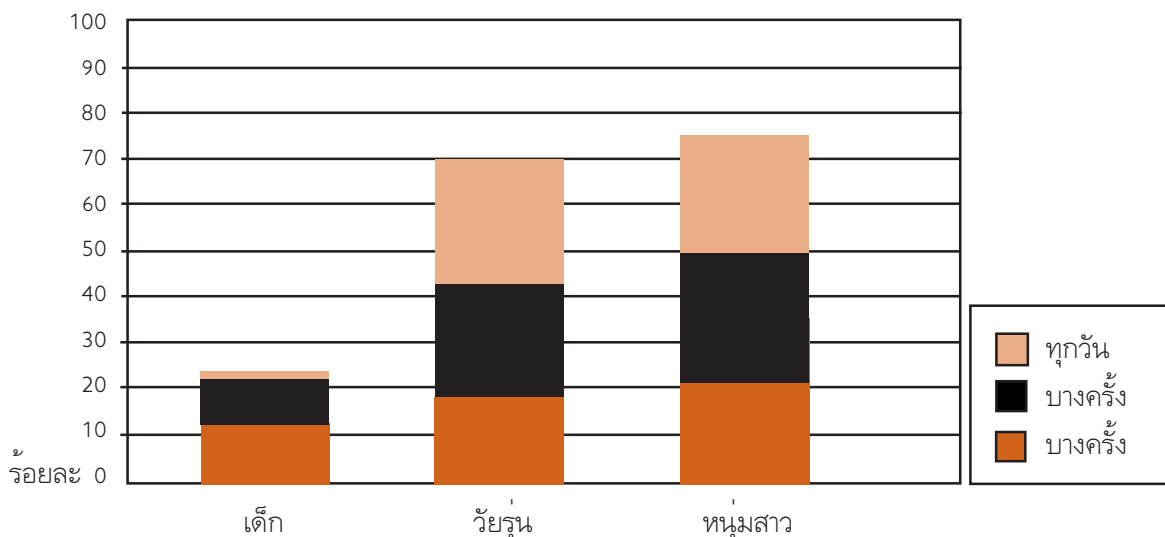
	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
อีเมล					
มีที่อยู่อีเมลของตัวเอง	43	94	98	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ใช้มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	22	71	85	44	43
ใช้น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	44	24	43	24	26
รวม	66	95	98	68	69

2.3.2 การใช้เครื่องมือรับส่งข้อความทันที (Instant Messaging)

การรับส่งข้อความ (ทันที) และไอซีคิวกำลังได้รับความนิยมในประเทศไทย เนื่องจากเป็นเครื่องมือสื่อสารที่ใหม่ และรวดเร็วทันใจกว่าอีเมล แม้ว่าจะมีผู้ใช้ในสัดส่วนที่น้อยกว่า มีเด็กเล็กร้อยละ 36 และเยาวชนถึงร้อยละ 14 ที่ไม่รู้จักโปรแกรมสื่อสารวิธีนี้ อย่างไรก็ตามเด็กเล็กร้อยละ 12 ก็ใช้โปรแกรมรับส่งข้อความและ/หรือเข้าไอซีคิวเป็นบางครั้ง และอีกร้อยละ 12 เล่นเป็นประจำ เยาวชนร้อยละ 21 รับส่งข้อความและ/หรือใช้ไอซีคิวบางครั้งบางคราวในขณะที่ร้อยละ 54 จะใช้เป็นประจำ ส่วนใหญ่แล้วเด็ก ๆ ใช้ส่งแต่เฉพาะข้อความ (เป็นตัวอักษร) เท่านั้น แต่ไม่ได้ใช้โปรแกรมเสียงและภาพที่เครื่องมือสื่อสารนี้มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ตัวเด็กเองและคุณสนทนาจึงยังสามารถปิดตัวตนที่แท้จริงได้เช่นเดียวกับอีเมล แต่ในกรณีที่เด็กพูดคุยโต้ตอบกับคุณสนทนาแบบฉบับพลันทำให้พวกเขาไม่มีเวลาคิดและป้องกันตัว จึงเป็นจุดอ่อนใหญ่กล่อวงได้ง่ายขึ้น

ดูเหมือนพ่อแม่จะคิดว่าลูกใช้โปรแกรมรับส่งข้อความมากกว่าที่เป็นอยู่จริงมากพ่อแม่คิดว่า เด็กร้อยละ 29 ใช้เครื่องมือนี้และ/หรือไอซีคิวเป็นประจำ ในทางตรงข้าม ครูอาจารย์กลับมีแนวโน้มที่จะคาดการณ์ไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง โดยเชื่อว่าเด็กนักเรียนเพียงร้อยละ 42 เท่านั้นที่ใช้เครื่องมือรับส่งข้อความและ/หรือไอซีคิวเป็นประจำทุกวัน

2.3 ค ความถี่ของการใช้โปรแกรมส่งข้อความทันที

2.3 ง การใช้กลไกรับส่งข้อความของเด็กและเยาวชนไทยและการคาดประมาณโดยพ่อแม่และครูอาจารย์

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การรับส่งข้อความทันที/ไอซีคิว					
	รู้จักการรับส่งข้อความทันทีอย่างดี	30	65	69	ไม่มีข้อมูล
ไม่รู้เลยว่าคืออะไร	36	14	14	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
รู้จักไอซีคิวเป็นอย่างดี					
	21	55	61	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ไม่รู้เลยว่าคืออะไร	55	17	10	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ใช้มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	12	51	54	29	42
ใช้น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	12	18	21	15	27
รวม	24	69	75	44	69

2.3.3 การใช้กล้องสำหรับเว็บไซด์หรือ “เว็บแคม” (Webcam)

เว็บแคมเป็นเครื่องมือไฮเทคที่ค้นหาทางอินเทอร์เน็ตที่ยังใหม่มากสำหรับประเทศไทย เด็กเล็กร้อยละ 61 และวัยรุ่นร้อยละ 41 (เยาวชนร้อยละ 32) ยังไม่รู้จักรับส่งข้อความ มีเพียงเด็กเล็กร้อยละ 3 เท่านั้นที่ใช้เว็บแคมเป็นประจำ และร้อยละ 18 ที่เคยใช้เป็นบางครั้ง ส่วนเยาวชนมีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่ใช้เว็บแคมเป็นประจำ และอีกร้อยละ 12 ใช้เป็นบางครั้ง

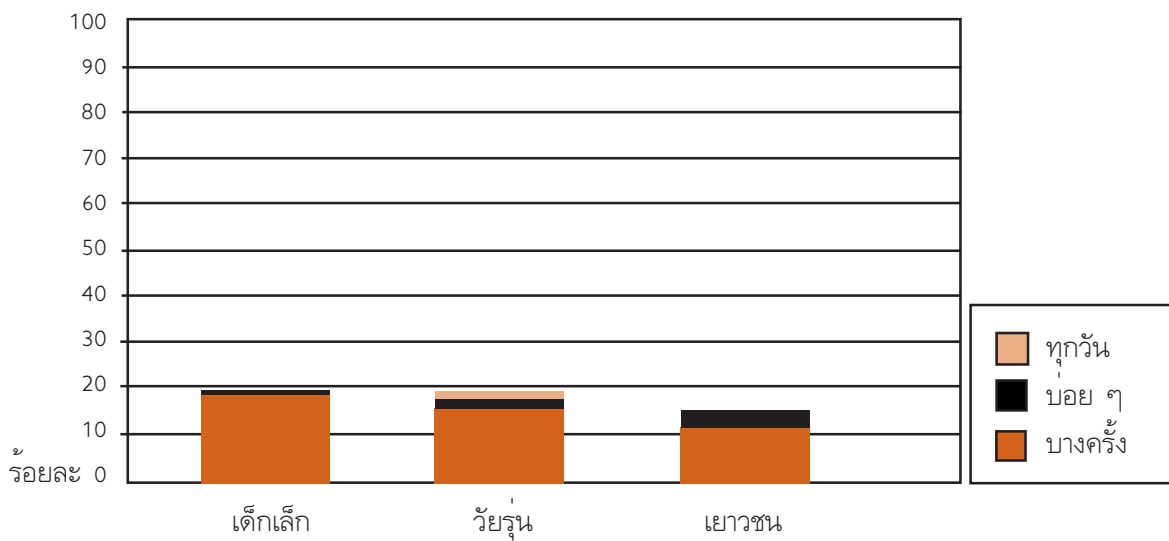
ดังนั้นเว็บแคมจึงเป็นเครื่องมือที่ไม่ได้ใช้กันบ่อย และไม่น่าจะติดตั้งเป็นอุปกรณ์เสริมถาวรกับคอมพิวเตอร์ของเด็ก ๆ อย่างแพร่หลายนัก เด็กจะได้ใช้ก็ต่อเมื่อได้มีโอกาสเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เว็บแคมมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดอันตรายได้ เนื่องจากมันเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถบันทึกภาพเคลื่อนไหวของตนเองไม่ว่าจะทำด้วยตนเอง หรือด้วยคำยุงของคนอื่น และถ่ายทอดภาพนั้นลงในอินเทอร์เน็ตเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชนโดยไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือจากคนอื่น ดังนั้นเด็กจึงไม่ได้รับการชี้แนะจากผู้ใหญ่ถึงความเหมาะสมในการใช้อุปกรณ์ดังกล่าว นอกจากนี้ภาพที่ถูกเผยแพร่บนอินเทอร์เน็ตนั้น อาจจะถูกผู้ไม่ประสงค์ดีนำไปหาประโยชน์ต่อ และอาจส่งผลกระทบต่ออย่างหนึ่งกลับมาที่ตัวเด็กเองได้

การใช้เว็บแคมนั้นง่ายและรวดเร็วจนยากที่จะควบคุม หนทางเดียวที่จะป้องกันผลกระทบจากการใช้เว็บแคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นั่นคือเด็กและเยาวชนจะต้องตระหนักถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการใช้เว็บแคมบันทึกภาพของตนเอง และเด็กต้องมีทักษะพอที่จะสามารถปฏิเสธเมื่อถูกขอร้องถ่ายภาพได้ แต่น่าเสียดายที่ในปัจจุบันความเข้าใจของเด็กต่อเรื่องนี้ยังมีอยู่น้อยมาก

ผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่ค่อนข้างเป็นผู้ใหญ่มักจะมองผู้ขึ้นบันทึกภาพตนเองด้วยเว็บแคมมาถ่ายลงอินเทอร์เน็ตในแง่ลบ ร้อยละ 17 คิดว่าน่าสยดสยอง แต่มีเพียงร้อยละ 6 เท่านั้นที่เคยบันทึกภาพตัวเองไว้จริง ๆ (และส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ถ่ายหรืออัปโหลดลงในเน็ตด้วย) น่าสังเกตว่าครูอาจารย์จำนวนไม่น้อยยอมรับว่าตนเองไม่ได้ใส่ใจกับการใช้เว็บแคมของนักเรียน

นักศึกษามากนัก ครูเพียงร้อยละ 9 ที่เชื่อว่านักเรียนบางคนอาจเคยบันทึกภาพตัวเองไว้ และไม่ถึงร้อยละ 50 มั่นใจว่านักเรียนของตนไม่เคยทำเช่นนั้น แต่ประเด็นที่น่าเป็นห่วงมากกว่า นั่นก็คือทัศนคติของเด็กกลุ่ม 7-11 ปี เนื่องจากกลุ่มสำรวจถึงร้อยละ 23 คิดว่าการบันทึกภาพชีวิตของคน ๆ หนึ่งไว้ด้วยเว็บแคมแล้วนำมาแสดงในอินเทอร์เน็ตเป็นความคิดที่ดี โดยร้อยละ 22 เคยทำไปแล้วอย่างน้อย 1 ครั้ง ไม่ชัดเจนว่าพ่อแม่ของเด็กกลุ่มนี้ตระหนักถึงพฤติกรรมและความเสี่ยงนี้หรือไม่ มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 9 เชื่อว่าลูกของตนเคยใช้เว็บแคมบันทึกภาพตนเอง แต่ร้อยละ 80 ค่อนข้างจะมั่นใจว่าลูกไม่เคยกระทำมาก่อน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเพราะไม่มีอุปกรณ์ (ร้อยละ 39) และเพราะว่าเด็ก ๆ ถูกพ่อแม่ห้ามเอาไว้ (ร้อยละ 12)

2.3 จ ความถี่ของการใช้เว็บแคม

2.3 ฉ การใช้เว็บแคมของเด็กและเยาวชนไทย และการคาดการณ์โดยพ่อแม่และครูอาจารย์

	พฤติกรรมจริง (Actual Behavior)			การคาดการณ์ (Predictions)	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ) (Young children)	วัยรุ่น (ร้อยละ) (Teenagers)	เยาวชน (ร้อยละ) (Young adults)	พ่อแม่ (ร้อยละ) (Parents)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ) (Teachers)
เว็บแคม					
คุ้นเคยดี	18	18	19	ไม่มีข้อมูล (No data)	ไม่มีข้อมูล (No data)
ไม่รู้จักเลยว่าเป็นอะไร	61	41	32	ไม่มีข้อมูล (No data)	ไม่มีข้อมูล (No data)
ใช้มากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	3	4	6	11	16
ใช้น้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	18	15	12	51	17
รวม	21	19	18	62	33
การบันทึกลงเน็ตเป็นเรื่องสนุก	23	20	17	ไม่มีข้อมูล (No data)	ไม่มีข้อมูล (No data)
การบันทึกลงเน็ตเป็นเรื่องไม่ดี	77	81	83	ไม่มีข้อมูล (No data)	ไม่มีข้อมูล (No data)
เคยบันทึกภาพจริง	22	5	6	6	9

2.3.4 การใช้กระดานหาคู่ (dating board)

ในแบบสอบถามสำหรับกลุ่มเด็กเล็กวัย 7-11 ปี จะไม่มีคำถามเรื่องกระดานหาคู่ออนไลน์โดยเฉพาะ ส่วนเด็กกลุ่มที่อายุมากกว่าอย่างวัยรุ่นถึงร้อยละ 76 ไม่เคยเข้าไปที่กระดานหาคู่ อย่างไรก็ตาม มีวัยรุ่นร้อยละ 13 หรือหากรวมกลุ่มที่เป็นเยาวชนด้วยถึงร้อยละ 17 ใช้บริการดังกล่าวนี้อย่างเป็นทางการน้อยเป็นลำดับเป็นอันดับ 9 (หรือร้อยละ 12 ของเยาวชน) เคยฝากรายละเอียดส่วนตัวไว้บนกระดานหาคู่อย่างน้อยหนึ่งกระดาน

พ่อแม่และครูไม่ค่อยแน่ใจเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในเรื่องนี้มากนัก ผู้ที่แสดงความคิดเห็นมาก็จะคาดการณ์ไว้สูงเกินความเป็นจริง พ่อแม่อายุ 58 ไม่คิดว่าลูกจะใช้บริการหาคู่ออนไลน์ มีเพียงร้อยละ 8 เชื่อว่าลูกใช้หรืออาจจะใช้บริการดังกล่าวอยู่ สำหรับครูอาจารย์ ร้อยละ 32 ไม่คิดว่านักเรียนของตนจะใช้บริการกระดานหาคู่ แต่ร้อยละ 28 เชื่อว่านักเรียนใช้หรืออาจใช้อยู่

การคาดการณ์ที่สูงกว่าความเป็นจริงในที่นี้ แสดงให้เห็นวาระระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ไม่ได้พูดคุยแลกเปลี่ยน หรือชี้แนะกัน โดยเฉพาะในประเด็นเรื่องกระดานหาคู่นี้ การเข้าไปดูในกระดานหาคู่เฉย ๆ อาจไม่เป็นอันตราย แต่การเปิดเผยรายละเอียดส่วนตัวอาจก่อให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงประสงค์ตามมา เพราะอาจช่วยให้กลุ่มสามารถหาทางทำความรู้จักกับเด็กในโลกแห่งความเป็นจริงได้ ผู้ใหญ่ที่มีเด็กและเยาวชนในความดูแลอาจยังไม่ตระหนักกับความเสียหายที่เกินที่ควร หรืออาจมองว่าโอกาสที่อาจจะเกิดขึ้นมีน้อย นอกจากนี้ เนื่องจากการพูดคุยเรื่องความรัก เช็กซ์ หรือเรื่องเกี่ยวกับภาพหรือเนื้อหาลามกต่าง ๆ ยังถือเป็นเรื่อง “ต้องห้าม” ในสังคมไทย และพ่อแม่หรือครูอาจารย์รู้สึกไม่สบายใจที่จะต้องพูดเรื่องนี้กับเด็ก ๆ ทำให้ประเด็นเรื่องความเสี่ยงต่ออันตรายจากอินเทอร์เน็ตพลอยถูกละเลยไปด้วยอย่างน่าเสียดาย

2.3 ช การใช้กระดานหาคู่ของเด็กและเยาวชนไทยและการคาดการณ์โดยพ่อแม่และครูอาจารย์

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
กระดานหาคู่					
ไม่เคยเข้าไปดู	ไม่มีข้อมูล	76	71	58	32
แค่เข้าไปดู	ไม่มีข้อมูล	12	13	8	28
เข้าไปและสนทนาสัมพันธ์	ไม่มีข้อมูล	3	4		
ได้ฝากข้อมูลส่วนตัวไว้	ไม่มีข้อมูล	9	13		
รวม		24	30	8	28

2.3.5 การสนทนาออนไลน์หรือ "แชต" (Online Chat)

ห้องสนทนาหรือแชตรูม (Chat room) คือสถานที่ที่ผู้คนใช้พบปะกันบนโลกอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนเลยในประวัติศาสตร์ที่มนุษย์จะมีช่องทางในการพบกับผู้คนจากทุกเพศทุกวัย จากทุกสังคม หลากหลายสัญชาติและหลากหลายอาชีพได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และง่ายดาย ผู้คนสามารถพูดคุยกันอย่างเสมอภาค เมื่อไรก็ได้ที่ต้องการ และในหัวข้อใดก็ได้ที่ตรงกับความสนใจ โดยปกติแล้ว การ “แชต” จะมีหัวข้อหรือเนื้อหาหลักที่กำหนดไว้ ในกรณีที่มีการถกเถียงจนออกนอกเรื่องไปไกล ก็ขึ้นกับทัศนคติของผู้อำนวยการการสนทนา (moderator) ว่าจะควบคุม

สถานการณ์อย่างไร ในการเข้าร่วมแชตรูมที่มีการกำหนดหัวข้อ เช่น “การเรียนรู้ภาษาอังกฤษทางอินเทอร์เน็ต” การพูดคุยก็มักต้องเกี่ยวข้องกับทฤษฎีการศึกษาอย่างแน่นอน แต่ในแชตรูมผู้คนที่สนทนากันก็อาจจะมีการแลกเปลี่ยนสูตรอาหาร ถกเถียงเรื่องสถานการณ์การเมืองโลกอย่างเผ็ดร้อน หรือมีผู้สนทนาคนหนึ่งเล่าเรื่องการไปแคมป์ครั้งล่าสุดอย่างยืดเยื้อ ฉะนั้น แม่แชตรูมจะมีการตั้งหัวข้อเพื่อการสนทนาอย่างจริงจัง และผู้ที่เข้ามาเยือนมีความตั้งใจที่จะแลกเปลี่ยน และพัฒนาความรู้ของตน แต่ก็มีบางคนที่ไม่เข้ามาใช้การพูดคุยนี้เป็นแหล่งสนทนาสัมพันธ์กับผู้อื่น การแชตอาจจะเป็นการสนทนาแบบฉับพลัน (คือโต้ตอบกันตามเวลาจริงคล้ายกับการรับส่งข้อความทันที) หรือผสมผสานระหว่างการสนทนาตามเวลาจริงและไม่จริง (พูดคุยตามเวลาจริงซึ่งจัดในช่วงเวลาที่กำหนดไว้ และโต้ตอบทางอีเมลหรือจัด “เวทียุติคดี” ออนไลน์ในระหว่างนั้น) การสนทนานี้อาจเกิดขึ้นได้ทั้งใน “แชตรูมสาธารณะ” ซึ่งหมายความว่าใคร ๆ ก็สามารถเข้ามาอ่านและเข้าร่วมในบทสนทนาได้ หรือผู้คนอาจจะเข้าไปสนทนากันใน “แชตรูมส่วนตัว” ซึ่งเป็นห้องสำหรับการสนทนาของคนสองคน หรือคนกลุ่มเล็ก ๆ ที่ได้รับเชิญให้เข้าร่วมเท่านั้น

แม้ว่าเด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 30 จะไม่เคยเข้าไปในแชตรูมใด ๆ เด็กร้อยละ 27 ตอบว่าเคยเข้าร่วม “แชต” เป็นบางครั้ง และร้อยละ 21 “แชต” เป็นประจำ พวกเขาจะเลือกเข้าสู่ห้องแชตตามหัวข้อที่ตนชอบ (ร้อยละ 53) และห้องแชตให้เด็กคุยเรื่องอะไรก็ได้ตามใจชอบ (ร้อยละ 33) เด็กเล็กร้อยละ 53 ที่ “แชต” (หรือร้อยละ 24 ของเด็กทั้งหมด) เคยเข้าแชตรูมส่วนตัวเพื่อไปเล่นกับเพื่อน และ/หรือเพราะว่าได้ถูกชวนโดยเพื่อนออนไลน์

เด็กที่อายุมากกว่าจะมีแนวโน้มที่จะ “แชต” มากกว่าเด็กเล็กในกลุ่มวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ไม่เคยเข้าแชตรูม ร้อยละ 22 “แชต” เป็นบางครั้ง และร้อยละ 48 “แชต” มากกว่าสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ผู้ที่ “แชต” มักจะเข้าไปในห้องแชตสำหรับวัยรุ่นเปิดโอกาสให้คุยอะไรก็ได้ (ร้อยละ 37) ห้องแชตเกี่ยวกับหัวข้อที่ตนชอบ (ร้อยละ 32) ห้องแชตที่เกี่ยวกับเรื่องการศึกษาโดยเฉพาะ (ร้อยละ 17) และห้องแชตที่พวกเขาได้รับเชิญจากเพื่อน ๆ (ร้อยละ 14) ร้อยละ 45 ของผู้ที่ “แชต” (ซึ่งเป็นร้อยละ 29 ของวัยรุ่นทั้งหมด) ล้วนคุ้นเคยกับการเข้าไปในแชตรูมส่วนตัวทั้งสิ้น

ทั้งพ่อแม่และครูอาจารย์คาดประมาณจำนวนเด็ก ๆ ที่ “แชต” ไว้ต่ำกว่าความเป็นจริงแม่จะไม่มากนัก อย่างไรก็ตาม ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ผู้ใหญ่คาดเดาพฤติกรรมแชตของเด็กผิดไปจากความจริงอยู่มาก พ่อแม่และครูคิดว่าเด็กเหล่านี้เพียงแค่ออกไปเล่นสนุกกับเพื่อนรุ่นราวคราวเดียวกัน ซึ่งพูดคุยกันได้ทุกเรื่องเท่านั้นเอง ผู้ใหญ่ไม่ตระหนักว่าลูกหลานหรือลูกศิษย์ของตนพร้อมที่จะเปิดตัวเองทำความรู้จักกับเพื่อนบนเน็ต และพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องที่ตนสนใจกับผู้คนทุกเพศทุกวัยและหลากหลายประสบการณ์

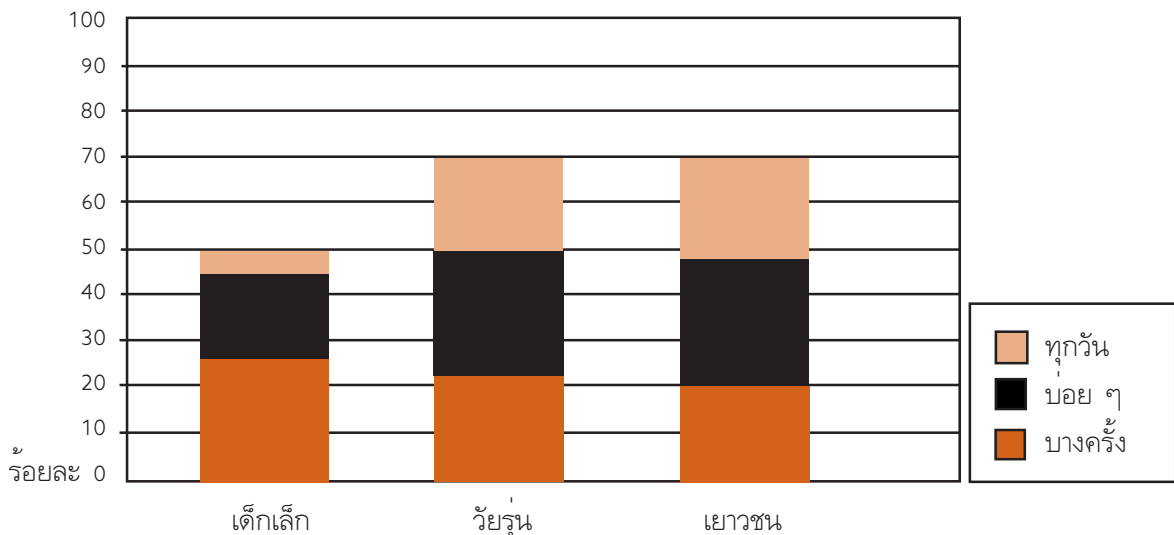
พ่อแม่และครูอาจารย์หลายคนยอมรับว่าตนไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการแชตของเด็ก ๆ เท่าไรนัก แต่พวกเขาก็คาดประมาณสัดส่วนของเด็กเล็กและวัยรุ่นที่เข้าแชตรูมส่วนตัวไว้ค่อนข้างตรงทีเดียว จึงน่าสงสัยว่า หากผู้ใหญ่ตระหนักว่าเด็กจำนวนหนึ่งมีเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตผ่านการเล่นแชตรูมแล้ว ทำไมจึงไม่ได้มีการตั้งเตือนเด็ก ๆ ถึงพฤติกรรมเสี่ยงเช่นนี้ด้วย แชตรูมสาธารณะนั้นค่อนข้างมีความปลอดภัยสูงกว่าเพราะมีผู้ดำเนินการสนทนาคอยควบคุมอยู่ หรืออีกส่วนหนึ่งก็เพราะว่า โดยปกติแล้ว ผู้คนควบคุมตนเองไว้มากกว่าเวลาที่อยู่ในสถานการณ์ที่มีคนจำนวนมาก (นอกเสียจากว่าแชตรูมสาธารณะนี้จะเห็นการพูดคุยในหัวข้อเรื่องเพศ เรื่องลามก และ / หรือความรุนแรง อย่างเปิดเผย) แชตรูมส่วนตัวอาจจะเสี่ยงต่ออันตรายมากกว่า ผู้ที่แสวงหาเหยื่อเป็นเด็กสามารถใช้ความ “เป็นส่วนตัว” หลอกล่อเด็ก ๆ ได้ทุกเมื่อ

ในความเป็นจริง มีเด็กและวัยรุ่นมากถึงร้อยละ 92 (ร้อยละ 36 ของเด็กเล็กทั้งหมด และร้อยละ 55 ของกลุ่มเยาวชนที่รวมทั้งวัยรุ่นและหนุ่มสาวไว้ด้วย) ที่ “แชต” และเคยประสบกับเหตุการณ์ที่คู่สนทนาต้องการคุยเรื่องเซ็กส์กับตน

แต่ปฏิบัติการตอบสนองต่อคำขอเรื่องนี้ก็สะท้อนให้เห็นว่า อิทธิพลจากสื่อที่ได้รับอยู่ทุกวัน ทำให้เด็กไม่รู้สึกลึกลับใจ หรือตื่นกลัว กับคำขอดังกล่าว ในกลุ่มเด็กวัย 7-11 ปีที่พบกับสถานการณ์เช่นนี้ หลายคนจะลบชื่อของสายเช็ทนั้น ออกจากเมนูของตน (ร้อยละ 42) แต่หลายคนก็เพียงแต่ทำเป็นไม่รู้ไม่ชี้และเปลี่ยนหัวข้อสนทนาไปเสีย (ร้อยละ 33) บางคนอาจเปลี่ยนคู่สนทนา (ร้อยละ 17) มีเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่รู้สึกตกใจกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจนไม่ยอม “เช็ท” อีก

ในกลุ่มเด็กโต การตอบรับก็มีแนวโน้มไปในทิศทางที่ใกล้เคียงกัน เยาวชนหลายคนที่ถูกชวนให้พูดคุยเรื่องเช็ทเพียง แต่ทำไม่รู้ไม่ชี้โดยเปลี่ยนคู่สนทนา (ร้อยละ 27) เปลี่ยนสายเช็ท (ร้อยละ 23) หรือเพียงแค่อัปโหลดหัวข้อสนทนา (ร้อยละ 17) มีจำนวนน้อยมากที่ไม่ยอม “เช็ท” อีกหลังจากที่เจอประสบการณ์ครั้งนี้ (ร้อยละ 7) ยิ่งไปกว่านั้น เยาวชนร้อยละ 17 ไม่เห็นว่าเรื่องนี้จะอันตรายแต่อย่างใด เพราะพวกเขาเห็นว่า การเช็ทเป็นเพียงกิจกรรมที่อยู่บน โลกอินเทอร์เน็ตเท่านั้น

2.3 ซ ความถี่ของการ “เช็ท”

2.3 ฉ การ “เช็ท” ของเด็กและเยาวชนไทย และการคาดการณ์โดยพ่อแม่และครูอาจารย์

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
เช็ท	ไม่เคยดี	45	75	82	ไม่มีข้อมูล
	ไม่เคยเลย	30	7	5	ไม่มีข้อมูล
เช็ทมากกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	21	48	48	29	44
เช็ตน้อยกว่า 1 ครั้ง/สัปดาห์	27	22	21	8	22
รวม	48	70	69	37	66

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
สายเช็ดของเด็ก	33	45	37	21	61
สายเช็ดทั่วไป	7	14	17	14	4
สายเช็ดเฉพาะเรื่อง	53	22	32	19	14
ได้รับคำเชิญ	7	19	14	9	21
เช็ดรูมส่วนตัว	24(53)	24(38)	26(45)	24(41)	28(31)
เรื่องเพศในสายเช็ด					
เคยถูกชวนให้พูดคุยเรื่องนี้	36(92)	59(98)	55(92)	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
เปลี่ยนสายเช็ด	42	37	23		
เปลี่ยนคู่นอน	17	32	27		
เปลี่ยนหัวข้อ	33	15	17		
ไม่เคยเช็ดอีกเลย	8	0	7		
คุยด้วยเลย	ไม่มีข้อมูล	12	17		

2.3.6 ประสบการณ์ออนไลน์ที่ทำให้ตกใจ

แม้ว่าการชักชวนให้พูดคุยเรื่องเซ็กซ์ธรรมดา ๆ ไม่ทำให้เด็กรู้สึกตกใจเท่าไรนัก แต่เด็กและเยาวชนจำนวนหนึ่งก็ได้พบสถานการณ์ที่ทำให้ตกใจได้ทีเดียว เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 20 ที่เคย “เช็ด” บนอินเทอร์เน็ต (นับเป็นร้อยละ 9 ของเด็กทั้งหมดที่สำรวจ) พูดถึงประสบการณ์ออนไลน์ที่ทำให้พวกเขาตกใจและยังยังหลงความรูสึกอยู่ ส่วนใหญ่จะเกี่ยวกับการใช้ภาษาหยาบคาย (ร้อยละ 34) และการที่คู่นอนต้องการจะส่งข้อความหรือภาพเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือความรุนแรง (ร้อยละ 66) มาให้ ส่วนใหญ่เมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น พวกเขา ก็จะมักจะเล่าให้เพื่อน (ร้อยละ 67) หรือพ่อแม่ (ร้อยละ 33) ฟัง

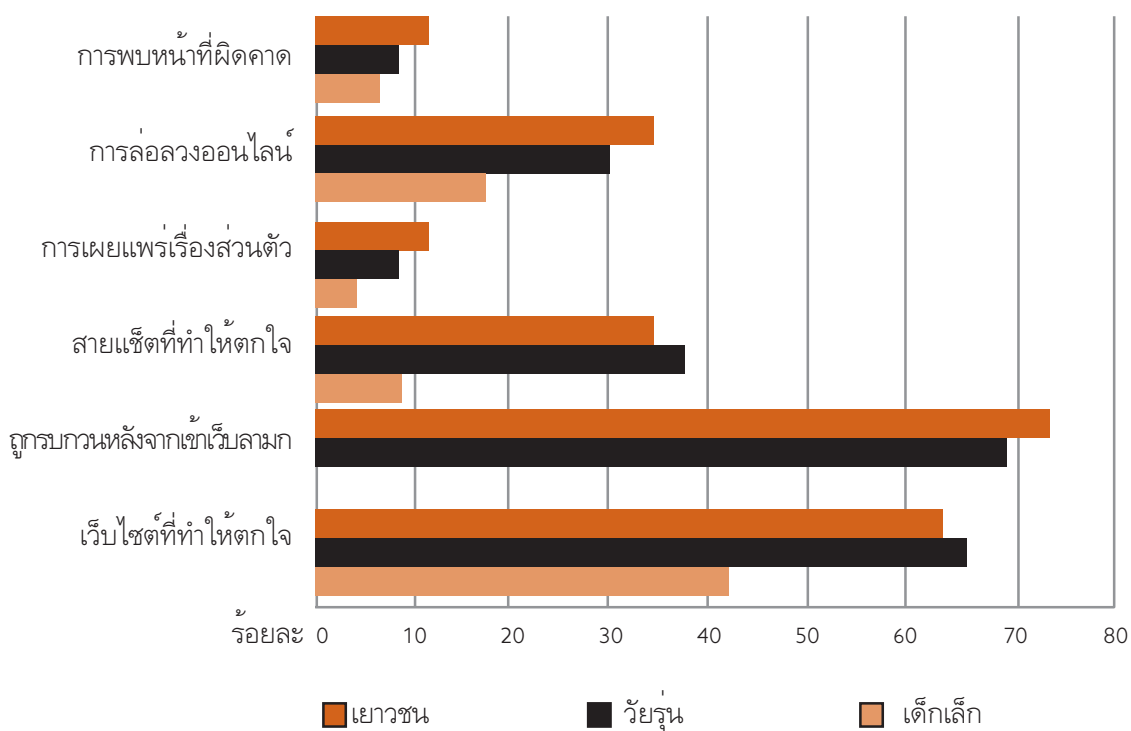
การคาดการณ์ของพ่อแม่สอดคล้องกับความจริงที่เกิดขึ้นพอสมควร พ่อแม่ร้อยละ 30 เคยมีประสบการณ์ที่ลูกมาพูดคุยด้วยเกี่ยวกับเว็บไซต์ หรือสายเช็ดที่ทำให้พวกเขาตกใจ ส่วนใหญ่จะเป็นเพราะได้เห็นภาพโป๊เปลือย (ร้อยละ 30) ภาพที่น่าเกลียดน่ากลัว (ร้อยละ 37) เนื้อหาที่เกี่ยวกับเพศหรือความรุนแรง (ร้อยละ 26) หรือคำชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 17) อย่างไรก็ตามพ่อแม่ร้อยละ 70 ซึ่งลูกไม่เคยมาเปิดเผยเรื่องนี้ให้ฟังก็ไม่แน่ใจว่าลูกของตนเคยประสบกับเหตุการณ์เช่นนี้ด้วยหรือไม่ แท้จริงแล้วมีพ่อแม่เพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่ค่อนข้างจะแน่ใจว่าลูกไม่เคยพบประสบการณ์ดังกล่าว ในขณะที่อีกร้อยละ 12 ยอมรับว่า ลูกอาจจะไม่กล้าคุยกับตนเกี่ยวกับเรื่องนี้ และร้อยละ 10 สงสัยว่าเนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องเพศหรือความรุนแรงอาจไม่ได้ทำให้ลูกของตนตกใจ

ในกลุ่มเยาวชน ร้อยละ 55 ของผู้ที่ “เช็ด” (หรือร้อยละ 36 ของเยาวชนที่ตอบแบบสำรวจทั้งหมด) เคยพบกับเหตุการณ์ที่ทำให้พวกเขาตกใจ ส่วนใหญ่จะมาจากการใช้ภาษาหยาบคาย (ร้อยละ 50) หรือคู่นอนชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 25) หรือคู่นอนต้องการจะส่งข้อความหรือภาพที่เกี่ยวกับเรื่องเพศหรือความรุนแรงมาให้

(ร้อยละ 25) ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์เหล่านี้ขึ้น พวกเขามักจะมารบยาอยู่กับเพื่อน (ร้อยละ 67) แต่ร้อยละ 28 เก็บเรื่องนี้เอาไว้คนเดียว เพราะไม่อยากพูดถึงเรื่องเลวร้ายขึ้นมาอีก และไม่รู้ว่าจะหันไปหาใครดี สำหรับเด็กโตแล้วพ่อแม่และครูดูเหมือนจะไม่ได้เป็นที่พึ่ง และที่ปรึกษาที่ดีเมื่อพวกเขาพบกับประสบการณ์เช่นนี้

อย่างไรก็ดี ดูเหมือนว่าครูอาจารย์จะมีความมั่นใจในเรื่องนี้มากเกินไปจนความจริง ร้อยละ 44 ตอบว่าเคยมีนักเรียนคนหนึ่งหรือหลายคนมาปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเว็บไซต์หรือสายเช็ดที่ทำให้พวกเขาตกใจ ซึ่งส่วนใหญ่ก็เพราะมีภาพโป๊เปลือย (ร้อยละ 45) ภาพน่าเกลียดน่ากลัว (ร้อยละ 32) เนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเพศหรือความรุนแรง (ร้อยละ 11) หรือมีการชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์ (ร้อยละ 11) ส่วนครูอาจารย์ร้อยละ 56 ที่ไม่เคยมีนักเรียนมาเปิดเผยเรื่องนี้ให้ฟังซึ่งไม่แน่ใจนักว่าเป็นเพราะว่าเด็กไม่เคยพบกับประสบการณ์เลวร้ายเช่นนี้หรือไม่ มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่ค่อนข้างจะมั่นใจว่าเหตุการณ์เช่นนี้ไม่ได้เกิดขึ้น และร้อยละ 9 สงสัยว่าเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับเซ็กซ์หรือความรุนแรงนั้น อาจไม่ได้ทำให้นักเรียนของตนตกใจมีครูอาจารย์เพียงร้อยละ 19 เท่านั้นที่ยอมรับว่านักเรียนอาจจะไม่มาพูดคุยเรื่องแบบนี้กับตนก็เป็นได้

2.3 ญ ประสบการณ์ทางอินเทอร์เน็ตที่ทำให้เด็กและเยาวชนไทยรู้สึกตกใจ

2.3 ฏ ประสบการณ์จากสายแช้ตที่ำให้ตกใจ

	พฤติกรรมจริง			การคาดการณ์	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
สายแช้ตที่ำให้ตกใจ					
เคยประสบ	9(20)	39(61)	36(55)	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
จะส่งลือเกี่ยวกับเรื่องเพศ	33	15	19		
จะส่งลือเกี่ยวกับความรุนแรง	33	3	6		
ชักชวนใหม่เพศสัมพันธ์	0	21	25		
ใช้ภาษาหยาบคาย	34	61	50		
(เมื่อประสบแล้ว)					
คุยเรื่องนี้กับพ่อแม่	33	5	4		
คุยเรื่องนี้กับเพื่อน	67	55	67		
คุยเรื่องนี้กับครูอาจารย์	0	0	0		
ไม่ได้พูดกับใคร	0	40	28		

2.4 เพื่อนทวนเน็ตและนิต์ถ่อว

แม้เทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะเครื่องมือสื่อสาร ที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่ายขึ้น อาจนำภัยอันตรายมาสู่เด็ก ๆ ได้ ทั้งด้วยการเข้าถึงข้อมูลที่มีเนื้อหาไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม และขัดต่อจริยธรรม ซึ่งเด็กอาจจะเข้าไปเองโดยตั้งใจ หรือพลัดหลงเข้าไปโดยบังเอิญ อันตรายที่มีความเสี่ยงที่สุดจะเกิดขึ้นได้เมื่อเด็กได้พบคนแปลกหน้าบนเน็ต และเปิดโอกาสให้เพื่อนใหม่ได้ชักลเม็ดทางจิตวิทยาหลอกล่อ ซึ่งในที่สุด ทำให้พวกเขาอม่ไปพบปะกับ คนร้าย หรือผู้หาประโยชน์ทางเพศจากเด็กเหล่านี้ในชีวิตจริง

การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันนาน ๆ ครั้งนั้นเสี่ยงต่อการถูกล่อลวงน้อยมาก เพราะการล่อลวงมักต้องอาศัยการติดต่อสัมพันธ์กันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสร้างความไวเื้อเชื่อใจจนเกิดการพูดคุยกันในระดับที่เปิดเผยความลับและเรื่องส่วนตัวซึ่งกันและกันได้ การสำรวจนี้จึงเน้นไปที่ “คู่สนทนา” บนอินเทอร์เน็ตที่เด็ก ๆ ติดต่อด้วยอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง

เด็กเล็กวัย 7-11 ปีถึงร้อยละ 50 ที่บอกว่าตนพูดคุยอยู่กับคู่สนทนาทางเน็ตคนหนึ่งหรือหลายคน แม้เราจะเห็นว่าตัวเลขนี้สูงมากแล้ว ก็ยังต่ำกว่าที่พ่อแม่คาดประมาณไว้ พ่อแม่อ้อยละ 18 เชื่อว่าลูกของตนไม่ได้ติดต่อทางอินเทอร์เน็ตกับใครเป็นประจำ และร้อยละ 17 ไม่ได้ตระหนักเลยแม้แต่น้อยว่าลูกของตนมีพฤติกรรมนี้หรือไม่ ส่วนพ่อแม่รายอื่น ๆ ก็ล้วนเดาได้ว่า ลูกของตนมีคู่สนทนาทางอินเทอร์เน็ตที่พวกเขาติดต่อด้วยมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้งทั้งสิ้น

ในกลุ่มเด็กโต จะมีเพื่อนสนิททางเน็ตมากกว่าเด็กเล็ก กล่าวคือ เยาวชนร้อยละ 91 (หรือวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี ร้อยละ 84) มีคู่สนทนาทางเน็ตซึ่งติดต่อกันมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ส่วนใหญ่แล้ว (ร้อยละ 61) เยาวชนแต่ละคนจะมีคู่สนทนาเช่นนี้ไม่มากนัก (น้อยกว่า 10 คน) แต่ร้อยละ 26 ของเยาวชนตอบว่า ตนมีเพื่อนทางเน็ตถึง 10-50 คน และมีร้อยละ 4 ที่ตอบว่า มีคู่สนทนาประจำบนอินเทอร์เน็ตมากกว่า 50 คน เท่าที่พวกเขาทราบ คู่สนทนาทางเน็ตเหล่านี้มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันหรืออาจแก่กว่านิดหน่อย และเป็นชาวต่างชาติจำนวนไม่มาก

การคาดการณ์ของครูอาจารย์ไม่ต่างจากความเป็นจริงเท่าใดนัก แม้ว่าครูส่วนมากจะไม่ทราบพฤติกรรมจริง ๆ ของนักเรียนร้อยละ 95 ของผู้ที่ตอบคำถามมองว่า นักเรียนของตนน่าจะมีคู่สนทนาทางเน็ตที่ติดต่อกันมากกว่าสัปดาห์ละครั้ง ส่วนด้านอายุและสัญชาติ ครูอาจารย์คาดเดาได้ใกล้เคียงกับที่นักเรียนระบุไว้

2.4.1 เพื่อนทางเน็ตและคุณูปการออนไลน์

เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 39 นับคู่สนทนาทางเน็ตบางคนของตนว่าเป็น “เพื่อน” ซึ่งโดยปกติแล้วก็จะพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องราวทั่ว ๆ ไปในชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 44) และเรื่องที่ตนสนใจ (ร้อยละ 24) อย่างไรก็ตาม เด็กเล็กร้อยละ 32 จะถือโอกาสคุยเรื่องราวที่ตนไม่สามารถหรือไม่ต้องการพูดคุยกับผู้คน “จริง ๆ” ในโลกปกติ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งคนในครอบครัวตนเอง)

ร้อยละ 69 ของเด็กเล็กที่มีเพื่อนทางเน็ต (ร้อยละ 27 ของเด็กเล็กทั้งหมด) จะมีเพื่อนสนิทที่พูดคุยเรื่องส่วนตัวกันได้ อย่างไรก็ตามโดยเฉลี่ยแล้ว 1 คน ส่วนใหญ่เป็นเพราะการรักษาระยะห่างและไม่ต้องพบปะหน้าตากันจริง ๆ ทำให้เด็กรู้สึกเป็นอิสระกว่าปกติ (ร้อยละ 59) แล้ว การสนทนาออนไลน์ยังเป็นหนทางเดียวที่พวกเขาจะได้สนทนาเรื่อง “ต้องห้าม” หรือที่บางเรื่องที่ถูกห้ามไม่ให้พูดในโลกปกติ (ร้อยละ 26) เด็กบางคนถึงกับรู้สึกว่าเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตคนนี้เป็นคนที่เข้าใจตนมากที่สุด (ร้อยละ 15)

ร้อยละ 54 ของผู้ที่มีเพื่อนทางเน็ต (ร้อยละ 21 ของเด็กเล็กทั้งหมด) เคยแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวกับเพื่อนเหล่านั้นด้วยเหตุนี้ จึงมีเด็กเล็กถึงร้อยละ 8 ที่พบว่าเรื่องส่วนตัวของตนได้ถูกนำไปเผยแพร่โดยที่ตนไม่ได้อนุญาต และยังนำมาซึ่ง ผลลัพธ์ที่ไม่พึงประสงค์ เด็กเล็กอีกร้อยละ 31 ยอมรับว่า ข้อมูลส่วนตัวของตนอาจจะถูกนำไปเผยแพร่แล้วโดยที่ตนไม่ทราบก็ได้

แม้พ่อแม่จะคาดประมาณจำนวนเด็กเล็กที่เห็นคู่สนทนาทางเน็ตเป็น “เพื่อน” ไว้น้อยกว่าความเป็นจริง (ร้อยละ 57 ในขณะที่ในความเป็นจริงมีเพียงร้อยละ 39) แต่พ่อแม่กลับเดาสัดส่วนของเด็กเล็กที่คุยเรื่อง “ต้องห้าม” กับเพื่อนทางเน็ตไว้ต่ำมาก (โดยคาดว่าร้อยละ 12 จะคุยเรื่องนี้กับเพื่อนทางเน็ต ในขณะที่ในความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 32 และคาดว่าอีกร้อยละ 21 อาจคุยเรื่องนี้กับ “คนรู้ใจ” ในขณะที่ในความเป็นจริงมีถึงร้อยละ 26) นอกจากนี้ พ่อแม่ยังประเมินความเชื่อใจที่ลูกมอบให้กับเพื่อนทางเน็ตไว้ต่ำ (เด็ก ๆ มักจะเชื่อใจเพื่อนทางเน็ตมากกว่าเพื่อน “จริง ๆ” ในโลกปกติที่อาจจะมาสั่งสอนตักเตือนตนได้) สำหรับเด็ก ๆ แล้ว เพื่อนทางเน็ตเป็นเหมือนเพื่อนที่อยู่ “ที่อื่น” เป็นเสียงซึ่งเป็นมิตร (โดยไม่ต้องปรากฏร่าง) ที่เข้าอกเข้าใจ และสามารถจะคุยด้วยได้ทุกเรื่องแม้แต่เรื่องที่ไม่สามารถจะพูดคุยกับพ่อแม่ได้ และเพื่อนบนเน็ตจะไม่มาคอยตัดสินหรือตั้งกฎเกณฑ์และข้อห้ามใด ๆ พ่อแม่อาจไม่เข้าใจถึงมิตรภาพอันแสนอิสระที่เบ่งบานบนอินเทอร์เน็ตเช่นนี้ แต่ผู้ที่ชื่นชอบการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กและคอยหาเหยื่อทางอินเทอร์เน็ตจะเข้าใจธรรมชาติข้อนี้ดีพอที่จะนำมาหาประโยชน์จากเด็กได้

ในกลุ่มเด็กที่โตกว่าเยาวชนร้อยละ 75 (หรือร้อยละ 72 ของเด็กวัยรุ่นอายุ 12-18 ปี) คิดว่าคู่สนทนาทางเน็ตบางคนเป็น "เพื่อน" ที่พวกเขาสามารถพูดคุยด้วยในเรื่องชีวิตประจำวัน (ร้อยละ 45) และเรื่องราวที่ตนสนใจ (ร้อยละ 45) อย่างไรก็ตามร้อยละ 10 (หรือร้อยละ 16 ของวัยรุ่น) จะพูดคุยกับเพื่อนบนเน็ตเรื่องที่ตนไม่สามารถ หรือไม่อยาก จะพูดถึงกับคน "จริง ๆ" (โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนในครอบครัว) ได้

เยาวชนที่มีเพื่อนทางเน็ตร้อยละ 73 (ซึ่งเป็นร้อยละ 55 ของเยาวชนทั้งหมด) จะมี "เพื่อนสนิท" หรือคนรู้จักที่สามารถ พูดคุยกันในเรื่องส่วนตัวอย่างใกล้ชิดอย่างน้อย 1 คน ส่วนใหญ่เป็นเพราะการรักษาระยะห่างและไม่ต้องพบปะ หน้าที่กันจริง ๆ ทำให้เยาวชนกลุ่มนี้รู้สึกเป็นอิสระมากกว่าปกติ (ร้อยละ 47) การสนทนาออนไลน์ยังเป็นหนทางเดียว ที่พวกเขาจะได้สนทนาเรื่อง "ต้องห้าม" หรือบางเรื่องถูกห้ามไม่ให้พูดในโลกปกติ (ร้อยละ 45) ด้วย บางคนถึงกับรู้สึกว่าเพื่อนทางอินเทอร์เน็ตคนนี้เป็นคนที่เข้าใจตนมากที่สุด (ร้อยละ 8)

เยาวชนกล่าวว่า โดยปกติแล้วตนจะไม่เล่าเรื่องส่วนตัวให้เพื่อนทางเน็ตฟัง แต่ในความเป็นจริงก็คือ ร้อยละ 69 ของ ผู้ที่มีเพื่อนทางเน็ต (หรือร้อยละ 52 ของเยาวชนทั้งหมด) ตอบคำถามอีกข้อหนึ่งว่า ตนเคยเล่ารายละเอียด ส่วนตัวให้เพื่อนบนอินเทอร์เน็ตฟังไปแล้วอย่างน้อย 2-3 ครั้ง และอีกร้อยละ 9 จะเล่าให้ฟังทันทีเมื่อถูกถาม ด้วยเหตุนี้เองวัยรุ่นที่มีเพื่อนทางเน็ตร้อยละ 12 จึงพบว่าข้อมูลส่วนตัวของตนได้ถูกนำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต และนำมาซึ่งผลกระทบอันไม่พึงประสงค์ตามมาในภายหลังอีกด้วย อีกร้อยละ 45 ยอมรับว่าเหตุการณ์เช่นนั้นอาจ เคยเกิดขึ้นไปแล้ว โดยที่ตนไม่มีโอกาสได้รู้

กลุ่มครูอาจารย์ก็คาดจำนวนนักเรียนนักศึกษาที่มีเพื่อนและคนรู้จักทางเน็ตไว้ค่อนข้างสูงกว่าความเป็นจริง (คือคาด การณ์จำนวนเด็กที่มีเพื่อนบนเน็ตไว้ถึงร้อยละ 82 ในขณะที่ความเป็นจริงมีเด็กและเยาวชนเพียงร้อยละ 72 ที่มีเพื่อน บนเน็ต ส่วนเพื่อนสนิทหรือคนที่รู้จักเป็นพิเศษ ครูอาจารย์คาดว่าจะมีถึงร้อยละ 75 ในขณะที่มีเด็กและเยาวชน เพียงร้อยละ 46 ที่ตอบว่ามีคนรู้จักบนเน็ต) ในขณะเดียวกัน ครูอาจารย์คาดประมาณการพูดคุยเรื่อง "ต้องห้าม" บนอินเทอร์เน็ตไว้ต่ำกว่าความเป็นจริง (กล่าวคือ ครูอาจารย์คิดว่าเด็กคุยเรื่องนี้กับเพื่อนเพียงร้อยละ 12 ในขณะที่ ความเป็นจริงคือร้อยละ 16 ส่วนเด็กที่คุยเรื่องนี้กับคนรู้จัก ครูอาจารย์คาดการณไว้เพียงร้อยละ 16 (ในขณะที่ใน ความเป็นจริงสูงถึงร้อยละ 42) เช่นเดียวกับการเปิดเผยข้อมูลส่วนตัว (คาดว่าร้อยละ 50 ในขณะที่ความเป็นจริง มีถึงร้อยละ 69) จึงอาจกล่าวได้ว่า กลุ่มครูอาจารย์ไม่ได้เข้าใจถึงลักษณะเฉพาะของมิตรภาพทางอินเทอร์เน็ตเท่าใดนัก อย่างไรก็ตาม ผู้ใหญ่เหล่านี้เดาว่าหนึ่งในสี่หรือครึ่งหนึ่งของเด็กในความดูแลของตนเคยให้ข้อมูลส่วนตัวกับผู้อื่น ที่พวกเขาไม่เคยพบหน้า (ซึ่งก็ตรงกับความเป็นจริง) และคนเหล่านี้อาจเข้าถึงตัวเด็กได้อย่างง่ายดายโดยอาศัยข้อมูล ส่วนตัวที่เด็กให้ไว้ นอกจากนี้ คนกลุ่มนี้เองยังเป็นผู้ที่เด็กไว้วางใจจนถึงขนาดคุยเรื่อง "ต้องห้าม" ด้วย จนได้รับรู้เรื่องราว บางอย่างที่แม้แต่พ่อแม่และครูของเด็กเองก็ยังไม่รู้ แต่ถึงอย่างนั้น พ่อแม่หรือครูอาจารย์ก็ยังไม่คิดที่จะดำเนินการ อย่างเป็นเรื่อง

2.4.2 ศึกษาค้น "ออนไลน์"

เมื่อพูดถึงภัยอินเทอร์เน็ตขึ้นมา เราไม่ควรเริ่มต้นด้วยการที่กัทไปว่า เด็กไทยทุกคนไร้เดียงสาถึงขนาดที่ไม่เข้าใจ ความหมายของการเป็น "นิรนาม" หรือการไม่เปิดเผยตัวตนที่แท้จริงบนอินเทอร์เน็ต เพราะในความเป็นจริง แม้กระทั่ง กลุ่มเด็กเล็กก็เข้าใจแนวคิดนี้ได้ดี ดังนั้น ความเสี่ยงอันตรายจึงไม่ได้อยู่ที่ความไม่รู้ แต่อยู่ที่ทัศนคติของเด็ก ที่มีต่อสถานการณ์ออนไลน์ที่พวกเขารับรู้แต่ตนเองไม่เห็นภัยที่แอบแฝงอยู่ ต่อคำถามที่ว่า "น้องคิดว่าผู้คนที่น้องคุยด้วย

ในอินเทอร์เน็ตเป็นบุคคลที่เขาบอกว่าเป็นจริง ๆ หรือไม่ ?” เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 54 ตระหนักดีว่าคน ๆ นั้นอาจปลอมแปลงเสแสร้งเป็นคนอื่นได้ แต่พวกเขาก็คิดว่ามันน่าตื่นเต้นดี ในขณะที่เด็กเล็กอีกร้อยละ 23 จะเป็นกลุ่ม “ไร้เดียงสา” ซึ่งเห็นได้ชัดว่าไม่ได้คิดมากในเรื่องนี้นัก หรือไม่ก็เชื่อว่าตนจะสามารถจับโกหกของอีกฝ่ายหนึ่งได้แน่นอน มีเด็กเพียงร้อยละ 8 เท่านั้นที่ยอมรับว่า ตนรู้สึกเสี่ยงต่ออันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจากคนที่รู้จักทางอินเทอร์เน็ต มีเด็กร้อยละ 15 ที่ไม่ได้ใส่ใจในเรื่องดังกล่าวเลย

ส่วนพ่อแม่ ดูเหมือนว่าจะไม่ตระหนักต่อความเสี่ยงบนอินเทอร์เน็ตในประเด็นนี้เลย ร้อยละ 46 เชื่อว่าลูก ๆ ของตนรู้เท่าทัน หากมีคนเสแสร้งปลอมแปลงตัวมา และพ่อแม่รู้สึกวิตกกังวลกับประเด็นนี้อยู่ มีเพียงร้อยละ 11 เท่านั้นที่คิดว่าลูกของตนไม่ได้ใส่ใจ ร้อยละ 9 คิดว่าลูกอาจจะมองเป็นเรื่องน่าตื่นเต้น และมีเพียงร้อยละ 5 ที่สงสัยว่าลูกของตนอาจไม่ได้ตระหนักถึงปัญหาที่อาจเกิดขึ้นเลยแม้แต่น้อย

เด็กที่โตกว่านั้นยิ่งแสดงให้เห็นว่าตนไม่ได้ใส่ใจต่อความเสี่ยงดังกล่าว ต่อคำถามว่า “น้องคิดว่าผู้คนที่น้องคุยด้วยบนอินเทอร์เน็ต เป็นบุคคลที่เขาบอกว่าเป็นจริง ๆ หรือไม่ ?” เยาวชนร้อยละ 43 ไม่สนใจเลยว่าเขาจะเป็นตัวจริงหรือปลอมแปลงตัวมา ร้อยละ 29 คิดว่า เป็นไปได้ที่เพื่อนบนเน็ตไม่ได้เป็นคนที่เขาเป็นจริง ๆ แต่ก็มองว่าเป็นเรื่องน่าตื่นเต้น ส่วนร้อยละ 22 ยอมรับว่าตนเป็นกังวลกับเรื่องนี้ และร้อยละ 6 เชื่อมั่นว่าตนสามารถจับได้แน่นอนหากเป็นการหลอกลวง

สำหรับทัศนคติของครูอาจารย์ในกรณีนี้ ครูส่วนใหญ่เชื่อว่านักเรียนวัยรุ่นของตนน่าจะตื่นเต้นเมื่อรู้สึกว่าคนที่ตนกำลังคุยด้วยอาจเสแสร้งเป็นคนอื่น (ร้อยละ 37) หรือไม่ได้ใส่ใจในเรื่องนี้เลย (ร้อยละ 13) ครูอาจารย์ไม่เชื่อว่าเด็กจะไร้เดียงสาถึงขนาดไม่รู้เรื่องนี้ และไม่เชื่อว่าเด็กจะกังวลในเรื่องนี้แม้แต่น้อย

ไม่น่าแปลกใจเลยที่เด็ก ๆ จำนวนหนึ่งพบว่า หายที่สุดแล้ว มิตรภาพในโลกอินเทอร์เน็ตนั้นไม่ได้ดงามสมบูรณ์แบบและการเล่นเกมสลับกับเพื่อนออนไลน์ที่ดูน่าตื่นเต้นนี้อาจจะเป็นอาวุธร้ายที่ทำร้ายตนจนบาดเจ็บได้ เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 18 (ซึ่งคือร้อยละ 46 ของผู้ที่มีเพื่อนทางเน็ต) เคยมีประสบการณ์ในการพบเจอกับล่อลวงเด็กในคราวของผู้ที่มันจะเป็น “เพื่อน” มาแล้ว เด็กกลุ่มนี้รู้ความจริงก็เมื่อตนได้ทราบว่า เพื่อนคนนั้นโกหก หลอกลวง ถามคำถามประหลาด ๆ หรือถูกข่มขู่ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น เด็กส่วนใหญ่จะหันไปปรับทุกข์กับเพื่อน อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ร้อยละ 22 (ซึ่งเป็นร้อยละ 30 ของผู้ที่รู้ว่าลูกมีเพื่อนทางเน็ต) บอกว่าลูกของตนเคยเข้ามาปรึกษาพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์แล้วร้ายกับเพื่อนทางเน็ตอยู่บ้าง ส่วนใหญ่เด็กทราบว่าเป็นการล่อลวงก็เมื่อค้นหาได้เผยแพร่เรื่องส่วนตัวของตนไปทั่ว หรือพยายามโน้มน้าวให้ตนพูดคุยด้วยในเรื่องเพศ หรือคุกคาม หลอกลวง ไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เด็กโตกว่าก็ไม่ได้พ้นไปจากประสบการณ์ที่น่าเจ็บปวดด้วยเหมือนกัน เยาวชนร้อยละ 35 (ซึ่งเป็นร้อยละ 47 ของผู้ที่มีเพื่อนทางเน็ต) เคยพบเจอกับล่อลวงภายใต้หน้ากากของผู้ที่ได้ชื่อว่าเพื่อนมาแล้ว พวกเขาค้นพบความจริงก็เมื่อได้รับรู้ว่าถูกหลอก ถูกถามคำถามแปลก ๆ หรือถูกข่มขู่ ซึ่งเมื่อเกิดเหตุการณ์เช่นนี้ขึ้น เยาวชนก็มักจะไปพูดคุยปรึกษาเพื่อน (ร้อยละ 58) หรือเก็บเรื่องเงียบไว้คนเดียว (ร้อยละ 26) อย่างไรก็ตาม ครูอาจารย์ร้อยละ 26 (ซึ่งนับเป็นร้อยละ 32 ของผู้ที่ทราบว่านักเรียนของตนมีเพื่อนทางเน็ต) บอกว่าเคยมีนักเรียนเข้ามาปรึกษาพูดคุยเกี่ยวกับประสบการณ์แล้วร้ายกับเพื่อนทางเน็ตน้อยบ้าง โดยนักเรียนได้รู้ว่าเป็นการล่อลวงก็เมื่อค้นหาได้เผยแพร่เรื่องส่วนตัวของตนไปแล้ว หรือเริ่มจะโน้มน้าวให้ตนพูดคุยเกี่ยวกับเรื่องเพศ ข่มขู่ หรือหลอกลวงไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

2.4 ก การเปิดโอกาสต่อนักล่อวง “ออนไลน์”

	ประสบการณ์			การรับทราบ	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
นักล่อวงออนไลน์					
เป็นไปได้ว่าเขาจะกลายเป็นคนอื่น					
ไม่เห็นจะสนใจ	15	39	43	11	13
น่าตื่นเต้นดี	54	30	29	9	37
กังวล	8	24	22	46	16
ไม่รู้ / ไม่มีทางหروب	23	7	6	5	5
ค้นพบว่าเป็นการล่อวง (หากเคย)	18(46)	31(43)	35(47)	22(39)	26(32)
คุยกับพ่อแม่	0	22	8	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
คุยกับเพื่อน	100	33	53		
คุยกับครู	0	0	8		
ไม่เอาไปพูดกับใคร	0	45	26		

2.4.3 ความเปิดเผยเมื่อพบหน้า

เมื่อพิจารณาจำนวนของผู้ที่เคยเปิดเผยเรื่องส่วนตัวกับเพื่อนทางเน็ต และได้พัฒนามิตรภาพออนไลน์ไปจนเป็นความใกล้ชิดสนิทสนม ก็น่าจะคาดได้ว่าคงจะมีเด็กและเยาวชนไทยจำนวนไม่น้อยที่ก้าวไปไกลถึงขั้นที่อยากจะพบหน้าเพื่อนทางเน็ตขึ้นมาจริง ๆ

เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 24 (ซึ่งนับเป็นร้อยละ 88 ของเด็กเล็กที่มีคนรู้จักหรือเพื่อนสนิททางเน็ต) เคยไปพบหน้ากับคนที่ตนได้พบเป็นครั้งแรกในอินเทอร์เน็ตมาแล้ว อีกร้อยละ 42 นั้น แม่ไม่เคยก็อยากที่จะมีประสบการณ์เช่นนั้นบ้างสำหรับการพบหน้ากันครั้งแรก เด็กเล็กส่วนใหญ่จะมีเพื่อนไปด้วย แต่ร้อยละ 25 ก็ไปตามลำพัง ซึ่งนับเป็นข้อมูลที่น่าสังเกตเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะสำหรับสังคมไทยซึ่งเด็กเล็กไม่น่าจะมีโอกาสอยู่ตามลำพังเลย

สำหรับผู้ที่ได้ไปพบหน้าเพื่อนทางเน็ตมาแล้ว ร้อยละ 58 บอกว่ารู้สึกประหลาดใจอย่างยิ่ง และกว่าครึ่งหนึ่งความรู้สึกนั้นก็เปลี่ยนเป็นเรื่องที่น่าขมขื่น เพราะส่วนใหญ่พบว่า “เพื่อน” ทางเน็ตนั้นโกหกเกี่ยวกับตัวเองนั่นเอง ซึ่งเมื่อได้พบกับเหตุการณ์เช่นนี้ เด็กก็มักจะไปปรึกษาพูดคุยกับเพื่อน แต่จะไม่ปรึกษากับผู้ใหญ่ที่ดูแลตนอยู่เลย

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจนักที่จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่รู้ว่าลูกของตนเคยไปพบกับคนที่รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ต ซึ่งในจำนวนนี้ร้อยละ 53 ได้ไปกับลูกด้วยในการพบกันครั้งแรก หรือจัดการให้มีผู้ใหญ่ไปกับลูกด้วย พ่อแม่คนอื่น ๆ ไม่ได้ใส่ใจหรือไม่ก็รู้เรื่องหลังจากที่เกิดเหตุไปแล้ว ซึ่งในจำนวนนี้มีร้อยละ 20 ที่ได้รับรู้เรื่องนี้ก็เมื่อลูกมาแล้วเหตุการณ์ที่ทำให้ตนตกใจฟัง กรณีที่บุคคลผู้นั้นโกหก และ/หรือได้พยายามจะโน้มน้าวตนให้กระทำการที่ไม่เหมาะสม พ่อแม่ส่วนใหญ่ที่รู้เรื่องการไปพบหน้าเพื่อนทางเน็ตแต่ไม่ได้รับฟังประสบการณ์ด้านลบจากลูกก็ไม่สามารถบอกได้แน่ชัดว่า เด็กได้พบกับประสบการณ์แล้วหรือไม่ หรือพบแต่ไม่ได้เล่าให้ฟัง

พ่อแม่ร้อยละ 49 เคยช่วยเหลือลูกของตนให้ผ่านพ้นประสบการณ์เลวร้ายที่ลอบหลอนความรู้สึก (ทั้งที่เกี่ยวกับ อินเทอร์เน็ตและไม่ว่า) อยู่บ้าง โดยปกติจะช่วยเหลือด้วยการใช้เวลาพูดคุยกับลูก และ/หรือแจ้งตำรวจ

สำหรับเด็กที่โตกว่านั้น เยาวชนร้อยละ 37 (หรือวัยรุ่นร้อยละ 29) เคยไปพบกับบุคคลที่รู้จักครั้งแรกทางอินเทอร์เน็ตมาแล้ว อีกร้อยละ 12 แม่ไม่เคยก็อยากจะมีประสบการณ์เช่นนั้นบ้าง สำหรับการพบปะกันครั้งแรกนั้น ส่วนใหญ่จะไปตามลำพัง (ร้อยละ 54) น่าสังเกตว่ายิ่งเด็กอายุน้อยลงเท่าไรก็มีแนวโน้มที่จะชวนเพื่อนไปด้วยมากขึ้นเท่านั้น ส่วนใหญ่แล้วคนที่พวกเขาไปพบจะอายุรุ่นราวคราวเดียวกัน แต่ร้อยละ 37 ตอบว่าเคยไปพบผู้ที่อายุมากกว่า รวมถึงผู้ที่มีอายุมากกว่าตนมาก

2.4 ข การนัดพบกับเพื่อนทางเน็ต

	ประสบการณ์			การรับทราบ	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การพบหน้า					
เคยอย่างน้อยครั้งหนึ่ง	24	29	37	15	13
ไม่เคยแต่อยากพบ	42	16	12	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
พบครั้งแรกตามลำพัง	6(25)	11(38)	20(58)	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ประหลาดใจ	58	48	46	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ตกใจ	25	28	32	20	46
(หากตกใจ)				ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
พูดคุยกับพ่อแม่	0	0	16		
พูดคุยกับเพื่อน	100	78	68		
พูดคุยกับครูอาจารย์	0	0	0		
ไม่ได้คุยกับใครเลย	0	22	16		

แท้จริงแล้ว เยาวชนที่ได้ไปพบหน้ากับเพื่อนทางเน็ตถึงร้อยละ 46 พบว่าบุคคลนั้นไม่ได้เป็นแบบที่ตนคาดหวังไว้นัก ในขณะที่ร้อยละ 14 ได้ไปพบกับคนที่ไม่ตรงกับที่ตนคาดหวังไว้แม้แต่คนเดียว และร้อยละ 32 ระบุว่า การผิดคาดของพวกเขาได้กลายเป็นเรื่องที่ขมขื่น และทำให้ตนรู้สึกตื่นตระหนกในท้ายที่สุด ซึ่งเมื่อประสบเหตุเช่นนี้ ร้อยละ 68 จะปรึกษาพูดคุยกับเพื่อน (ทั้งเพื่อนที่มีตัวตนรู้จักกันจริง และเพื่อนทางเน็ต) แต่ร้อยละ 16 จะเก็บเรื่องนี้ไว้กับตัวเอง น้อยคนนักที่จะหันหน้าไปปรึกษากับผู้ใหญ่

ด้วยเหตุนี้ จึงไม่น่าแปลกใจนักที่มีครูอาจารย์เพียงร้อยละ 13 ทราบว่านักเรียนนักศึกษาของตนเคยไปพบกับผู้รู้จักกันทางอินเทอร์เน็ตมาแล้ว ส่วนมากครูไม่ได้ไปกับนักเรียนด้วยเมื่อนัดพบกันครั้งแรก แต่จะทราบเรื่องในภายหลังเท่านั้น ร้อยละ 46 ของครูที่ทราบเรื่อง ทราบจากเมื่อนักเรียนเล่าถึงประสบการณ์ที่เลวร้ายให้ฟัง เพราะบุคคลนั้นโกหก และ/

หรือได้พยายามโน้มน้าวให้พวกเขากระทำการอันไม่เหมาะสม สำหรับครูอาจารย์ที่เด็กไม่ได้เล่าเรื่องนี้ให้ฟัง ก็ไม่สามารถบอกได้อย่างแน่ชัดว่า เด็กไม่ได้พบกับประสบการณ์อันเลวร้าย หรือได้พบแต่ไม่เล่าให้ฟังกันแน่

แม้จะดูเหมือนว่าครูอาจารย์และนักเรียนจะไม่ได้พูดคุยปรึกษากันมากนัก แต่ครูอาจารย์ร้อยละ 63 ก็ตอบว่าตนเคยช่วยนักเรียนให้ผ่านพ้นประสบการณ์ที่เลวร้ายไปได้ (ไม่ว่าจะเกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ตหรือไม่) โดยจะให้เวลาปรึกษาพูดคุย (ร้อยละ 44) รายงานให้กับพ่อแม่ และ/หรือแจ้งตำรวจ (ร้อยละ 19)

2.5 บทบาทและการสนับสนุนจากผู้ใหญ่

จากการสำรวจในหลายหัวข้อ แสดงให้เห็นว่า แม่เด็กและเยาวชนไทยจะมีความคุ้นเคยกับอินเทอร์เน็ต และเครื่องมือสื่อสารออนไลน์ทั้งหลายเป็นอย่างดี แต่พวกเขาก็ยังเปิดโอกาสให้เกิดความเสี่ยงและอันตรายจากอินเทอร์เน็ต ทั้ง ๆ ที่อันตรายและความเสี่ยงเหล่านี้ น่าจะหลีกเลี่ยงได้ไม่ยากหากได้รับการชี้แนะอย่างเหมาะสม ในขณะที่เดียวกันผู้ใหญ่ที่มีเด็กในความดูแล ก็มักจะคาดเดาพฤติกรรมของเด็กในการใช้อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือสื่อสารออนไลน์อื่น ๆ อย่างสะเปะสะปะ หรือไม่ก็ปราศจากความรู้ความเข้าใจในเรื่องนี้อย่างสิ้นเชิง ดังนั้น จึงนับเป็นความจำเป็นที่จะต้องวิเคราะห์บทบาทและการสนับสนุนของผู้ใหญ่ต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็ก ๆ ให้ชัดเจน รวมทั้งการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต และภัยจากอินเทอร์เน็ตที่เด็ก ๆ เคยได้รับทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอย่างละเอียดยิ่งขึ้น

เด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 85 กล่าวว่าตนเคยได้ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ตทั้งจากพ่อแม่ (ร้อยละ 24) ครู (ร้อยละ 18) และคนอื่น ๆ (ร้อยละ 43) ร้อยละ 90 เด็ก ๆ อ้างว่าพวกเขามีความคุ้นเคยกับข้อควรและไม่ควรปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ต ถ้าไม่เพราะว่าพ่อแม่และ/หรือครูอธิบายให้ฟัง (ร้อยละ 59) ก็ได้รับคำชี้แนะจากเว็บไซต์และสายแช็ตต่าง ๆ (ร้อยละ 24) อย่างไรก็ตาม คุณภาพของข้อมูลที่เราเขาได้รับก็ยังเป็นที่น่าสงสัย เนื่องจากร้อยละ 64 บอกว่าตนไม่เคยได้อ่านแผ่นพับหรือเข้าไปดูเว็บไซต์ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ตแต่อย่างใด และในบรรดาเด็กเล็กทั้งหมด มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่เคยผ่านการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้ว

การตอบรับของพ่อแม่ที่พอกัน ร้อยละ 83 ตอบว่าลูกได้ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและภัยจากอินเทอร์เน็ตมาแล้ว ไม่ว่าจะทั้งจากตนเอง (ร้อยละ 80) หรือจากคนอื่นที่พวกเขารู้จัก (ร้อยละ 3) พ่อแม่อายุ 53 อ้างว่าตนเคยอธิบายข้อควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติในอินเทอร์เน็ตให้ลูก ๆ ฟัง แต่ร้อยละ 24 ก็ยอมรับว่า แมว่าตนจะตระหนักถึงเรื่องนี้ดี ก็ไม่เคยนำมาสอนลูก ที่เหลืออีกร้อยละ 23 ไม่ทราบเลยว่าจะข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการใช้อินเทอร์เน็ตมีอะไรบ้าง ยิ่งไปกว่านั้นพ่อแม่ร้อยละ 60 ตอบว่าตนไม่เคยให้ลูกดูแผ่นพับหรือแนะนำเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ตให้ลูกเลย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่าร้อยละ 45 ไม่เคยได้เข้าถึงข้อมูลดังกล่าวด้วยตัวเอง แต่ร้อยละ 21 ของผู้ที่รู้ข้อมูลก็ไม่ได้ถ่ายทอดให้แก่ลูก ในขณะที่ร้อยละ 30 บอกว่า หากมีโอกาสได้รับข้อมูลเหล่านี้คิดว่าจะเป็นประโยชน์ต่อตนและลูกอย่างมาก ส่วนร้อยละ 9 ยอมรับว่าไม่สนใจนักเยาวชนร้อยละ 85 อ้างว่าเคยได้ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและภัยจากการใช้อินเทอร์เน็ตมาแล้ว ไม่ว่าจะทั้งจากพ่อแม่ (ร้อยละ 14) ครูอาจารย์ (ร้อยละ 4) หรือคนอื่น ๆ (ร้อยละ 67) ร้อยละ 91 กล่าวว่าตนมีความคุ้นเคยกับข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในอินเทอร์เน็ตดี ทั้งจากการที่พ่อแม่และ/หรือครูได้อธิบายให้ฟัง (ร้อยละ 18) หรือได้รับทราบจากเว็บไซต์และสายแช็ต (ร้อยละ 54) อย่างไรก็ตาม คุณภาพของข้อมูลที่เราเขาได้รับก็ยังเป็นที่น่าสงสัย เพราะเยาวชนร้อยละ 36 ไม่เคยได้อ่านแผ่นพับหรือเข้าไปดูเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ตเลย และในจำนวนทั้งหมดก็มีเพียงร้อยละ 13 (หรือร้อยละ 7 ของวัยรุ่น) ที่เคยผ่านการอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตมาบ้าง

2.5 ก การรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย

	ประสบการณ์			การรับทราบ	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
ข้อมูล					
ได้รับฟังทราบเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ต	85	84	85	83	90
จากพ่อแม่	24	21	14	80	ไม่มีข้อมูล
จากครูอาจารย์	18	6	4	ไม่มีข้อมูล	82
จากคนอื่น	43	57	67	3	8
รับทราบถึงข้อควรและไม่ควรปฏิบัติ	90	94	91	53	73
จากพ่อแม่ /ครูอาจารย์	59	26	18	53	73
จากเว็บไซต์ / สายแชต	25	52	54	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
จากที่อื่น	6	16	18	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล
ไม่เคยเห็นแผ่นพับ/เว็บไซต์ ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ต	64	37	36	60	42

คำตอบของครูอาจารย์ก็ค่อนข้างจะสับสนเหมือนกับพ่อแม่ ครูอาจารย์ร้อยละ 90 บอกว่านักเรียนของตนเคยได้ยินได้ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตและภัยจากอินเทอร์เน็ตมาแล้วไม่ว่าจะจากตนเอง (ร้อยละ 82) หรือจากคนอื่น ๆ (ร้อยละ 8) ร้อยละ 73 ของครูอาจารย์กล่าวว่าตนเคยอธิบายถึงข้อควรและไม่ควรปฏิบัติบนอินเทอร์เน็ตให้แก่แก่นักเรียน นักศึกษาฟัง อย่างไรก็ตามร้อยละ 22 ก็ยอมรับว่า แมว่าตนจะตระหนักถึงข้อควรปฏิบัติเหล่านี้ ก็ยังไม่เคยสอนนักเรียนแต่อย่างใด ที่เหลืออีกร้อยละ 5 นั้น ไม่ได้ตระหนักเลยว่าจะมีข้อควรหรือไม่ควรปฏิบัติเมื่อใช้อินเทอร์เน็ตอยู่หรือไม่อย่างไร นอกจากนี้ ครูอาจารย์ร้อยละ 42 ไม่เคยเอาแผ่นพับหรือแนะนำเว็บไซต์ที่มีข้อมูลเกี่ยวกับภัยทางอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนดูเลย ส่วนหนึ่งเป็นเพราะว่ามีเพียงร้อยละ 33 เท่านั้นที่ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์อย่างสม่ำเสมอ อีกร้อยละ 33 ได้รับแต่ข้อมูล แต่ไม่ครบถ้วนและไม่สม่ำเสมอ ซึ่งร้อยละ 12 ของผู้ที่ได้รับข้อมูลมานี้ก็ไม่ได้ถ่ายทอดต่อให้นักเรียนแต่อย่างใด

2.5.1 การสนับสนุนจากพ่อแม่

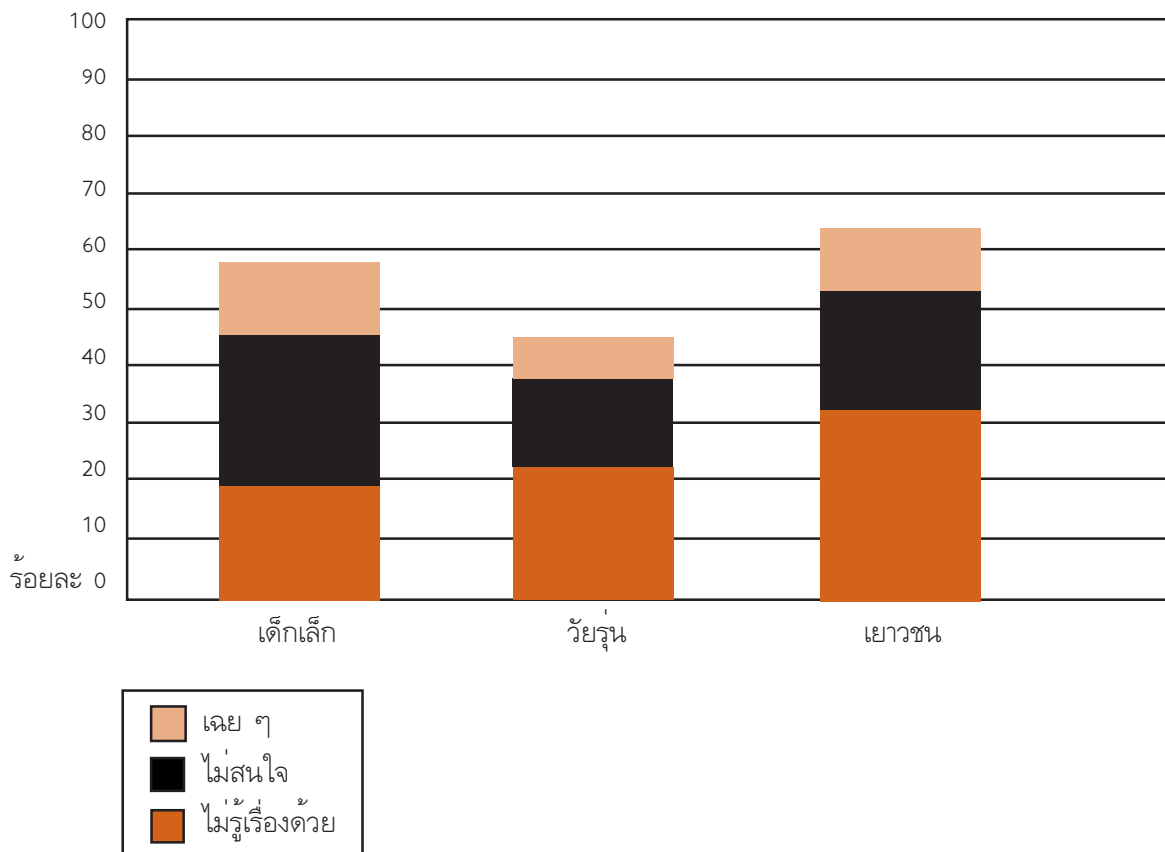
โดยทั่วไปแล้ว พ่อแม่มักจะมองว่าตนมีบทบาทสำคัญต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก (ร้อยละ 56) โดยร้อยละ 53 มองว่าตนได้พูดคุยกับลูกถึงแง่มุมทั้งบวกและลบของอินเทอร์เน็ตอย่างจริงจังอยู่บ่อยครั้ง ในขณะที่ร้อยละ 9 บอกว่าตนกำลังเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับลูก อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ร้อยละ 15 ยอมรับว่า ตนเพียงแต่ให้การสนับสนุนลูกอยู่อย่างเฉย ๆ และร้อยละ 13 ก็ไม่ได้สนใจเรื่องนี้ อีกร้อยละ 8 ของพ่อแม่ก็ไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเลย พ่อแม่ร้อยละ 28 ได้ลงโปรแกรมกั้นกรอง (Screening software) ไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ลูกใช้ใช้อินเทอร์เน็ต ส่วนอีกร้อยละ 24 ตั้งใจไว้ว่าจะลงโปรแกรมเหล่านั้นในวันข้างหน้า ในขณะที่ร้อยละ 11 ไม่รู้จักโปรแกรมดังกล่าว

อย่างไรก็ตาม ในสายตาเด็ก ๆ ก็อาจเห็นบทบาทของพ่อแม่แตกต่างกันออกไป มีเด็กเล็กวัย 7-11 ปีเพียงร้อยละ 29 ที่บอกว่าพ่อแม่ของตนสนับสนุนและชี้แนะแนวทางการใช้อินเทอร์เน็ตให้อย่างเข้มข้น ในขณะที่ร้อยละ 13 บอกว่าพ่อแม่กำลังเรียนรู้เรื่องอินเทอร์เน็ตไปพร้อม ๆ กับตน อีกร้อยละ 13 คิดว่าพ่อแม่ก็สนับสนุนอยู่เงียบ ๆ (คือส่งเสริมให้ตนได้ใช้อินเทอร์เน็ต หากไม่ได้มีบทบาทเกี่ยวข้องโดยตรง) ส่วนร้อยละ 19 ของเด็กเล็กมองว่าพ่อแม่ของตนไม่รู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเลย

เด็กที่โตกว่ายังมีมุมมองที่สุดซึ้งกว่า เยาวชนถึงร้อยละ 33 มองว่าพ่อแม่ของตนไม่รู้เรื่องอะไรเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเลย ร้อยละ 7 บอกว่าพ่อแม่กำลังเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันกับตน ร้อยละ 9 บอกว่าพ่อแม่เพียงแต่สนับสนุนอยู่เงียบ ๆ (คือส่งเสริมให้ใช้ แต่ไม่ได้เข้ามามีบทบาทโดยตรง) มีเพียงร้อยละ 30 เท่านั้นที่บอกว่าพ่อแม่สนับสนุนและชี้แนะเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตของตนอย่างเข้มข้น

ครูอาจารย์ร้อยละ 29 ยอมรับว่า ตนไม่รู้ว่าทัศนคติของพ่อแม่นักเรียนเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตนั้นเป็นอย่างไร ร้อยละ 34 เชื่อว่าพ่อแม่ไม่รู้เรื่องอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 8 มองว่าพ่อแม่ไม่รู้เรื่องไม่ได้สนใจ มีเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นที่เชื่อว่าพ่อแม่ของนักเรียนได้พูดคุยถึงอินเทอร์เน็ตในแง่มุมต่าง ๆ ทั้งบวกและลบกับลูกของตัวเอง โดยร้อยละ 12 เชื่อว่าพ่อแม่ของเด็กพยายามจะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับลูกของตน และร้อยละ 9 คิดว่าพ่อแม่อาจสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตอยู่อย่างเงียบ ๆ โดยไม่ได้เข้าไปมีบทบาทโดยตรง

2.5 ข สัดส่วนของเด็กและเยาวชนไทยที่พ่อแม่ไม่มีบทบาทเกี่ยวข้องและให้การสนับสนุนในการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเข้มข้น

2.5 ค การสนับสนุนของพ่อแม่ต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของลูก

	ประสบการณ์			การรับทราบ	
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การสนับสนุนจากพ่อแม่					
ไม่รู้เรื่องอินเทอร์เน็ต	19	22	33	8	34
ไม่สนใจ	26	16	21	14	8
สนับสนุนอย่างแข็งขัน	29	44	30	53	7
สนับสนุนเงี่ยบ ๆ เฉย ๆ	13	8	9	15	9
เรียนรู้ไปด้วยกัน	13	10	7	9	12

2.5.2 การสนับสนุนจากครูอาจารย์

จากครูอาจารย์กลุ่มสำรวจทั้งที่อยู่ในโรงเรียนและมหาวิทยาลัยทั้งหมด ร้อยละ 96 บอกว่า ตนส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียน อย่างไรก็ตาม มีถึงร้อยละ 66 ที่เพียงแต่ส่งเสริมอย่างไม่แข็งขันนัก เนื่องจากในสถานศึกษาไม่ได้มีการกำหนดให้นักเรียนต้องใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษา ยิ่งไปกว่านั้น การส่งเสริมของครูอาจารย์ยังไม่ได้รับการรองรับจากหลักสูตร มีครูเพียงร้อยละ 14 เท่านั้นที่ตอบว่า มีชั่วโมงการเรียนเรื่องอินเทอร์เน็ตในสถาบันของตน

โดยส่วนตัวแล้ว ครูอาจารย์ส่วนใหญ่ยอมรับว่า บทบาทของตนในการสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนนั้น มีอยู่ค่อนข้างจำกัด มีเพียงร้อยละ 42 อ้างว่าได้เข้าไปมีบทบาทในการส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างแข็งขัน และสม่ำเสมอ ในขณะที่ร้อยละ 15 ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้เลย ครูอาจารย์ร้อยละ 56 กล่าวว่าตนได้เคยอธิบายทั้งแง่มุมด้านบวกและลบของอินเทอร์เน็ตให้นักเรียนนักศึกษาฟังแล้ว ในขณะที่ร้อยละ 12 มีความคิดที่จะสนับสนุน แต่ก็ไม่ได้ไปยุ่งเกี่ยว ร้อยละ 7 ไม่รู้เรื่องการใช้อินเทอร์เน็ตมากพอที่จะช่วยเหลือนักเรียนได้ และร้อยละ 5 กำลังพยายามจะเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับนักเรียนของตน ส่วนอีกร้อยละ 6 ยอมรับว่าตนไม่ได้ให้ความสนใจในเรื่องนี้มากพอ

ครูอาจารย์ร้อยละ 37 ไม่เคยชี้แนะข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการใช้อินเทอร์เน็ตให้แก่ นักเรียนเลย (ร้อยละ 16 ไม่เคยคิดถึงเรื่องนี้เสียด้วยซ้ำ) อีกร้อยละ 27 เคยพูดอยู่บ้าง ทั้งเนื่องจากเป็นนโยบายของทางสถาบันหรือเป็นความคิดเห็นส่วนตัว แต่ก็สงสัยว่านักเรียนอาจไม่ปฏิบัติตาม ฉะนั้น จึงมีเพียงร้อยละ 36 เท่านั้นที่ค่อนข้างมั่นใจว่านักเรียน นักศึกษาของตนรู้จักการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างเหมาะสมและมีหลักการ

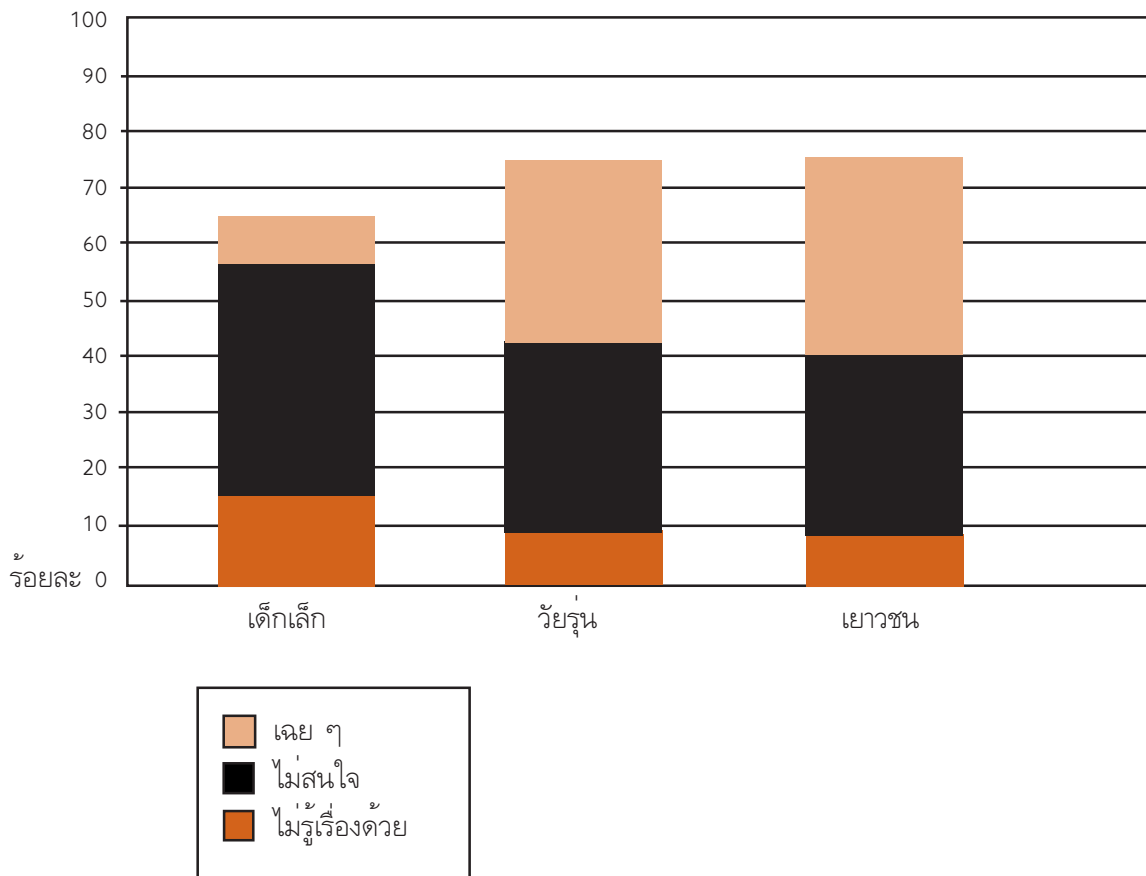
ครูอาจารย์ร้อยละ 31 ลงโปรแกรมกลั่นกรองไว้ในคอมพิวเตอร์ที่นักเรียนจะใช้เข้าอินเทอร์เน็ต อีกร้อยละ 37 ตั้งใจที่จะทำเช่นกันในวันข้างหน้า ร้อยละ 12 ของครูอาจารย์ไม่รู้จักโปรแกรมดังกล่าว

อย่างไรก็ดี เด็กกลับมีมุมมองต่อเรื่องนี้แตกต่างออกไป แม้ว่าเด็กเล็กวัย 7-11 ปีร้อยละ 88 จะได้รับการสนับสนุนจากโรงเรียนให้ใช้อินเทอร์เน็ต (โดยที่ร้อยละ 67 ไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นหลักสูตรในโรงเรียน และไม่ได้มีมาตรการในการสนับสนุนที่ชัดเจน) จำนวนหนึ่งก็มองว่าครูไม่รู้อะไรเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ตเลย (ร้อยละ 16) หรือไม่กี่เพียงแต่สนับสนุนให้ใช้แต่ไม่ได้เข้ามามีบทบาทช่วยเหลืออะไร (ร้อยละ 7) มีเพียงเด็กเล็กร้อยละ 23 เท่านั้นที่บอกว่าครูสนับสนุนอย่างแข็งขันและอีกร้อยละ 13 บอกว่าครูกำลังเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กันกับตน

เด็กที่โตกว่าจะมีมุมมองในแง่ลบต่อครูมากกว่าเยาวชน ร้อยละ 96 ได้รับการสนับสนุนจากสถาบันการศึกษาให้ใช้อินเทอร์เน็ต (โดยที่ร้อยละ 47 ไม่ได้มีการกำหนดให้เป็นหลักสูตรในโรงเรียนและไม่ได้มีมาตรการในการสนับสนุนที่ชัดเจน) สำหรับพวกเขาแล้ว ครูอาจารย์ไม่ได้สนใจเลย (ร้อยละ 33) หรือไม่กี่เพียงแต่สนับสนุนให้ใช้แต่ไม่ได้เข้ามายุ่งเกี่ยวอะไร (ร้อยละ 35) แม้วางจะมีความรู้เรื่องนี้พอสมควร มีเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นที่มองว่าครูไม่รู้เรื่องอะไร และเพียงร้อยละ 17 บอกว่าครูอาจารย์สนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างแข็งขัน ด้วยการจัดการชั่วโมงเรียนพิเศษในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย อีกร้อยละ 8 บอกว่าครูกำลังเรียนรู้ไปพร้อม ๆ กับตน

พ่อแม่ร้อยละ 25 ยอมรับว่า ไม่แน่ใจเกี่ยวกับทัศนคติของครูของลูกในเรื่องอินเทอร์เน็ตเท่าใดนักเนื่องจากไม่เคยได้ตรวจสอบดูจริง ๆ สำหรับคนที่แสดงความคิดเห็นมานั้น โดยทั่วไปแล้วจะมองว่าโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยส่งเสริมการใช้อินเทอร์เน็ตพอสมควร (ร้อยละ 85) แม่จะไม่แข็งขันนัก เนื่องจากเด็กไม่ต้องใช้อินเทอร์เน็ตในการศึกษา (ร้อยละ 46) นอกจากนี้ พวกเขายังคงเชื่อว่าครูอาจารย์ของลูกค่อนข้างมีความรู้ดี มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่สงสัยว่าครูจะไม่รู้อะไรเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต และร้อยละ 8 คิดว่าครูอาจกำลังเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก ๆ อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ถึงร้อยละ 12 สงสัยว่าครูอาจจะไม่สนใจในเรื่องนี้ และร้อยละ 16 คิดว่าครูสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตแต่ไม่ได้เข้ามาบิบทบาทอะไร และพ่อแม่ส่วนใหญ่เชื่อว่าครูเพียงร้อยละ 34 เท่านั้นที่พยายามจะอธิบายแง่มุมทั้งบวกและลบของอินเทอร์เน็ตให้แก่เด็กเรียนของตนฟัง

2.5 ง สัดส่วนของเด็กและเยาวชนไทยที่ครูอาจารย์ไม่ได้เข้ามาบิบทบาทเกี่ยวข้องและสนับสนุนการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างแข็งขัน

2.5 จ การสนับสนุนของครูอาจารย์ต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของนักเรียนนักศึกษา

	ประสบการณ์			การคาดการณ์	มุมมอง/ ประสบการณ์
	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การสนับสนุนจากครูอาจารย์					
กำหนดให้ใช้อินเทอร์เน็ต	21	35	49	39	30
สนับสนุนแต่ไม่ได้กำหนดให้ใช้	67	6	47	46	66
รวม	88	95	96	85	96
ไม่รู้เรื่องอินเทอร์เน็ต	16	9	7	4	7
ไม่สนใจ	41	33	33	12	6
สนับสนุนแข่งขัน (มีชั่วโมงเรียน)	23	19	17	34	70
สนับสนุนแบบไม่แข่งขัน	7	33	35	16	12
เรียนรู้ไปด้วยกันกับนักเรียน	13	6	8	8	5

2.5.3 บทบาทของผู้ใหญ่

ในภาพรวม พบว่ามีเด็กเล็กวัย 7-11 ปีเพียงร้อยละ 18 ที่บอกว่าผู้ใหญ่เข้ามามีบทบาทกับการใช้อินเทอร์เน็ตของตนอย่างแข็งขันและสม่ำเสมอ อีกร้อยละ 44 ระบุว่าผู้ใหญ่เข้ามามีบทบาทแต่ไม่แข็งขันและไม่สม่ำเสมอเท่าใดนัก ส่วนเด็กเล็กร้อยละ 38 ต้องพึ่งตนเองเป็นส่วนใหญ่ เด็กเล็กร้อยละ 46 ไม่เคยได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการใช้อินเทอร์เน็ตเลย อีกร้อยละ 8 ได้รับความแนะนำแต่ก็ไม่ได้ปฏิบัติตาม ฉะนั้น จึงมีเด็กเล็กเพียงร้อยละ 46 เท่านั้นที่รู้จักจะใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีหลักการ ซึ่งก็ตรงกันกับการคาดการณ์ของพ่อแม่ เกี่ยวกับเรื่องนี้

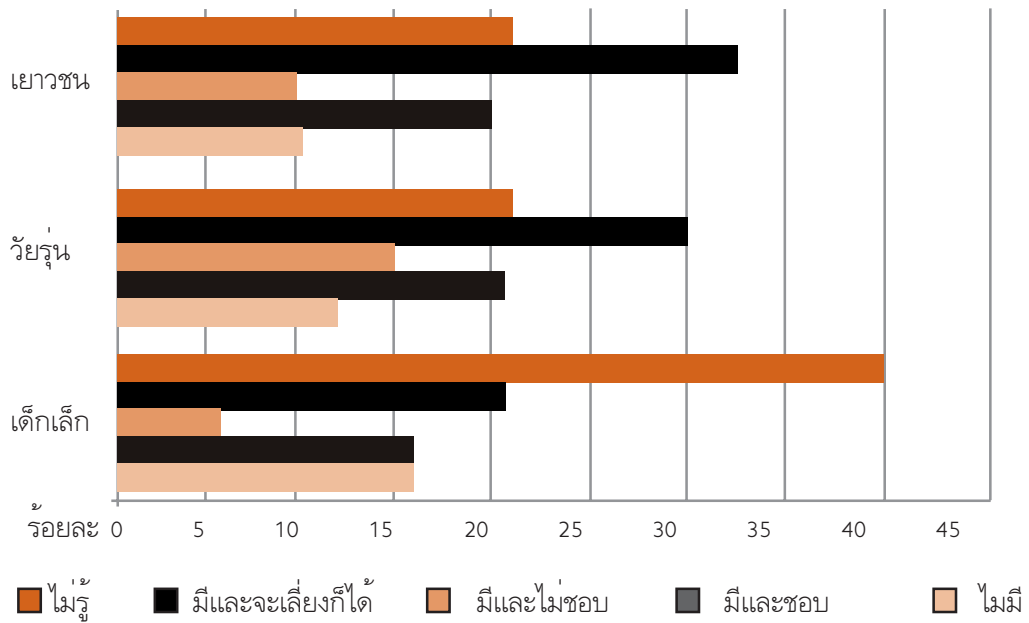
เด็กเล็กร้อยละ 44 มีโปรแกรมกั้นกรองลงไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ตนใช้อินเทอร์เน็ต แต่ครึ่งหนึ่งของกลุ่มนี้เชื่อว่าพวกเขาก็สามารถหลบหลีกพ้นจากโปรแกรมกั้นกรองเมื่อไรก็ได้ที่ต้องการ

สำหรับเด็กโต มีเยาวชนเพียงร้อยละ 12 เท่านั้นที่บอกว่าผู้ใหญ่มีบทบาทในการใช้อินเทอร์เน็ตของตนอย่างแข็งขันสม่ำเสมอ ร้อยละ 44 คิดว่าบทบาทของผู้ใหญ่ในเรื่องนี้นั้นไม่แข็งขันและไม่สม่ำเสมอ และเยาวชนมากถึงร้อยละ 44 เชนกันที่มีแต่ตัวเองเป็นที่พึ่งในการใช้อินเทอร์เน็ต

เยาวชนร้อยละ 84 (หรือนักเรียนวัยรุ่นร้อยละ 72) ไม่เคยได้รับความชี้แนะเกี่ยวกับข้อควรและไม่ควรปฏิบัติในการใช้อินเทอร์เน็ตเลย ร้อยละ 9 เคยได้รับความแนะนำบ้างแต่ก็ไม่เคยทำตาม ฉะนั้น จึงมีเยาวชนเพียงร้อยละ 7 เท่านั้นที่รู้จักใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีหลักการ ซึ่งตรงกันข้ามกับความเห็นของครูอาจารย์ ที่รู้สึกว่าการเรียนของตนถึงร้อยละ 36 สามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างเหมาะสมปลอดภัย

เยาวชนร้อยละ 67 มีโปรแกรมกั้นกรองลงไว้ในคอมพิวเตอร์ที่ใช้อินเทอร์เน็ต แต่ร้อยละ 55 ก็เชื่อว่าตนสามารถหาทางหลีกเลี่ยงการกั้นกรองนี้เมื่อไรก็ได้ที่ต้องการ

2.5 จ การลงโปรแกรมก้านกรองในคอมพิวเตอร์ของเด็กและเยาวชนไทย

2.5 ช การเข้ามามีบทบาทของผู้ใหญ่ต่อการใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กและเยาวชนไทย

	เด็กเล็ก (ร้อยละ)	วัยรุ่น (ร้อยละ)	เยาวชน (ร้อยละ)	พ่อแม่ (ร้อยละ)	ครูอาจารย์ (ร้อยละ)
การเข้ามามีบทบาทของผู้ใหญ่					
แข่งขันสม่ำเสมอ	18	17	12	56	42
มีแต่ไม่แข่งขันและไม่สม่ำเสมอ	44	47	44	36	39
ไม่มีเลย	38	35	44	8	19
กำหนดกฎข้อควรและไม่ควรปฏิบัติ					
มี และได้ปฏิบัติตาม	46	14	7	44	36
มี แต่ไม่ปฏิบัติตาม	8	13	9	10	27
ไม่มี	46	72	84	46	37
มีโปรแกรมก้านกรองในคอม	44	66	67	28	31
มีวิธีหลีกเลี่ยงการก้านกรองนั้นได้	50	45	55	ไม่มีข้อมูล	ไม่มีข้อมูล

2.5.4 ความตระหนักถึงอินเทอร์เน็ต

เมื่อเด็กและเยาวชนไทยยังคงไม่ได้รับการสนับสนุน ผูกอบรม และชี้แนะในเรื่องของภัยและความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้จากการเล่นอินเทอร์เน็ต และในขณะที่พ่อแม่และครูอาจารย์ยังไม่มีบทบาทอย่างแข็งขันเท่าที่ควร จึงไม่น่าแปลกที่พวกเขาจะตระหนักถึงภัยอินเทอร์เน็ตไว้ค่อนข้างต่ำ ซึ่งข้อเท็จจริงนี้ จะช่วยอธิบายผลการค้นพบทั้งหมดที่ผ่านมาได้ด้วย

ในกลุ่มเด็กเล็กวัย 7-11 ปี ร้อยละ 47 ไม่รู้ว่าผู้ใหญ่ก็สามารถจะปลอมเป็นเด็กเวลาเข้าอินเทอร์เน็ตหรือเวทียูทูปดูออนไลน์ทั้งหลายได้ ยิ่งไปกว่านั้น ร้อยละ 47 ไม่ได้ตระหนักว่าอาจมีผู้ใหญ่ที่ไม่ประสงค์ดีที่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อเข้าถึงและล่อลวงหาประโยชน์ทางเพศจากเด็ก มีเพียงร้อยละ 22 เท่านั้นที่สงสัยว่า การค้นหา (search) คำประเภท “Disney”, “Action Man”, “Barbie”, “Pokemon”, ESPN, “Alice”, หรือ “My little Pony” ทางอินเทอร์เน็ตนั้น อาจนำไปสู่เว็บไซต์ลามกได้ และเมื่อได้รับคำถามว่าคิดอย่างไรกับผู้ใหญ่ที่อยากมีเพศสัมพันธ์กับเด็กเล็ก ๆ ร้อยละ 34 ไม่เข้าใจว่าหมายถึงอะไร มีเพียงร้อยละ 19 เท่านั้นที่ตระหนักว่าคนเหล่านั้นจะสามารถล่อลวงเด็กได้ก็ด้วยการเสแสร้งเป็นคนที่เข้าใจและห่วงใย

ในกลุ่มเด็กโต เยาวชนร้อยละ 88 ทราบว่ามีการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อส่งเสริมการค้าเด็กและการค้าประเวณีเด็ก แต่ร้อยละ 17 (หรือร้อยละ 22 ของกลุ่มวัยรุ่น) มองว่าเรื่องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับอะไรกับตน เช่นเดียวกับเยาวชนถึงร้อยละ 92 ที่ทราบตัวพวกวิทยากรและผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับเด็กใช้การสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือเช่นกัน แต่ร้อยละ 11 (หรือร้อยละ 13 ของวัยรุ่น) เชื่อว่าเรื่องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับตน แม้เด็กบางคนก็รู้สึกกังวลต่ออันตรายจากอินเทอร์เน็ตอยู่บ้าง พวกเขาไม่ได้ใช้เวลาคิดกับเรื่องนี้มากนัก เพราะเด็กเองก็ไม่ทราบว่าปัญหานี้มีขอบเขตที่กว้างขวางมากแค่ไหน มีเยาวชนเพียง ร้อยละ 6 เท่านั้นที่สงสัยว่าการค้นหาคำบางคำ (search) เช่น “Disney”, “Action Man”, “Barbie”, “Pokemon”, “ESPN”, “Alice”, หรือ “My little Pony” ทางอินเทอร์เน็ตอาจนำไปสู่เว็บไซต์ลามกได้

เมื่อได้รับคำถามเกี่ยวกับผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับเด็ก เยาวชนร้อยละ 95 เชื่อว่าพวกเขาเข้าใจเรื่องนี้ดี แต่มีเยาวชนเพียงร้อยละ 37 (ร้อยละ 42 ของกลุ่มวัยรุ่น) เท่านั้นที่ตระหนักว่า คนเหล่านี้สามารถล่อลวงเด็กได้ด้วยการเสแสร้งเป็นเพื่อนที่เข้าใจและห่วงใย

การเข้ามามีบทบาทและคำชี้แนะจากผู้ใหญ่ย่อมช่วยให้เด็ก ๆ สามารถเข้าใจภัยจากอินเทอร์เน็ตได้ดีขึ้นอย่างแน่นอน แต่ปัญหาก็คือ พ่อแม่และครูอาจารย์จำนวนมากไม่ได้ตระหนักถึงภัยอินเทอร์เน็ตเช่นกัน

จากกลุ่มตัวอย่าง พ่อแม่อ้อยละ 86 และครูอาจารย์ร้อยละ 83 ทราบว่าอินเทอร์เน็ตได้ถูกนำมาใช้ในการส่งเสริมการค้าเด็กและการค้าประเวณีเด็ก หากในจำนวนนั้น มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 12 และครูอาจารย์เพียงร้อยละ 11 ที่คิดว่าเรื่องนี้มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับตนและเด็กในความดูแล เช่นเดียวกัน การใช้กลไกสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตโดยพวกวิทยากรและผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับเด็กนั้นเป็นที่รู้ดีในหมู่พ่อแม่ (ร้อยละ 89) และครูอาจารย์ (ร้อยละ 86) แต่พ่อแม่ร้อยละ 8 และครูอาจารย์อีกร้อยละ 7 เชื่อว่าเรื่องนี้ไม่เกี่ยวข้องกับตนแต่อย่างใด แม้แต่ผู้ที่มีลูกอยู่บ้างก็ดูจะมองเห็นปัญหาวาเป็นเรื่องเล็ก เพราะพวกเขาไม่เข้าใจขอบเขตที่แท้ของปัญหานี้ มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 9 และครูอาจารย์ ร้อยละ 12 ที่สงสัยว่าการค้นหาคำบางคำ (search) เช่น Disney, Action Man, Barbie, Pokemon, ESPN, Alice หรือ My Little Pony ทางอินเทอร์เน็ตอาจนำไปสู่เว็บไซต์ลามกก็ได้ พ่อแม่เพียงร้อยละ 35 และครูอาจารย์ เพียงร้อยละ 33 เท่านั้นที่ตระหนักถึงความรุนแรงของปัญหาของภพลามกเด็กในอินเทอร์เน็ต (ในปีพ.ศ. 2544 มีเว็บไซต์มีแสดงภพลามกเด็กอยู่ถึง 1 แสนเว็บ) และมีพ่อแม่เพียงร้อยละ 21 และครูร้อยละ 14

ที่นี้ก็สงสัยอยู่ว่าธุรกิจสื่อลามกออนไลน์น่าจะทำได้อย่างมหากาล (ในปีพ.ศ. 2544 เงินจำนวนประมาณ 100 ล้านล้านบาทหลังไหลเข้าเว็บไซต์ลามกที่เก็บเงินผู้เข้าชม)

เมื่อได้รับคำถามว่าคิดอย่างไรกับพวกวิตถารที่ชอบมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก มีพ่อแม่เพียงร้อยละ 34 และครูอาจารย์เพียงร้อยละ 19 เท่านั้นที่ตระหนักว่าคนเหล่านี้จะสามารถล่อลวงเด็กได้ด้วยการเสแสร้งเป็นเพื่อนที่เข้าใจ และห่วงใย พ่อแม่ร้อยละ 64 รัฐหรือสงสัยว่าเด็กที่ถูกชักชวนให้มีเพศสัมพันธ์มักจะไม่นับว่าเรื่องนี้เกิดขึ้น และร้อยละ 20 ก็ยอมรับว่าตนไม่รู้ว่าจะทำอย่างไรกับเรื่องนี้ดี

พ่อแม่ (ร้อยละ 49) และครูอาจารย์ (ร้อยละ 47) จำนวนมากมองว่าเด็กและเยาวชนไทยก็ไม่ได้แตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในภูมิภาคอื่นของโลก คือจะรู้สึกสนุก ตื่นเต้น และสนใจอยากรู้เรื่องเพศแต่ก็เปราะบางต่อสิ่งเลวร้าย อย่างไรก็ตาม พ่อแม่ร้อยละ 27 และครูอาจารย์ร้อยละ 37 เห็นว่าเด็กไทยนั้นมีความต่างจากเด็กตะวันตกด้านวัฒนธรรม และเห็นว่า การเปิดรับวัฒนธรรมอื่น (ทางอินเทอร์เน็ต) อาจทำให้มาตรฐานทางจริยธรรมและศีลธรรมของพวกเขา ตกต่ำลง และสนใจเรื่องเพศมากกว่าที่ควรจะเป็น ผู้ใหญ่เหล่านี้ไม่ได้ตระหนักได้ว่า คู่สนทนาออนไลน์ของเด็กไทย ส่วนใหญ่ก็เป็นคนไทยด้วยกันนั่นเอง และการสื่อสารออนไลน์ของเด็กที่จำกัดอยู่ในแวดวงของคนไทย (ซึ่งอาจเป็นที่นิยมมากกว่าเพราะเด็กอาจมีข้อจำกัดในการสื่อสารภาษาอื่น) ก็ไม่ได้ทำให้ความเสี่ยงต่ออันตรายบนอินเทอร์เน็ตลดลง

ในความคิดเห็นของทั้งพ่อแม่และครูอาจารย์ ภัยอินเทอร์เน็ตต่อเด็กและวัยรุ่นที่ใหญ่ที่สุด สามารถเรียงตามลำดับได้ดังนี้คือ โอกาสที่จะเข้าไปข้องแวะกับบุคคลอันตราย โอกาสที่จะได้รับสื่อลามกและ/หรือสื่อที่มีความรุนแรงและโอกาสที่จะถูกยู่ให้มีเพศสัมพันธ์แต่อย่างใด นอกจากนี้ พวกเขายังกลัวว่าอิทธิพลจากอินเทอร์เน็ตจะทำให้ลูกเปลี่ยนไป และอาจทำให้เด็กและเยาวชนเข้าไปเกี่ยวข้องกับแวดวงการค้าประเวณีเด็กได้ อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว ดูเหมือนพ่อแม่และครูอาจารย์ยังเห็นว่าภัยเหล่านี้ยังห่างไกล และให้ความสนใจกับปัญหาภัยอันตรายในโลกแห่งความเป็นจริงนอกอินเทอร์เน็ตมากกว่า

3. สรุป

ผลการสำรวจนี้สะท้อนให้เห็นว่า เด็กไทยก็เหมือนกับเด็กทั่วโลก ที่ผูกพันกับความบันเทิงและความรู้จากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งกับกลไกสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตอย่างแนบแน่นเกินกว่าที่ผู้ใหญ่คาดคิด นอกจากนี้ เด็กยังเข้าใจได้อย่างรวดเร็วด้วยว่า โลกอินเทอร์เน็ตนั้นมีสภาพที่แตกต่างไปจากโลกแห่งความเป็นจริง และแทนที่จะพยายามจำลองโลกแห่งความเป็นจริงเข้าไปในอินเทอร์เน็ต พวกเขากลับใช้ประโยชน์ของอินเทอร์เน็ตเพื่อเล่นสนุกกับความเป็นอิสระเสรีแบบที่ไม่เคยได้รับโอกาสในชีวิตจริง ทั้งนี้จะเห็นได้ชัดเจนจากความนิยมที่เด็กมีต่อแชตรูม ที่ซึ่งพวกเขาจะสามารถ “พบ” กับผู้คนจากทุกวัย ทุกสังคม และทุกระดับความรู้ เป็นที่ที่เด็กสามารถก้าวเข้าไปในฐานะที่เป็นคนใหม่ และมีเพื่อนสนิทคนใหม่ที่สามารถจะพูดคุยกันได้ทุกเรื่องแม้กระทั่งเรื่องต้องห้ามได้โดยไม่มีใครว่า

อย่างไรก็ตาม ในเมื่อไม่มีสภาพแวดล้อมใดที่ปราศจากอันตรายอย่างร้อยเปอร์เซ็นต์ไม่ว่าจะเป็นโลกภายนอกหรือโลกอินเทอร์เน็ต เด็กไทยที่เฝ้าใจไปกับกิจกรรมออนไลน์ทั้งหลาย จึงเท่ากับเปิดโอกาสส่วนหนึ่งให้ตัวเองเสี่ยงต่ออันตราย

เช่นกัน ซึ่งแท้จริงแล้ว อันตรายเหล่านี้สามารถป้องกันได้เช่นเดียวกับการป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในโลกแห่งความเป็นจริง หากเด็ก ๆ ได้รับความรู้และการชี้แนะถึงวิธีปฏิบัติที่เหมาะสม และรู้จักวิธีที่จะรับมือกับการโน้มน้าวใจ หรือยุยงส่งเสริมจากผู้อื่น การสำรวจนี้แสดงให้เห็นด้วยว่า เด็กไทยส่วนใหญ่ไม่ว่าจะอยู่ในกลุ่มอายุใด เปรียบเหมือนกับกำลังกระโดดลงไปในสระน้ำในสระทั้ง ๆ ที่ยังว่ายน้ำไม่เป็น โดยที่ไม่ได้มีอุปกรณ์ช่วยชีวิตใด ๆ อยู่แถวนั้น เสียด้วย พวกเขาไม่เคยผ่านการฝึกอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตและเครื่องมือที่เกี่ยวข้องและเหมาะสม ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นจาก การกระทำของตน และไม่ได้รับการสนับสนุนหรือการชี้แนะจากพ่อแม่และ/หรือครูอาจารย์อย่างเพียงพอ และเด็กก็จะถูกปล่อยให้ท่องเน็ตตามลำพัง

ด้วยเหตุนี้การสำรวจชิ้นนี้จึงแสดงให้เห็นว่า เด็กไทยมีความเสี่ยงต่อสื่อลามก การถูกชักชวนให้พูดคุยเรื่องเพศ และการล่อลวงทางอินเทอร์เน็ตค่อนข้างสูง ในขณะที่เดียวกันก็มีความพร้อมที่จะรับมือกับสถานการณ์เช่นนั้นต่ำ ความเชื่อใจในคนแปลกหน้าที่พวกเขาเรียกว่าเป็น “เพื่อนทางเน็ต” นั้นสูงจนกระทั่งเด็กหลายคนไม่รู้สึกละอายที่จะให้คนเหล่านั้นได้รู้ข้อมูลส่วนตัว และยอมไปพบกันตามลำพัง ดังนั้นจึงไม่น่าประหลาดใจเลยที่สัดส่วนของเด็กเล็กและเยาวชนที่ประสบกับเหตุการณ์ที่ทำให้รู้สึกตกใจ หรือเสียใจและเจ็บปวดจะสูงมาก แม้ว่าพวกเขาจะใช้อินเทอร์เน็ตมาได้เพียงไม่กี่ปีก็ตาม

เนื่องจากการกำแพงทางวัฒนธรรมและช่องว่างระหว่างวัย ที่ทำให้เด็กและผู้ใหญ่ไม่สามารถสื่อสารเรื่องเพศและความรักได้อย่างเปิดอก บวกกับการที่เด็กขาดความมั่นใจในศักยภาพของผู้ใหญ่ที่จะเข้าใจโลกอินเทอร์เน็ต เด็กไทยจึงมีแนวโน้มที่จะหันไปปรึกษาหารือ และพูดถึงประสบการณ์ออนไลน์ของตน (โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพวกเขาเจ็บปวด) กับเพื่อน (ทั้งเพื่อนในโลกปกติและโลกอินเทอร์เน็ต) และบางครั้งก็ไม่ได้เปิดเผยเรื่องนี้กับใครเลย ซึ่งการเก็บงำไว้เช่นนี้จะมิแต่ทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงยิ่งขึ้น ผู้ใหญ่ก็จะยิ่งเพิกเฉยและไม่รับรู้ต่อปัญหามากขึ้น และขาดแรงจูงใจที่จะใช้ศักยภาพของตนในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอินเทอร์เน็ต

การสำรวจชิ้นนี้ยังแสดงให้เห็นว่า ผู้ใหญ่ยังขาดความตระหนักต่อกภัยอินเทอร์เน็ตที่อาจเกิดขึ้นกับเด็ก ยิ่งไปกว่านั้นผู้ใหญ่บางคนก็ตระหนักถึงอันตรายนี้บ้าง ก็ดูจะไม่ค่อยใส่ใจเท่าใดนัก เนื่องจากยังมองว่าภัยอินเทอร์เน็ตดู “ไม่จริง” หรือไม่รุนแรงเมื่อเทียบกับภัยในโลกนอกจอคอมพิวเตอร์ ที่สำคัญก็คือพ่อแม่และครูอาจารย์ได้คาดการณ์การใช้อินเทอร์เน็ตของเด็กทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพไว้ต่ำมาก ผนวกกับว่าภัยที่อาจจะเกิดขึ้นส่วนใหญ่ก็จะเป็นเรื่อง “ต้องห้าม” ฉะนั้น ผู้ใหญ่จึงอาจไม่มีแรงจูงใจเพียงพอที่จะหาข้อมูลเพิ่มเติม และนำมาพูดคุยแลกเปลี่ยนกับเด็ก ๆ อย่างจริงจัง และหรือหาทางปรับเปลี่ยนวิธีการสอนให้ครอบคลุมถึงแง่มุมของโลกอินเทอร์เน็ต เด็ก ๆ มักถูกสอนให้ไม่พูดคุยกับคนแปลกหน้าตามท้องถนน ห้ามรับขนมจากคนแปลกหน้า ห้ามขึ้นรถไปกับคนแปลกหน้า ฯลฯ แต่ในโลกอินเทอร์เน็ตไม่มีใครเคยสอนเขาว่าควรจะมีมือกับคนแปลกหน้าอย่างไร จะท่องอินเทอร์เน็ตให้ปลอดภัยได้อย่างไร หรือไม่ควรเล่าเรื่องราวส่วนตัวให้กับคนแปลกหน้าในแชตรูม

พ่อแม่และครูอาจารย์บางคนรู้สึกมั่นใจว่าเด็ก ๆ ปลอดภัยดี เพราะถือว่าได้ลงโปรแกรมกั้นกรองไว้ในคอมพิวเตอร์แล้ว แต่การสำรวจนี้รวมถึงการสำรวจอื่น ๆ ในหัวข้อใกล้เคียงก็พบว่า โปรแกรมกั้นกรองไม่ใช่ทางออกที่ปลอดภัยที่สุด แม้จะ “ดีกว่าไม่มีอะไรเลย” การมองว่าโปรแกรมนี้จะป้องกันภัยจากอินเทอร์เน็ตได้อย่างเด็ดขาด ก็เป็นเพียงการปิดหูปิดตา ไม่ให้เห็นความจริงว่าเด็กเล็กและเยาวชนจำนวนมากวิธีที่จะหลบหลีกการกั้นกรอง หรือแม้กระทั่งถอดโปรแกรมนั้นออกได้เอง

ผู้ใหญ่ที่มีเด็กในความดูแลบางคนอาจจะโยนความรับผิดชอบในเรื่องนี้ไปที่คนอื่น พ่อแม่บอกว่า การสอนเกี่ยวกับเทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตนี้เป็นความรับผิดชอบของโรงเรียน ครูอาจารย์ทั่วไปก็บอกว่า เป็นความรับผิดชอบของครูที่สอนวิชานี้โดยเฉพาะ ส่วนครูที่สอนวิชาคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะก็อธิบายว่า ความรับผิดชอบของตนนั้นจะเป็นเพียงการให้ความรู้ในด้านเทคนิคเท่านั้น ไม่ได้ครอบคลุมไปถึงด้านสังคมจิตวิทยาด้วย อันที่จริงแล้ว การให้ความรู้ด้านทักษะชีวิต เพื่อให้เด็ก ๆ สามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ เป็นความรับผิดชอบของผู้ใหญ่ทุกคน และผู้ใหญ่ ทุกคนก็มีความรับผิดชอบที่จะช่วยให้เด็กใช้ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตอย่างมีประสิทธิภาพเช่นกัน

ท้ายที่สุดนี้ ผู้ดำเนินการสำรวจขออภัยอีกครั้งว่า กลุ่มตัวอย่างของผู้ที่ตอบการสำรวจทั้งเด็กและผู้ใหญ่ เป็นเพียงตัวแทนของคนไทยกลุ่มน้อยที่อยู่ในชุมชนเมืองและมีการศึกษาเท่านั้น แต่ในขณะเดียวกัน อินเทอร์เน็ตค่อย ๆ คืบคลานเข้าไปเป็นที่นิยมของเด็กและเยาวชนกลุ่มที่กว้างขวางมากขึ้นทุกขณะ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องเริ่มทำความเข้าใจกับปัญหานับสนุนเด็กและเยาวชนให้รู้จักวิธีการใช้อินเทอร์เน็ตที่ถูกต้อง และชี้แนะให้เด็กรับรู้ถึงความเสี่ยงต่อภัยอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้นบนอินเทอร์เน็ต หากผู้ใหญ่ (ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน) ไม่หันมาเริ่มต้นวางมาตรการที่จะ ปรับรูปแบบและเนื้อหาการศึกษาเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตให้เหมาะสมแล้ว เด็กไทยอาจจะเสี่ยงต่อการเป็นเหยื่อของอันตรายที่มาพร้อมกับอินเทอร์เน็ตมากยิ่งขึ้นก็ได้

อินเทอร์เน็ตและ นัยสำคัญต่อการคุ้มครองเด็กในประเทศไทย

กาย ชอมป์สตัน
ECPAT International

เทคโนโลยีกับสังคม

อินเทอร์เน็ตเป็นเทคโนโลยีใหม่ ที่มีอิทธิพลถึงขนาดที่เปลี่ยนแปลงโฉมหน้าของการสื่อสารระดับโลก ให้ก้าวเข้าสู่ยุคสมัยใหม่ อินเทอร์เน็ตเอื้อให้เราเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้อย่างอิสระเสรี และปราศจากอุปสรรคจากเส้นกั้นเขตแดนระหว่างประเทศ อย่างไรก็ตามเด็กที่ใช้อินเทอร์เน็ตนั้นล้วนได้รับ การเลี้ยงดูให้เติบโตขึ้นในสังคมซึ่งมีวัฒนธรรมเฉพาะที่หลากหลายแตกต่างและประสบการณ์ชีวิตที่เด็ก ๆ เรียนรู้จากสังคมและวัฒนธรรมของตนนั้น จะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรม ของพวกเขาในยามที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

สมัยก่อน ครอบครัวไทยเป็นครอบครัวขยาย มีโครงสร้างของการลำดับเครือญาติที่กำหนดไว้ชัดเจน และถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ผู้เยาว์จะต้องเคารพยำเกรงผู้ที่อาวุโสกว่า นับว่าเด็กไทยไม่ค่อยมีบทบาทมากนักในครอบครัว และมีโอกาสตัดสินใจในเรื่องชีวิตประจำวันของตนน้อยมากเมื่อเทียบกับเด็กในสังคมตะวันตก

แต่ในปัจจุบัน อัตลักษณ์ทางสังคมของเด็กไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วกว่าที่ผ่านมาและมีรูปแบบที่ซับซ้อนมากขึ้น การที่พวกเขาเปิดรับวัฒนธรรมและวิถีปฏิบัติที่ไหลบ่าเข้ามาจาก “เมืองนอก” อย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้ความคิดอ่านทัศนคติ รวมถึงประพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ถึงแม้ว่าเด็กไทยอาจหลุดพ้นจากความคาดหวังเดิม ๆ ของผู้ใหญ่ ก็ยังถือว่าพวกเขามีเสรีภาพน้อยกว่าเด็กในโลกตะวันตกอยู่ดี สำหรับเด็กหลายคนแล้วอินเทอร์เน็ตเป็นเหมือนเครื่องมือที่อำนวยความสะดวกให้เด็กจะมีอำนาจเบ็ดเสร็จในการตัดสินใจโดยไม่ต้องปรึกษาหารือใคร พวกเขาสามารถกบฏต่อวิถีทางแบบเดิม ๆ ที่เคยปฏิบัติมาได้อย่างสิ้นเชิง ในโลกอินเทอร์เน็ต พวกเขาจะรู้สึกว่าจะสามารถควบคุมชีวิตตนเอง และเป็นผู้กำหนดได้ด้วยตนเองว่าจะมีปฏิสัมพันธ์กับใครและอย่างไร แต่น่าเสียดายผลการสำรวจครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า อินเทอร์เน็ตอาจเป็นดาบสองคมสำหรับเด็ก ๆ ได้เช่นกัน

ตั้งแต่เล็กจนโต ในโลกแห่งความเป็นจริงผู้ใหญ่จะคอยพรั่นสอนเด็ก ๆ ให้ระแวดระวังความปลอดภัยของตนเองด้วย ข้อห้ามมากมายหลายข้อ และเด็กจะมีผู้ใหญ่คอยดูแลควบคุมอยู่ด้วยเกือบตลอดเวลา เด็กถูกสอนว่าห้ามขึ้นรถไปกับคนแปลกหน้าระหว่างที่กำลังเดินไปโรงเรียน เด็กที่ว่ายน้ำไม่เป็นถูกห้ามไม่ให้ว่ายออกไปยังสระด้านที่ลึก เมื่อถึงเวลาที่ต้องหัดขับรถ ก็จะต้องนั่งเคียงข้างอยู่กับครูสอนขับรถตลอดเวลา ในทางตรงกันข้าม ในโลกอินเทอร์เน็ต ไม่มีผู้ใหญ่คนไหนคอยสอนเด็กให้ระวังเรื่องความปลอดภัย เด็ก ๆ นอกจากต้องเรียนรู้และลองผิดลองถูกด้วยตนเอง

ความปลอดภัยบนอินเทอร์เน็ต

จากการสำรวจพบว่า โดยมากเด็กใช้อินเทอร์เน็ตโดยไม่มีผู้ใหญ่อยู่ข้าง ๆ ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้ใหญ่รู้สึกว่าการทำงานอินเทอร์เน็ตไม่น่าจะมีอันตรายใด ๆ การเล่นเกมอินเทอร์เน็ตก็เหมือนกับการดูโทรทัศน์หรือการเล่นเกมส์คอมพิวเตอร์

นอกจากนี้ สถานที่ที่เด็กใช้อินเทอร์เน็ตก็คือ ในบ้าน ร้านอินเทอร์เน็ต หรือที่โรงเรียน ซึ่งแต่ละแห่งก็ถูกมองว่าเป็นสถานที่ที่น่าจะปลอดภัยดี

ประการที่สอง วิวัฒนาการของอินเทอร์เน็ตนั้นเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เด็กและเยาวชนคนรุ่นใหม่สามารถอ่านแฮนรับเทคโนโลยีชนิดนี้ได้เร็วและมากกว่าคนรุ่นพ่อแม่ โดยทั่วไป เด็กจะมีความเข้าใจในด้านเทคโนโลยีนี้ได้ดีกว่าพ่อแม่ผู้ปกครองหรือครูอาจารย์ แม้ว่าผู้ใหญ่จะติดตั้งโปรแกรมกั้นกรองเนื้อหาไว้ที่คอมพิวเตอร์ของเด็ก พวกเขาก็มีทักษะเชิงเทคนิคมากพอที่จะหลบเลี่ยงหรือถอดโปรแกรมเหล่านั้นออกจากคอมพิวเตอร์ของตนได้ ส่วนมากเด็ก ๆ จะเรียนรู้เรื่องของการใช้อินเทอร์เน็ตและได้รับคำแนะนำและคำปรึกษาจากเด็กคนอื่น ในโลกอินเทอร์เน็ตจึงเกิดสถานการณ์ที่ทำให้ข้อมูลข่าวสารหรือทักษะที่เด็กได้รับไม่ได้ถูกควบคุมโดยผู้ใหญ่อีกต่อไป รั้วที่โดยปกติแล้วพ่อแม่และครอบครัวเคยล้อมไว้เพื่อกันเด็กให้พ้นจากอันตรายทั้งปวงก็ไม่สามารถปกป้องเด็กจากอันตรายใด ๆ ที่อยู่ในโลกอินเทอร์เน็ต

อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อเพื่อความรู้และความบันเทิงสำหรับคนทุกเพศทุกวัย ทั้งผู้ใหญ่และเด็กสามารถจะค้นหากิจกรรมที่เหมาะสมกับตนเองได้จากโลกใบนี้ แต่จากที่การวิจัยอื่น ๆ ที่ผ่านมา รวมทั้งที่การสำรวจชิ้นนี้ค้นพบ ก็คือการท่องเน็ตไม่ได้เป็นเพียงกิจกรรมที่ผู้เล่นจะอยู่นิ่ง ๆ เพื่อคอยรับเอาข้อมูลแต่เพียงฝ่ายเดียว และไม่ใช่นิจกิจกรรมสนุก ๆ โดยไม่มีผลกระทบอย่างใดที่เด็กหลายคนเชื่อเสียด้วย แต่อินเทอร์เน็ต เป็นเครื่องมือที่ผู้เล่นสามารถทำการสื่อสารโต้ตอบกับคนอื่นได้ จึงสามารถชักนำให้เด็กเข้าไปสู่การติดต่อสื่อสารกับผู้ที่ไม่ประสงค์ดีทั้งหลาย ซึ่งตามปกติในโลกนอกจอจอนั้น พวกเขาจะได้รับความคุ้มครองจากคนเหล่านี้้อย่างแน่นอนหนา

ความที่กิจกรรมบนอินเทอร์เน็ตของเด็ก ๆ (ดูเหมือน) ไม่จำเป็นจะต้องให้เด็กเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง อาจชักจูงให้เด็กเข้าสู่การสนทนาออนไลน์ประเภทที่พวกเขาจะยอมร่วมด้วยก็ต่อเมื่อไม่ต้องเปิดเผยตัวตนนั้น ในโลกอินเทอร์เน็ตเด็ก ๆ จึงได้ค้นพบตัวตนใหม่ และก็เชื่อในบทบาทและบุคลิกปลอม ๆ ของตนอย่างจริงจังเสียด้วย โดยทั่วไปแล้วจินตนาการในโลกอินเทอร์เน็ตของเด็ก มักจะมีการเล่นเป็นผู้ใหญ่กว่าอายุจริง ซึ่งอันตรายของการเล่นปลอมตัวเช่นนี้ก็คือ เด็กอาจจะกล้าพอที่จะลงมือทำพฤติกรรมแบบผู้ใหญ่บางอย่าง ที่พวกเขาจะไม่มีวันกล้าทำเลยในชีวิตจริง และไม่ต้องสงสัยเลยว่า วุฒิมาวางทางความคิดและอารมณ์ของเด็กที่จะใช้รับมือกับผลกระทบจากประสบการณ์ออนไลน์ของพวกเขา นั้นจะแข็งแกร่งและจับใจเท่ากับทางทักษะด้านเทคโนโลยีของพวกเขาหรือไม่

การสนทนาธรรมดา ๆ ในโลกอินเทอร์เน็ตก็ไม่แตกต่างไปจากการสนทนากับผู้คนที่ในชีวิตจริง การพูดคุยยอมนำไปสู่ความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดยิ่งขึ้น และอาจก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่แนบแน่นขึ้นระหว่างกันและกันได้จริงอยู่ การพูดคุยในอินเทอร์เน็ตอาจจะไม่น่ามีอันตรายใด ๆ หากเด็กยังคงสามารถรักษาความสัมพันธ์เอาไว้ให้หยุดอยู่เพียงโลก “ออนไลน์” แต่ถ้าเมื่อไรที่เด็กถูกหลอกล่อให้ก้าวออกจากโลกอินเทอร์เน็ต พวกเขาจะต้องก้าวเข้าสู่โลกของผู้ใหญ่ที่มากด้วยเล่ห์เหลี่ยมในโลกแห่งความเป็นจริงนี้ อำนาจในการต่อรองของเด็กก็จะลดน้อยลง แม้กระทั่งบนอินเทอร์เน็ตที่ไม่มีการเผชิญหน้ากันจริง ๆ เด็กหลายคนก็ยังไม่มีความรู้ที่จะต่อรองความสัมพันธ์ในอินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยเลยด้วยซ้ำ

การระเบิดและล่อลวง

การวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นว่า อินเทอร์เน็ตถูกใช้เป็นเครื่องมือในการล่อลวงละเมิดต่อเด็กมากขึ้นเรื่อย ๆ การที่การสำรวจชิ้นนี้เผยให้เห็นว่า เด็กไทยยังคงยืนยันที่จะเล่นในเน็ตต่อต่อไป แม้ว่าเคยได้ประสบกับเหตุการณ์ในด้านลบจาก

ที่นั่นมาแล้ว จึงเป็นข้อเท็จจริงที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง นัยหนึ่ง อาจเป็นเพราะเด็ก ๆ เชื่อว่าตนมีความเป็นผู้ใหญ่พอที่จะรับมือกับประสบการณ์อันน่าเจ็บปวดและผลที่อาจเกิดขึ้นตามมาได้ หรืออีกนัยหนึ่ง ดังเช่นที่พบในการสำรวจเช่นกัน เด็กเหล่านี้อาจจะไร้เดียงสาเกินไป หรือไม่ก็ไม่ตระหนักถึงภัยที่อาจเกิดขึ้นจากการสนทนากับผู้ที่ชวนคุยเรื่องเพศเลย แม่เด็กบางคนจะขอร้องให้ลูกสนทนาเปลี่ยนหัวข้อก็ตาม ผลการสำรวจก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่า เด็กปราศจากความวิตกกังวลอย่างสิ้นเชิงว่านั่นอาจจะนำไปสู่อันตรายได้ อินเทอร์เน็ตได้ปลุกฝังความรู้สึกให้แก่เด็กว่า สถานการณ์นี้ปลอดภัย และตนสามารถควบคุมได้เสมอ การเสแสร้งทำเป็นผู้ใหญ่ ความไร้เดียงสา และความไม่ตระหนักของเด็กดังเช่นที่กล่าวมาเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้พวกเขาอยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการถูกละเมิดเป็นอย่างดี

ผู้ที่หวังจะล่อลวงเพื่อเอาเปรียบทางเพศจากเด็กบนอินเทอร์เน็ต มักใจเย็นและอดทนในการสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก พวกเขาจะเลือกสร้างมิตรภาพที่ใกล้ชิดและพิเศษกับเด็กที่ไร้เดียงสาหรืออ่อนไหวง่าย เทคนิคที่พวกนี้นิยมใช้ก็คือการติดต่อกับเด็กสม่ำเสมอ และพยายามสร้างความไว้วางใจให้เกิดขึ้น จนเด็กรู้สึกว่าจะสามารถที่จะปรึกษาหารือเล่าเรื่องที่เป็นการลับหรือเรื่องส่วนตัวกับคน ๆ นี้ได้ นอกจากนี้คนกลุ่มนี้จะพยายามกดดันผู้ใหญ่คนอื่นรวมทั้งพ่อแม่และครูอาจารย์ให้หลุดออกไปจากวงจรอีกด้วย ดังนั้นเด็ก ๆ ที่โดดเดี่ยว ปลีกตัวหรือไม่ค่อยได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากพ่อแม่จึงขาดภูมิคุ้มกันต่อการล่อลวงเช่นนี้ คนพวกนี้จะค่อย ๆ ล้วงเอาข้อมูลส่วนตัวจากว่าที่เหยื่อของตนออกมาเรื่อย ๆ อาศัยความอ่อนไหวและไร้เดียงสาของเด็กเป็นเครื่องมือในการล่อให้พวกเด็ก ๆ เข้ามาใกล้ชิดตนมากขึ้น

หากกระบวนการดังกล่าวดำเนินไปในโลกแห่งความเป็นจริงนอกจอคอมพิวเตอร์ เด็กอาจจะมองออก และเริ่มรู้สึกถึงความไม่ชอบมาพากลได้ หรือในโลกแห่งความเป็นจริงที่เด็กได้รับการคุ้มครองดูแลอย่างดีจากผู้ใหญ่ที่ล้อมรอบตัวคนแปลกหน้าอาจไม่มีโอกาสได้เข้าใกล้ตัวเด็ก หรือพูดคุยกับเด็กเลยด้วยซ้ำ แต่ในโลกอินเทอร์เน็ตไม่มีอะไรเป็นสัญญาณเตือนให้พวกเขาารู้สึกถึงความไม่ชอบมาพากลได้เลย การที่เด็กสามารถทำตามสัญชาตญาณของตนในขณะที่กำลังท่องเน็ต เช่นเดียวกับที่พวกเขาทำเมื่อเผชิญเหตุการณ์ไม่ชอบมาพากล ในโลกนอกจอเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งในโลกแห่งความเป็นจริง เด็กอาจจะวิ่งหนี หรือฟ้องพ่อแม่หรือครูหากประสบกับพฤติกรรมของคนอื่นที่ทำให้ตนรู้สึกไม่สบายใจ ในขณะที่โลกออนไลน์ เมื่อเด็กรู้สึกไม่สบายใจกับการสนทนา เด็กกลับไม่ตัดสัมพันธ์กับคู่สนทนารายนั้นอย่างเด็ดขาด ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนั้น นักล่อลวงเด็กก็จะเปลี่ยนยุทธวิธีในการสานความสัมพันธ์กับเด็กต่อไปซึ่งกระบวนการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กออนไลน์นี้ ถอดแบบมาจากรูปแบบการล่อลวงเด็กในชีวิตจริงนั่นเอง เมื่อเด็กไวใจและจะถูกล่อลวงไปโดยไม่รู้ตัวแล้ว ขั้นตอนนี้เองที่พวกเขาจะถูกลวงละเมิด

การเผชิญหน้า

เมื่อถึงขั้นตอนหนึ่งของ “ความสัมพันธ์” เด็กจะเริ่มถูกเพื่อนใหม่ของพวกเขาหลอมนำออกมาพบกันข้างนอก ณ จุดนี้เองที่การแทรกแซงของผู้ใหญ่เป็นสิ่งสำคัญที่สุด แต่เด็กมักจะไม่บอกพ่อแม่หรือครูล่วงหน้าว่าจะไปพบกับเพื่อนอินเทอร์เน็ต ส่วนใหญ่ผู้ใหญ่จะทราบก็ต่อเมื่อเด็กได้นัดและไปพบกันเรียบร้อยแล้ว ในขั้นนี้ของความสัมพันธ์ เด็กจะอยู่ในฐานะที่ไม่อาจปฏิเสธเพื่อนที่ขออนัดพบได้ เพราะเขาไม่อยากทำให้ “เพื่อน” ผิดหวัง หรือไม่เด็กเองก็กำลังตื่นเต้นที่จะได้พบตัวจริงของเพื่อนรักคนใหม่ หรือบางกรณี เด็กอาจจะถูกขู่ว่าจะเอาความลับไปเปิดเผย หากไม่ยอมออกไปพบผลของการสำรวจครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า เด็กหลายคนนัดพบกับเพื่อนทางเน็ตตามลำพัง ซึ่งนับว่าเป็นสถานการณ์ที่เสี่ยงมาก แต่ต่อให้เด็กพาเพื่อนไปด้วยเมื่อนัดพบกับเพื่อนบนอินเทอร์เน็ต ก็ไม่ได้ช่วยให้พวกเขาปลอดภัยได้เสมอไป การพาเพื่อนไปด้วยอาจทำให้มีเด็กต้องมาเสี่ยงต่อการตกเป็นเหยื่อเพิ่มขึ้นอีกคน ซึ่งอาจจะเข้าทางของนักล่อลวงพอดี

ในขณะที่เด็กอาจสามารถปิดคอมพิวเตอร์ที่บ้านเมื่อใดก็ได้ หากเมื่อมาพบกับผู้ใหญ่ตัวจริงที่ดูไม่เหมือนกับเพื่อนทางเน็ตในความเข้าใจของตนเลยก็ยากเสียแล้วที่จะทวนกลับ สถานการณ์ในประเทศไทยอาจซับซ้อนยุ่งยากไปยิ่งกว่าเนื่องจากมีคำสอนฝังใจเด็กให้ต้องเคารพผู้สูงวัยกว่า ในขณะที่เด็ก ๆ อาจรู้สึกว่าคุณควบคุมสถานการณ์ออนไลน์ได้ในโลกนอกจอ พวกเขาก็ได้ติดอาวุธมาพร้อมที่จะจัดการกับความต่อต้าน และการรุกคืบตามที่วางแผนมาแล้วอย่างดีของนักล่อลวง พวกเขาต้องการทักษะแบบผู้ใหญ่ที่จะต่อรองความสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าใหม่

เปิดเผยประสบการณ์

เด็กที่ถูกละเมิด คุณคาม หรือเพียงแคร์รู้สึกไม่สบายใจเนื่องจากเพื่อนที่ตนรู้จักทางอินเทอร์เน็ต มักไม่กล้าเปิดเผยเรื่องนี้ต่อผู้ใหญ่หรือแม้แต่เพื่อนของตน จากกรณีการละเมิดทางเพศหลายกรณี เด็กมักรู้สึกผิดและคิดว่าตนจะต้องถูกผู้ใหญ่ตำหนิหาว่าเป็นความผิดของตนที่เปิดโอกาสให้เหตุการณ์เลวร้ายดังกล่าวเกิดขึ้น และเด็กส่วนมากรู้สึกอับอายที่เกิดเหตุการณ์เช่นนั้นขึ้นกับตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเด็กถูกพ่อแม่ห้ามใช้อินเทอร์เน็ตหรือแอบพ่อแม่ ใช้มาตั้งแต่แรก

ดังที่กล่าวไปแล้ว ที่น่าเป็นห่วงที่สุดก็คือ เด็กจะไม่บอกผู้ใหญ่ก่อนที่จะออกไปพบกับเพื่อนทางเน็ตเลย ในขณะที่ช่วงเวลาก่อนที่จะออกไปพบนั้น เป็นจุดที่ผู้ใหญ่จะมีบทบาทสำคัญที่สุดในการป้องกันอันตรายที่อาจจะเกิดขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

โดยสรุป การสำรวจครั้งนี้ให้บทเรียนหลัก ๆ บางประการ ดังนี้

- ประการแรก การป้องกันเป็นมาตรการที่สำคัญอย่างยิ่ง เด็ก ๆ ต้องเรียนรู้ที่จะต่อรอง ปฏิเสธและรู้วิธีรักษาประโยชน์ของตนบนอินเทอร์เน็ต เพื่อว่าหากพวกเขาารู้สึกไม่สบายใจขึ้นมาเมื่อใด ก็สามารถทำตามสัญชาตญาณของตนได้ทันทีและสามารถใช้มาตรการป้องกันตนเองแบบเดียวกับที่เคยทำในโลกแห่งความเป็นจริง นอกจากนี้ควรมีการกำหนดแนวทางการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยขึ้น และให้ความรู้บรรณรักษ์เผยแพร่ไปตามโรงเรียนและอินเทอร์เน็ตคาเฟ่ต่าง ๆ นอกจากนี้ ในหลักสูตรการศึกษาวิชาที่ว่าด้วยคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีการสื่อสารควรมีการจัดการเรียนการสอนที่ว่าด้วยการใช้อินเทอร์เน็ตอย่างปลอดภัยด้วย ครูอาจารย์เองควรได้รับการอบรมด้านเทคนิคในการให้ความคุ้มครองเด็กและ เนื่องจากเราต้องยอมรับว่า ในความเป็นจริงจะต้องมีเด็กบางคนที่ยพยายามหาทางไปพบกับเพื่อนทางเน็ตของตนให้ได้ไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้น จึงควรมีการให้ความรู้และจัดกิจกรรมพูดคุยกับเด็ก ๆ ในเรื่องอันตรายบนอินเทอร์เน็ตและวิธีการป้องกันอันตรายเหล่านั้น
- ประการที่สอง ควรจัดให้มีกลไกสำหรับให้เด็กได้รายงานหรือแจ้งความเกี่ยวกับเนื้อหาหรือประสบการณ์เลวร้ายที่พวกเขาพบเจอบนอินเทอร์เน็ต เด็ก ๆ ควรคุยเรื่องนี้กับพ่อแม่และครูอาจารย์ได้อย่างเปิดเผย แต่หากเด็กรู้สึกไม่สบายใจที่จะพูดเรื่องนี้กับผู้ใหญ่ตรง ๆ ก็อาจจะใช้วิธีแต่งตั้งเพื่อนนักเรียนเป็นตัวแทนเพื่อให้เด็กอื่น ๆ สามารถไปพูดคุยปรึกษาในเรื่องนี้ได้ หรือเปิดเป็นเว็บบอร์ดบนอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เด็กสามารถไปเขียนข้อความเกี่ยวกับประสบการณ์ของตน เป็นการเตือนสติเพื่อนคนอื่น ๆ ให้ระวังตัว

นอกเหนือจากมาตรการดังกล่าว เป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่พ่อแม่กับเด็ก ๆ จะต้องสื่อสารกันให้มากขึ้น ทั้งในเรื่องทั่วไปและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้อินเทอร์เน็ต พ่อแม่จะต้องเลิกรู้สึกขยาดกับเทคโนโลยีใหม่ ๆ อย่างอินเทอร์เน็ต และหันมาทำความเข้าใจและศึกษาถึงประโยชน์ของเทคโนโลยีดังกล่าว หากพ่อแม่รู้จักอินเทอร์เน็ตมากขึ้น พวกเขา

ก็จะมีบทบาทมากขึ้นในกิจกรรมการท่องเน็ตของเด็ก และสามารถให้คำแนะนำแก่เด็กได้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การที่พ่อแม่พยายามเรียนรู้ที่จะพูดคุยกับลูก ๆ ในเรื่องที่ต้องห้ามหรือน่าอับอายอย่างเปิดเผยมากกว่าเดิม ก็เป็นเรื่องสำคัญด้วยเช่นกัน พ่อแม่และครูควรหาวิธีที่เหมาะสมในการเปิดอกพูดคุยกับเด็กในเรื่องที่ถือกันว่าเป็นเรื่องต้องห้าม สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกสบายใจที่จะเข้ามาปรึกษาในยามที่มีปัญหา หากเป็นเช่นนี้แล้วก็จะเกิดกลไกของการรายงานการละเมิดทางอินเทอร์เน็ตอย่างไม่เป็นทางการขึ้น นอกจากนี้ยังควรมีการริเริ่มสร้างกลไกในการคุ้มครองเด็กในสถานที่ที่เด็กใช้เล่นอินเทอร์เน็ตเป็นประจำ อย่างโรงเรียนและร้านอินเทอร์เน็ต เพื่อให้เด็กได้รับการคุ้มครองอย่างดีที่สุด